

**Lokalna Strategia Rozwoju
Lokalnej Grupy Działania
„MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI”
na lata 2016-2023**

Kazimierz Biskupi, 27.02.2020 r.

Spis treści

Rozdział I Charakterystyka LGD	3
I.1. Nazwa i status prawny LGD	3
I.2. Obszar LGD	3
I.3. Budowanie partnerstwa w ramach LGD	4
I.4. Reprezentatywność LGD: struktura i organ decyzyjny LGD	6
I.5. Poziom decyzyjny LGD - Rada Decyzyjna	7
I.6. Zasady funkcjonowania LGD	7
I.7. Potencjał ludzki LGD	8
Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR	8
II.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowania LSR	9
II.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji LSR	18
II.3. Animacja społeczności lokalnej jako wsparcie dla potencjalnych beneficjentów LSR	18
II.4. Partycypacja społeczna w LSR - podsumowanie	18
Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności	18
III.1. Grupy, problemy oraz obszary interwencji szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR	18
III.2. Sfera gospodarcza i poziom przedsiębiorczości na obszarze LGD	19
III.3. Rynek pracy na obszarze LGD	21
III.4. Działalność sektora społecznego na terenie LGD	22
III.5. Problemy społeczne na obszarze LGD	23
III.6. Spójność wewnętrzna obszaru LGD	25
III.6.1 Spójność społeczno-gospodarcza	25
III.6.2 Spójność kulturowa	25
III.7. Dziedzictwo kulturowe i zabytki obszaru LGD	26
III.8. Obszary atrakcyjne turystycznie na obszarze LGD	26
III.9. Produkty lokalne, tradycyjne i regionalne na obszarze LGD	28
III.10. Rolnictwo i rynek rolny na obszarze LGD	28
Rozdział IV Analiza SWOT	29
Rozdział V Cele i wskaźniki	33
V.1. Opis celów głównych, celów szczegółowych i przedsięwzięć	33
V.2. Zgodność celów LSR z celami PROW	35
V.3. Cele LSR w podziale na źródła finansowania	35
Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	53
VI.1. Przyjęte rozwiązania formalno-instytucjonalne	53
VI.2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru	53
VI.3. Innowacyjność w kryteriach wyboru	53
VI.4. Informacja o realizacji projektów grantowych, projektów współpracy i operacji własnych	54
VI.5. Zasady ustalania wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR	54
VI.5.1. Rozpoczynanie działalności gospodarczej – płatność ryczałtowa (premia)	54
VI.5.2. Intensywność pomocy przewidzianej dla beneficjentów na realizację operacji w ramach LSR	55
Rozdział VII Plan działania	55
Rozdział VIII Budżet LSR	55
Rozdział IX Plan komunikacji	56
Rozdział X Zintegrowanie	56
Rozdział XI Monitoring i ewaluacja	60
Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	60
Wykaz wykorzystanej literatury	61
Załączniki do LSR	61
Załącznik nr 1 Procedura aktualizacji LSR	61
Załącznik nr 2 Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu	62
Załącznik nr 4 Budżet LSR	73
Załącznik nr 5 Plan komunikacji	73

Rozdział I Charakterystyka LGD

I.1. Nazwa i status prawny LGD

Lokalna Grupa Działania „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” jest stowarzyszeniem zarejestrowanym w 2006 r. w Sądzie Rejonowym Poznań – Nowe Miasto Wilda w Poznaniu, IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS: 0000262215. LGD nie posiada statusu organizacji pożytku publicznego i jest niewpisana do rejestru przedsiębiorców. Numer REGON: 300371840, Numer NIP: 665-27-91-338.

Lokalną Grupę Działania (LGD) „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” tworzy **pięć gmin** ze wschodniej części województwa wielkopolskiego: dwie gminy miejsko-wiejskie: **Kleczew** i **Ślesin**, oraz trzy gminy wiejskie: **Kazimierz Biskupi**, **Skulsk** i **Wilczyn**. Zlokalizowane są one w północnej części powiatu konińskiego, zajmując łącznie jedną trzecią powierzchni (34%) powiatu (rysunek 1). Wszystkie gminy, których obszar jest objęty LSR nie są członkami innych LGD. Obszar LGD od północy graniczy z województwem kujawsko-pomorskim, z powiatami (wymieniając od zachodu): mogileńskim, inowrocławskim i radziejowskim, od zachodu z powiatem słupeckim, natomiast południowa i wschodnia granica obszaru LGD sąsiaduje z gminami należącymi do powiatu konińskiego. Gmina Kazimierz Biskupi i Ślesin bezpośrednio **sąsiadują z miastem Konin**.

a. Powiat koniński

b. LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI”

Rysunek 1. Położenie obszaru LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI”

Źródło: a. <http://powiat.konin.pl/pl/42/gminy>, b. opracowanie własne.

Obszar LGD zajmuje łącznie ponad pół tysiąca km² (tabela 1). Największą gminą jest Ślesin, jednocześnie jest też gminą najbardziej ludną. Do małych gmin obszaru LGD należą Wilczyn i Skulsk, które położone są w północnej części terytorium. Zarówno gmina Wilczyn, jak i gmina Skulsk mają małą liczbę mieszkańców w stosunku do pozostałych gmin LGD.

Tabela 1. Powierzchnia i ludność LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI”

Jednostka administracyjna	Powierzchnia [km ²]	Liczba mieszkańców				Gęstość zaludnienia [os./km ²]
		2010	2012	2013	2014	
Kazimierz Biskupi	107,6	11 040	11 186	11 285	11 339	105
Kleczew	110,3	9973	9978	9996	10 009	91
Skulsk	84,9	6276	6240	6202	6180	73
Ślesin	145,6	13 822	13 924	13 990	14 009	96
Wilczyn	83,2	6391	6332	6356	6295	76
Razem:	531,6	47 502	47 660	47 829	47 832	Średnia: 88,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

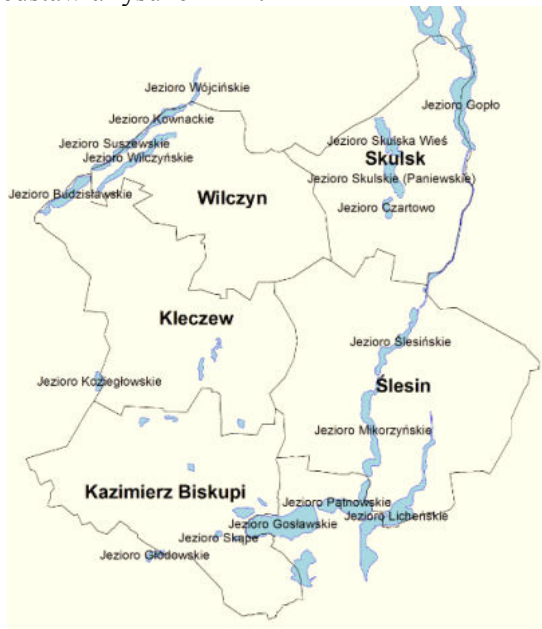
I.2. Obszar LGD

Spójność terytorialna

Obszar LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” jest **spójny w kontekście geograficznym**. Każda z pięciu gmin należących do LGD **sąsiaduje co najmniej z dwoma gminami** również należącymi do LGD (rysunek 1). Najmniej sąsiadów, bo po dwie gminy, mają Kazimierz Biskupi i Skulsk. Najwięcej sąsiadów ma **gmina Ślesin** – sąsiaduje ona **bezpośrednio z każdą z czterech gmin-członków LGD**, dzięki czemu **spełniony jest warunek spójności obszaru działania LGD**.

Spójność geograficzna

Obszar gmin należących do LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” jest **spójny geograficznie** - należy do makroregionu Pojezierze Wielkopolskie w mezoregionie Pojezierze Gnieźnieńskie i został ukształtowany w poznańskiej fazie zlodowacenia wiślanego¹. Wschodnia część Pojezierza Gnieźnieńskiego nazywana jest **Pojezierzem Mogileńskim** i charakteryzuje się **skupieniem dużej liczby jezior rynnowych o przebiegu południkowym**. Jeziora we wschodniej części obszaru LGD są zlokalizowane na przedłużeniu Rynny Gopła (Jezioro Ślesieńskie, Mikorzyńskie, Pątnowskie, Licheńskie i uchylone w stronę zachodnią Jezioro Gosławickie). Wody tej rynny zostały w latach 50. XX w. połączone żeglownym kanałem sięgającym od Warty w okolicach Konina do Jeziora Gopło. Równoległe do Rynny Gopła położone są Jezioro Skulskie i Jezioro Skulska Wieś. Na północno-zachodnich krańcach gmin Kleczew i Wilczyn przebiega kolejna rynna, w której zlokalizowane są Jezioro Budziszawskie i Wilczyńskie. Lokalizację i nazwy jezior z terenu LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” przedstawia rysunek nr 2.

Rysunek 2. Jeziora na obszarze LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI”

Źródło: opracowanie własne.

Północna część obszarów LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” charakteryzuje się występowaniem pagórkowatych wysoczyzn, za to południowa część obfituje w wysoczyzny płaskie i faliste. Przejście tych odmiennych form ukształtowania terenu uzupełnione jest występowaniem w środkowej części obszaru sandrów i terasów piaszczystych. Takie formy **ukształtowania terenu** są **charakterystyczne dla krajobrazu polodowcowego** na nizinach polskich, a piaszczyste podłoże środkowej części obszaru wynika bezpośrednio z domknięcia całego terenu przebiegającymi południkowo rynnami polodowcowymi.

Bardzo bogaty w zbiorniki wodne krajobraz jest idealnym miejscem do **rozwoju turystyki**.

Powierzchnia terenów LGD pokryta jest gliną morenową, a powstałe na niej gleby należą do **brunatnoziemów**. Teren ten charakteryzuje się **małą lesistością**, a lasy rosną na pokrywie piaskowej lokalnych sandrów.

W środkowej części obszaru LGD zlokalizowana jest **odkrywka węgla brunatnego**. Głębokie odkrywki i wysokie **hałdy zmieniły ukształtowanie powierzchni** i spowodowały **obniżenie poziomu wód podziemnych, zmiany stosunków termicznych jezior**, a przez to **zmiany ich flory i fauny**.

I.3. Budowanie partnerstwa w ramach LGD

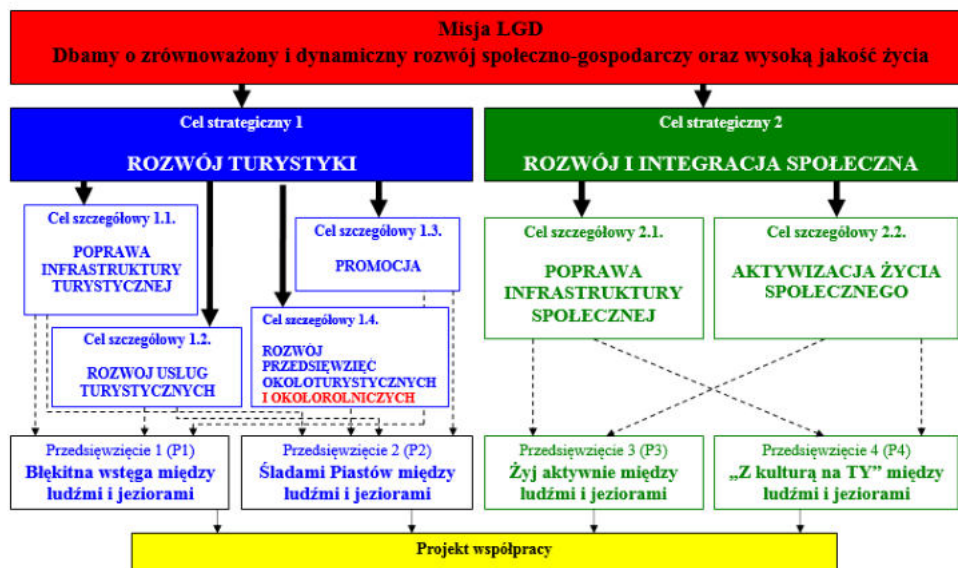
W styczniu 2006 r. pan Marek Wesołowski – ówczesny Burmistrz Gminy i Miasta Kleczew zainicjował spotkania o charakterze szkoleniowo-konsultacyjnym, które obejmowały tematykę programu Leader+. Celem spotkań było zawiązanie stowarzyszenia, które w przyszłości realizowałoby inicjatywy na rzecz wspierania rozwoju obszarów wiejskich. Na spotkania zaproszono władze gmin: Wilczyn, Skulsk, Kazimierz Biskupi i Ostrowite. Od stycznia do maja 2006 r. na terenie tych pięciu gmin odbywały się spotkania informacyjne, w których udział brali przedstawiciele lokalnych społeczności: radni, sołtysi, koła gospodyń wiejskich, OSP oraz przedsiębiorcy. 1.06.2006 r. władze 5 gmin podpisały Porozumienie Międzygminne w sprawie współdziałania ww. gmin w zakresie realizacji Pilotażowego Programu Leader+. Zgodnie z podpisanym Porozumieniem celem projektu była aktywizacja mieszkańców gmin do działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, promocja tych obszarów, utworzenie Lokalnej Grupy Działania oraz przygotowanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich. W lipcu 2006 r. przeprowadzono cykl spotkań

¹Akapit na podstawie: Kondracki J., (1994), *Geografia Polski, Mezoregiony fizyczno-geograficzne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, s. 77-95

z liderami społeczności lokalnych (samorządami, przedsiębiorcami, rolnikami, organizacjami społecznymi). W rezultacie spotkań konsultacyjnych opracowano główne założenia i programy do Zintegrowanej Strategii Rozwoju Lokalnego oraz powołano Lokalną Grupę Działania pod nazwą „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” w skład której weszło 34 członków-założycieli, reprezentujących trzy sektory: społeczny, gospodarczy oraz publiczny. Statut oraz inne dokumenty rejestrowe zostały przygotowane przez grupę roboczą pod kierunkiem mecenasa Mikołaja Pomina. 21.08.2006 r. LGD zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000262215. Siedziba Lokalnej Grupy Działania mieści się przy ul. Plac Wolności 2 w Kazimierzu Biskupim.

26.02.2015 r. z uczestnictwem w LGD zrezygnowała gmina Ostrowite, a w dniu 11 lipca 2015 r. do Stowarzyszenia przystąpiła gmina Ślesin. Do roku 2015 gmina Ślesin funkcjonowała, jako jednogminne LGD pod nazwą "Dwa Mosty". Po przekształceniach obecny obszar działania obejmuje również 5 gmin, ale w porównaniu z rokiem 2006 gminę Ostrowite zastąpiła gmina Ślesin. Stowarzyszenie pozostało przy nazwie LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI”.

W poprzednim okresie programowania (2007-2013) misją Stowarzyszenia było dbanie o zrównoważony i dynamiczny rozwój społeczno-gospodarczy oraz wysoką jakość życia, która realizowana była poprzez realizację dwóch celów strategicznych: 1) Rozwój turystyki 2) Rozwój i integracja społeczna. Schemat celów przedstawia rysunek nr 3.

Rysunek 3. Schemat celów LSR LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” na lata 2007-2013”

Źródło: opracowanie własne na podstawie LSR LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” na lata 2007-2013.

Natomiast LGD „Dwa Mosty” jako swoje cele przyjął: 1) Duży potencjał rozwojowy gminy i 2) Bogate życie społeczne w gminie. Schemat celów obrazuje tabela nr 2.

Tabela 2. Schemat celów LSR LGD „Dwa Mosty” na lata 2007-2013

Celestrategiczne	Celeoperacyjne I rzędu	CeleOperacyjne II rzędu
Cel Strategiczny 1 Duży potencjał rozwojowy Gminy	Cel operacyjny 1.1 Atrakcyjne zasoby kulturowe, ukierunkowane na rozwój turystyki	1.1.1. Zadbane i odnowione obiekty archeologiczne i historyczne wpisane w szlaki turystyczne - krajoznawcze, mapy, informatory 1.1.2. Powszechnie znana kultura ochweśnicka 1.1.3. Bogata twórczość ludowa
	Cel operacyjny 1.2 Dobrze rozwinięta gospodarka LGD	1.2.2. Rozwój działalności gospodarczej i pozarolniczej
Cel Strategiczny 2 Bogate życie społeczne w Gminie	Cel operacyjny 2.1 Skuteczny system rozwoju zasobów ludzkich, w tym poprzez projekty UE	2.1.1. Wzrost świadomości proekologicznej społeczeństwa lokalnego.
	Cel operacyjny 2.2 Aktywna, zintegrowana, otwarta społeczność lokalna	2.2.1. Efektywna i aktywna LGD 2.2.2. Bogaty kalendarz imprez, w tym wspólnych z SM w Licheniu

Źródło: opracowanie własne na podstawie: LSR LGD „Dwa Mosty” na lata 2007-2013.

Lokalną Grupę Działania tworzą podmioty, które mają duże doświadczenie w realizacji różnych operacji

finansowanych ze środków zewnętrznych. LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” w nowym składzie zamierza kontynuować swoją politykę w okresie 2016-2023 i koncentruje się nad dalszą pracą nad rozwojem obszaru LGD. Poprzedni okres programowania przyniósł obu LGD bogate doświadczenie w realizowaniu przedsięwzięć i operacji w ramach zidentyfikowanych celów. Po zrealizowaniu Planów LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” oraz „Dwa Mosty” osiągnęły stopień realizacji budżetu podany w tabeli nr 3 i przyczyniły się do rozwoju obszaru LGD. Działania w ramach LSR miały istotne znaczenie dla rozwoju obszaru LGD. LGD MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI zrealizowało następujące projekty: Zagospodarowanie przestrzeni publicznej infrastruktura turystyczną, sportową oraz rekreacyjną w celu rozwoju turystyki na terenie gminy Skulsk, Poprawa estetyki i bezpieczeństwa ulic wilczyńskich (gm. Wilczyn), adaptacja i remont świetlicy wiejskiej w Woli Spławieckiej na cele społeczno-kulturalne oraz zagospodarowanie terenu pomiędzy Klasztorem Misjonarzy św. Rodziny a kościołem pw. św. Marcina w Kazimierzu Biskupim jako element planowanego parku kulturowego na terenie gminy Kazimierz Biskupi (zadanie związane z powstaniem amfiteatru oraz powstawaniem nawierzchni). LGD „Dwa Mosty” zrealizowało następujące inwestycje: Budowa placu zabaw i siłowni plenerowej w miejscowości Ignacewo, Budowa placu zabaw w miejscowości Piotrkowice, Budowa siłowni plenerowej i boiska sportowego w miejscowości Biskupie, Budowa siłowni plenerowej i altany grillowej oraz boiska sportowego w miejscowości Wąsosze, Budowa siłowni plenerowej w miejscowości Ostrowąż, Budowa placu zabaw w miejscowości Głębockie, Zagospodarowanie terenu nad Jeziorem Ślesieńskim, Zagospodarowanie terenu nad Jeziorem Licheńskim. Obie LGD w latach 2007-2013 realizowały także projekty w ramach konkursów ogłaszanych przez Starostwo Powiatowe w Koninie. Były to: LGD „Dwa Mosty”: „Nasza mała ojczyzna” (13 500 zł), „Rewitalizacja kultury ludowej na terenie Miasta i Gminy Ślesin – odtwarzamy ginące zawody” (17 900 zł), „Rewitalizacja kultury ludowej na terenie Miasta i Gminy Ślesin” (7 000 zł), LGD MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI „Dawne zwody”(7 000 zł). Dodatkowo LGD „Dwa Mosty” realizowała w 2012 r. projekt Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Archiwizacja kultury ludowej w Mieście i Gminie Ślesin” o wartości 33 630zł.

Tabela 3. Stopień realizacji budżetu LSR na lata 2007-2013

	LGD MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI	LGD DWA MOSTY
Odnowa i rozwój wsi	100%	100%
Małe projekty	99,44%	79%
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	44,11%	50%
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	26,74%	97%

Źródło: opracowanie własne.

Biorąc pod uwagę cały okres przedakcesyjny najwięcej środków pozyskano w ramach programu SAPARD, z którego skorzystały wszystkie gminy wchodzące w skład LGD (w sumie 23 projekty o różnorodnej tematyce, głównie inwestycje drogowe, wodno-kanalizacyjne oraz z zakresu infrastruktury społecznej). W drugiej kolejności beneficjenci z obszaru LGD korzystali z Sektorowych Programów Operacyjnych, w szczególności Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwoju obszarów wiejskich 2004-2006 (6 projektów). Inne programy, z których korzystali beneficjenci, to Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Pożyczki Banku Światowego oraz Aktywizacja Obszarów Wiejskich.

Dotychczasowa wiedza i doświadczenie LGD zaowocuje w przyszłości sprawnym zarządzaniem procesem realizacji LSR oraz wszechstronnym wsparciem potencjalnych beneficjentów w staraniach o pozyskanie finansowania.

I.4. Reprezentatywność LGD: struktura i organ decyzyjny LGD

W skład LGD wchodzi 92 członków, o różnym statusie i reprezentujących różne sektory. Sektor publiczny stanowi 5 członków, tj. 5,43%, sektor społeczny 14 członków tj. 15,22%, a sektor gospodarczy 19 członków tj. 20,65%, 54 członków tj. 58,70% zadeklarowało, że jest przedstawicielem mieszkańców.

Sektor publiczny: (5 z 92–5,43%)

Pięć gmin tworzących obszar Lokalnej Grupy Działania: Kazimierz Biskupi, Kleczew, Ślesin, Wilczyn, Skulsk.

Sektor społeczny: (14 z 92–15,22%)

Czternaście organizacji pozarządowych prowadzących działalność m.in. w zakresie: ochrony dóbr kultury i tradycji regionalnych, integracji mieszkańców, organizowania imprez kulturalnych, zachęcania do aktywnego spędzania czasu, kształtowanie świadomości religijnej społeczeństwa w oparciu o wielowiekową tradycję, pomocy dzieciom z rodzin ubogich, niewydolnych wychowawczo z problemami uzależnień, popularyzacji wiedzy historycznej, archeologicznej, architektonicznej i kulturowej na terenie LGD, upowszechniania historii, tradycji, kultury i sztuki z uwzględnieniem folkloru; ochrony tradycji, dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego regionu; podtrzymywania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej; rozwoju wspólnoty i społeczności lokalnej; dbałości o środowisko naturalne i ochronę środowiska; działalności oświatowo-wychowawczej, kulturalnej oraz turystycznej i krajoznawczej; tworzenia płaszczyzn współpracy dla mieszkańców ziemi kazimierskiej oraz innych osób i podmiotów zainteresowanych działaniem na rzecz rozwoju regionu; upowszechniania kultury fizycznej i turystyki oraz promocji walorów regionalnych; upowszechniania wiedzy obywatelskiej i propagowania postaw obywatelskich, a także działań

wspomagających budowę i rozwój demokracji; integrowaniu środowiska, w tym osób niepełnosprawnych, służące pomocy rodzinie, przeciwdziałaniu i zapobieganiu patologiom i wykluczeniu społecznemu.

Sektor gospodarczy: (19 z 92–20,65%)

19 przedsiębiorców, w tym prowadzących działalność w zakresie: sprzedaży, w tym sprzedaży produktów rolnych, sadownictwa, usług doradczych, usług turystycznych oraz odnawialnych źródeł energii.

Mieszkańcy: (54 z 92 – 58,70%)

54 mieszkańców obszaru Lokalnej Grupy Działania „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” – osoby fizyczne.

Zespół członków LGD i działalność Stowarzyszenia ukierunkowane są na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru LGD z uwzględnieniem m.in. działań na rzecz poprawy zatrudnienia i tworzenia miejsc pracy, przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, rozwoju ekonomii społecznej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym. Sformułowanie założeń do realizacji działań w ramach LSR miało na celu jak najskuteczniejsze uporanie się z problemami, jakie występują na terenie LGD. Zaplanowane do realizacji działania wskazane w LSR powinny znacząco wpłynąć na podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru LGD i jakości życia mieszkańców, szczególnie osób bezrobotnych (jako zdefiniowanej grupy defaworyzowanej), dla których przewidziano wsparcie w tworzeniu miejsc pracy i możliwość pozyskania zatrudnienia w rozwijanych firmach i osób niepełnosprawnych (grupa defaworyzowana), dla których przewidziano działania związane z integracją społeczną z pozostałymi mieszkańcami obszaru.

I.5. Poziom decyzyjny LGD - Rada Decyzyjna

Rada składa się z Przewodniczącego, Sekretarza i 8 Członków Rady. Rada w co najmniej 50% składa się z podmiotów, będących partnerami gospodarczymi i społecznymi oraz innymi odpowiednich podmiotów, reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się zagadnieniami z zakresu środowiska naturalnego oraz podmiotami odpowiedzialnymi za promowanie równości mężczyzn i kobiet - wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie.

Członków Rady wybiera Walne Zebranie. Organizację i tryb pracy Rady określa Regulamin Rady uchwalony przez Walne Zebranie. Członek Rady nie może być jednocześnie członkiem Zarządu, pracownikiem Biura LGD ani członkiem Komisji Rewizyjnej. Do kompetencji Rady należy wybór operacji, które mają być realizowane w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju oraz typowanie i opiniowanie wniosków o dofinansowanie funduszy strukturalnych, ustalanie kwoty wsparcia Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich projektów zgodnych z lokalną strategią rozwoju. Rada jest organem, do którego właściwości należą zadania, o których mowa w art. 4 ust. 3 pkt 4 ustawy o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności.

Rada, jako organ decyzyjny, nie jest zdominowana przez przedstawicieli żadnego z sektorów (tabela nr 4).

Tabela 4. Udział członków Rady Decyzyjnej LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” w poszczególnych sektorach :

	Sektor (grupa interesów)	Liczba	Udział %
1	Sektor publiczny	2	20 %
2	Sektor gospodarczy	2	20 %
3	Sektor społeczny	4	40 %
4	Mieszkańcy	2	20 %

I.6. Zasady funkcjonowania LGD

Do najważniejszych dokumentów, które definiują wewnętrzną organizację i działania LGD należą Statut, Regulamin Rady, Regulamin Zarządu i Regulamin Komisji Rewizyjnej. Ich zawartość w skrócie została przedstawiona w tabeli nr 5.

Tabela 5. Najważniejsze dokumenty wewnętrzne LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI”

Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie
Statut LGD	Minimalny zakres uregulowań zgodnie z ustawą prawo o stowarzyszeniach oraz ustawą o rozwoju lokalnym. Wskazanie: organu nadzoru - Marszałek Województwa Wielkopolskiego, władz Stowarzyszenia: Walne Zebranie, Zarząd, Komisja Rewizyjna, Rada, określenie organu LGD kompetentnego w zakresie uchwalenia LSR i jej aktualizacji – Walne Zebranie oraz kryteriów wyboru operacji –Walne Zebranie,uregulowania dotyczące zachowania bezstronności członków organu decyzyjnego w wyborze operacji (w tym przesłanki wyłączenia z oceny operacji), zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD oraz jej organach.
Regulamin Rady	określający szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady (sposób informowania członków organu o posiedzeniach, zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach, itp.), szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji (sposób wyłączenia członka organu z oceny), szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji (ocena wniosków, zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego, zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego). Podejmowany Uchwałą Walnego Zebrania.
Regulamin biura LGD	określa zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, uprawnienia dyrektora biura, zasady udostępniania informacji będących dyspozycji LGD uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych, opis metody oceny efektywności świadczonego przez pracowników LGD doradztwa. Podejmowany Uchwałą Zarządu LGD.
Regulamin Zarządu LGD	określa szczegółowe zasady trybu i działania Zarządu, kompetencje członków Zarządu. Podejmowany Uchwałą Walnego Zebrania.
Regulamin Komisji Rewizyjnej	określa szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Komisji, zasady prowadzenia działań kontrolnych, zasady protokołowania posiedzeń. Podejmowany Uchwałą Walnego Zebrania.

Zródło: opracowanie własne.

1.7. Potencjał ludzki LGD

Stowarzyszenie jest odpowiedzialne za wybór operacji na poziomie lokalnym i ma zapewnić, że wybrane operacje są zgodne ze strategią. Dlatego też osoby zaangażowane w pracę na rzecz LGD mają odpowiednie kompetencje i zasoby do tworzenia i zarządzania procesami rozwoju na poziomie lokalnym. Wiedzę oraz doświadczenie posiadają także osoby, które zostały wybrane do pełnienia poszczególnych funkcji w organie decyzyjnym, Zarządzie oraz w biurze LGD, tak aby mogły w sposób merytoryczny wypełniać swoje obowiązki. Kompetencje wymagane od członków Rady Decyzyjnej i Zarządu oraz pracowników biura LGD wskazane są w dokumentach wewnętrznych LGD, odpowiednio: Regulaminie Rady, Statucie oraz Regulaminie biura LGD, który określa sposób rekrutacji pracowników biura, podział zadań oraz wymagania wobec pracowników biura. W celu zapewnienia najwyższej jakości przekazywanych informacji oraz doskonalenia umiejętności aktualizacji wiedzy osób odpowiedzialnych za zarządzanie procesami rozwojowymi i realizację LSR zaplanowano cykl szkoleń dla pracowników biura LGD oraz członków organów LGD. Rozwiązania będą zastosowane przez LGD dla zapewnienia spełnienia wymagań doskonalenia i podnoszenia kwalifikacji (załączniki do wniosku wybór o LSR).

Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR

Etap przygotowania Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) jest jednym z pierwszych kroków w procesie zarządzania strategicznego na obszarze działania LGD. Dobrze zaplanowane działania, będące **wynikiem rzetelnej diagnozy sytuacji** wyjściowej, pozwalają oczekiwać, że realizacja założonych poczynań przyniesie oczekiwane rezultaty. LSR LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” na lata 2016-2023 powstawała według metodologii J. Brysona² wykorzystywanej w planowaniu działań instytucji publicznych i non profit oraz jednostek terytorialnych, która opiera się na podejściu procesowym **ukierunkowanym na pobudzenie zaangażowania interesariuszy wewnętrznych**

²Bryson J., 2004, *Strategic planning for public and nonprofit organizations. A Guide to Strengthening Sustaining Organizational Achievement*, 3rd Edition, John Wiley and Son, San Francisco

i zewnętrznych w realizację strategii. Tworzenie strategii jest więc procesem opartym na **postulacie ciągłości i zaangażowania**. LSR LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” na lata 2016-2023 została przygotowana z uwzględnieniem najważniejszego zasobu endogenicznego LGD, jakim jest kapitał ludzki. **Partycypacja społeczna, na szeroką skalę zastosowana w tworzeniu tej strategii**, ma znaczenie ze względu na nowe podejście w funkcjonowaniu regionów, które wskazuje na to, że terytorium jest systemem złożonym o wysokim stopniu skomplikowania i odpowiednie **zaangażowanie liderów lokalnych w proces tworzenia**, wdrażania i monitorowania strategii pozwala multiplikować efekty zmian i może prowadzić do zmiany ścieżki rozwoju danego terytorium w długim okresie.

II.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowania LSR

LSR LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” na lata 2016-2023 została przygotowana **przy aktywnym udziale lokalnej społeczności**. **Oddolny charakter strategii** wymagał jednak uczestnictwa społeczności we wszystkich etapach procesu strategicznego, nie tylko w okresie projektowania celów i określania przedsięwzięć. Jednakże ten pierwszy krok we wspólnym zarządzaniu rozwojem ma kluczowe znaczenie dla powodzenia całego przedsięwzięcia. W trakcie przygotowania LSR LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” na lata 2016-2023 wyróżniono następujące etapy, w trakcie których **zastosowano różne metody partycypacji społecznej**. Te etapy to:

- 1) definiowanie potrzeb i problemów (**6 metod partycypacji**),
- 2) określanie celów i ustalanie ich hierarchii (**6 metod partycypacji**),
- 3) poszukiwania rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii (**6 metod partycypacji**),
- 4) formułowania wskaźników realizacji LSR (**5 metod partycypacji**),
- 5) identyfikacja grup docelowych strategii (**5 metod partycypacji**).

Opis metod partycypacji wraz z uzasadnieniem wyboru metody znajduje się w tabeli nr 6.

Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone zgodnie z ogólnie przyjętymi **zasadami dobrych konsultacji społecznych**, a mianowicie: **1) dobra wiara** – konsultacje były prowadzone w duchu dialogu obywatelskiego, strony słuchały się nawzajem i wykazywały wolę zrozumienia odmiennych opinii, **2) powszechność** – każdy zainteresowany tematem mógł dowiedzieć się o konsultacjach i wyrazić w nich swój pogląd, **3) przejrzystość** – informacje o celu, przebiegu i wynikach były powszechnie dostępne, **4) responsywność** – każdemu kto zgłosił uwagę/opinię należała się odpowiedź, **5) koordynacja** – konsultacje za każdym razem miały gospodarza, który czuwał nad organizacją konsultacji, **6) przewidywalność** – konsultacje miały jasny przebieg w oparciu o czytelne reguły kolejnych etapów, **7) poszanowanie dobra ogólnego i interesu publicznego** - ostateczne decyzje podejmowane były w wyniku konsultacji z uwzględnieniem interesu publicznego i z dbałością o dobro ogólne³.

W trakcie konsultacji społecznych LSR, nawiązując do drugiej zasady konsultacji społecznych, zadbano o **powszechność procesu podając do wiadomości publicznej informacje o terminach i miejscach spotkań w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie LGD i umieszczając je na stronach internetowych**. Do udziału w spotkaniach otwartych **zostali zaproszeni wszyscy przedstawiciele sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego oraz mieszkańcy**. W proces tworzenia LSR zostały zaangażowane przede wszystkim te **osoby, których wiedza, doświadczenie i plany odnośnie przyszłego rozwoju, łączyły się z zakresem i tematyką strategii**. Mając na względzie, że nie wszyscy mieszkańcy w jednakowym stopniu uczestniczą w życiu lokalnym, a na obszarze LGD występują **grupy defaworyzowane** specjalne zaproszenia na spotkania wystosowano za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ślesinie do wszystkich zainteresowanych działaniami LEADER osób, które pozostają bez zatrudnienia, tak aby zagwarantować im możliwość uczestniczenia w specjalnie dla nich zorganizowanym spotkaniu.

Wnioski, uwagi, rekomendacje zbierane były na bieżąco w trakcie konsultacji społecznych a następnie **dokonano oceny zasadności uwzględnienia** ich w dalszych pracach nad strategią. Przyjęte wnioski z konsultacji **wpłynęły na prace nad kolejnymi elementami strategii**. Ich odzwierciedleniem są **zapisy dalszych rozdziałów strategii**, a zwłaszcza tych dotyczących: celów, kryteriów, przedsięwzięć, planu komunikacji, ewaluacji i innowacyjności. Do sporządzenia dalszych zapisów przyczyniły się także **wyniki badań własnych i opracowań ewaluacyjnych**⁴ dotyczących obszaru LGD, które pozwoliły na optymalne przygotowanie społeczności lokalnej do procesu partycypacji.

³ Na podstawie: 7 *zasad partycypacji* opracowanej przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, źródło: https://mac.gov.pl/files/7_zasad_30-04.pdf

⁴ Raport z pierwszego i końcowego etapu realizacji projektu Obserwatorium Rynku Pracy Wielkopolski Wschodniej, źródło: <http://www.kig.konin.pl/obserwatorium/>

Tabela 6. Opis metod partycypacji społecznej na etapach przygotowania LSR wraz z uzasadnieniem doboru metod

	Etap tworzenia strategii	Zastosowana metoda partycypacji społecznej	Grupa docelowa	Liczebność osób	Data i miejsce	Opis metody/uzasadnienie wyboru metody
1.1.	Etap 1: definiowanie potrzeb i problemów	Ankieta elektroniczna	mieszkańcy, sektor gospodarczy, sektor publiczny, sektor społeczny	79	25.08-25.10.2015 cały obszar LGD	Metoda ankietowa jest popularną metodą diagnozowania potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej. Jest metodą w miarę tanią i szybką, a jednocześnie dobrze znaną społecznościom lokalnym, które uczestniczyły już w ustalaniu ważnych kwestii na swoim terenie. Metoda ta polega na stworzeniu kwestionariusza pytań (otwartych, zamkniętych, do wyboru), który jest wykorzystywany do zebrania odpowiedzi na pytania nurtujące wykonawcę badania. Kwestionariusz ankiety został sprawdzony pod kątem zrozumienia pytań na niewielkiej grupie mieszkańców podczas pierwszego spotkania warsztatowego z mieszkańcami obszaru LGD. Następnie w dniach 25.08-25.10.2015r. zbierano dane od respondentów uruchamiając kwestionariusz ankiety na stronach internetowych: LGD oraz gmin należących do LGD. Dostępność ankiety w internecie spowodowała, że możliwość jej wypełnienia miał każdy mieszkaniec obszaru LGD. Działanie takie jest innowacyjne w skali obszaru LGD, gdyż zostało ono zastosowane poraz pierwszy na obszarze LGD i na tak szeroką skalę . Po zebraniu ankiet dokonano opracowania wyników korzystając z dostępnych metod analizy statystycznej. Wnioski o rekomendację zawarto w raporcie wyników ankiety. Ankiecie elektronicznej towarzyszyła ankieta papierowa z takim samym zakresem pytań. <u>Uzasadnienie wyboru metody</u> : Ankiety są prostą, czytelną metodą pozyskiwania danych o danym terenie, w szczególności jeśli chodzi o dane jakościowe, które zwykle są trudniej dostępne niż dane ilościowe. Forma ankiet jest znanym i akceptowalnym narzędziem zdobywania informacji i jako metoda partycypacji cieszy się dużą popularnością, a co za tym idzie jej stosowanie spotyka się z przychylnością ankietowanych (nieśmiali i wycofani respondenci nie obawiają się skomplikowanych zasad niektórych form partycypacji, które zmuszają do aktywnego uczestnictwa, łącznie z publicznym zabieraniem głosu).
1.2.		Ankieta papierowa	mieszkańcy, sektor gospodarczy, sektor publiczny, sektor społeczny	104	25.08-25.10.2015 cały obszar LGD	Metoda ankietowa jest popularną metodą diagnozowania potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej. Jest metodą w miarę tanią i szybką, a jednocześnie dobrze znaną społecznościom lokalnym, które uczestniczyły już w ustalaniu ważnych kwestii na swoim terenie. Metoda ta polega na stworzeniu kwestionariusza pytań, który jest wykorzystywany do zebrania odpowiedzi na pytania nurtujące wykonawcę badania. Kwestionariusz ankiety został sprawdzony pod kątem zrozumienia pytań na niewielkiej grupie mieszkańców podczas pierwszego spotkania warsztatowego z mieszkańcami obszaru LGD. Następnie w dniach

					25.08-25.10.2015r. zbierano dane od respondentów używając kwestionariusza papierowego, do samodzielnego uzupełnienia. Ankieta dostępna była w siedzibie biura LGD, rozdawana była na spotkaniach konsultacyjnych w poszczególnych miejscowościach obszaru LGD. Po zebraniu ankiet dokonano opracowania wyników korzystając z dostępnych metod analizy statystycznej. Wnioski i rekomendacje zawarto w raporcie wyników ankiety. Ankiecie papierowej towarzyszyła ankieta elektroniczna z takim samym zakresem pytań. <u>Uzasadnienie wyboru metody</u> : Ankiety są prostą, czytelną metodą pozyskiwania danych o danym terenie, w szczególności jeśli chodzi o dane jakościowe, które zwykle są trudniej dostępne niż dane ilościowe. Forma ankiet jest znanym i akceptowalnym narzędziem zdobywania informacji i jako metoda partycypacji cieszy się dużą popularnością, a co za tym idzie jej stosowanie spotyka się z przychylnością ankietowanych (nieśmiali i wycofani respondenci nie obawiają się skomplikowanych zasad niektórych form partycypacji, które zmuszają do aktywnego uczestnictwa, łącznie z publicznym zabieraniem głosu).
1.3	Warsztaty w ramach grupy roboczej: analiza SWOT	mieszkańcy, sektor gospodarczy, sektor publiczny, sektor społeczny, grupa defaworyzowana – osoby niepełnosprawne	148	21.05.2015 Ślesin, 22.05.2015 Kazimierz Biskupi, 27.05.2015 Kleczew i Skulsk, 28.05.2015 Wilczyn, 29.08.2015 Ślesin, 02.09.2015 Skulsk, 05.09.2015 Wilczyn, 08.09.2015 Kazimierz Biskupi, 10.09.2015 Kleczew	Warsztaty, które odbyły się w ramach grupy roboczej, dotyczyły wskazania mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń zidentyfikowanych dla obszaru LGD. Warsztat grup roboczych sformowany został dla osób, które przybyły na konsultacje społeczne po uprzednim ogłoszeniu o konsultacjach społecznych. Warsztaty zostały zorganizowane w formule World cafe. Stworzono grupy robocze składające się z kilku osób, którym przyporządkowano jedną ze sfer: społeczną, gospodarczą bądź środowiskowo-infrastrukturalną. Spośród członków grupy wybrano "gospodarza" stolika. Całość warsztatu była prowadzona przez moderatora. Po wyjaśnieniu zasad tworzenia analizy SWOT nastąpiła praca w ramach grup przy czynnym wsparciu moderatora. Spisywanie pomysłów, uwag i komentarzy odbywało się na arkuszach papieru porozkładanych na stolikach. każdy uczestnik wyposażony został w długopis i mógł swobodnie zapisywać swoje pomysły i sugestie. Po opracowaniu analizy SWOT w ramach jednej sfery następowało przemieszczenie grupy do kolejnej sfery (przy stole zostawał tylko gospodarz stolika). Po wysłuchaniu krótkiego opisu działań i dyskusji jakie miały miejsce w danej sferze nowa grupa przy zastanej sferze wpisywała swoje spostrzeżenia i dopisywała uwagi. Po opracowaniu tematu następowało przejście do kolejnego stolika i ostatecznie powrót do swojego. Metoda ta pozwoliła każdemu uczestnikowi wyrazić swoje opinie, a także wysłuchać i skomentować opinie swoich poprzedników we wszystkich sferach. <u>Uzasadnienie wyboru metody</u> : Metoda warsztatów w formule World cafe jest atrakcyjną formą partycypacji społecznej. Pozwala uczestniczyć w spotkaniu każdemu chętnemu bez konieczności posiadania eksperckiej wiedzy każdej ze sfer. Luźna formuła spotkania, połączona z poczęstunkiem, sprzyja swobodzie wypowiedzi, zmusza do

						aktywnego słuchania, a także formułowania postulatów zapisanych już przez poprzedników. Jest urozmaiceniem w porównaniu do tradycyjnych form partycypacji (np. ankiety) i pozwala na aktywność uczestnikom o ekstrawertycznej osobowości.
1.4		Warsztaty w ramach grupy roboczej: drzewo problemów	mieszkańcy, sektor gospodarczy, sektor publiczny, sektor społeczny, grupa defaworyzowana – osoby niepełnosprawne	141	29.05.2015 Kazimierz Biskupi, 11.06.2015 Kleczew i Wilczyn, 12.06.2015 Ślesin i Skulsk, 29.08.2015 Ślesin, 02.09.2015 Skulsk, 05.09.2015 Wilczyn, 08.09.2015 Kazimierz Biskupi, 10.09.2015 Kleczew	Warsztaty, które odbyły się w ramach grupy roboczej, dotyczyły wskazania problemów i trudności występujących na obszarze LGD. Warsztat grup roboczych sformowany został dla osób, które przybyły na konsultacje społeczne po uprzednim ogłoszeniu o konsultacjach społecznych. Warsztaty zostały zorganizowane w formule world cafe. Stworzono grupy robocze składające się z kilku osób. Tym razem jednak zadanie, stojące przed uczestnikami bazowało na wynikach poprzedniego spotkania. Moderator przypomniał wyniki analizy SWOT i skupiając się na słabych stronach poprosił o wybranie najistotniejszych problemów występujących na obszarze LGD. Te z kolei poddano analizie pod kątem największego oddziaływania. Analiza wyodrębnionych problemów polegała na uporządkowaniu ich poprzez ustalenie zależności przyczynowo-skutkowych. Podstawową trudnością przy ich identyfikacji jest umiejętność odróżnienia skutków problemów od problemu właściwego, symptomów problemów od ich przyczyn. Przeprowadzona dalej analiza, której efektem było zbudowanie drzewa problemów, jako ustalenie zależności przyczynowo-skutkowych, stanowiła pewien schematyczny obraz próbujący odzwierciedlić rzeczywistość. Konstruowanie drzew problemów odbywało się na arkuszach papieru porozkładanych na stolikach. Każdy uczestnik wyposażony został w długopis i mógł swobodnie zapisywać swoje pomysły i sugestie, a także w każdej chwili mógł przemieścić się do innej grupy roboczej obserwując jej prace. Na koniec konsultacji reprezentant grupy referował przebieg działalności grupy roboczej i objaśniał logiczną ciągłość w drzewie problemów. <u>Uzasadnienie wyboru metody:</u> Metoda warsztatów w formule, pozwalającej swobodnie przemieszczać się po sali i wybierać grupę, w której chce się aktualnie popracować jest atrakcyjną formą partycypacji społecznej. Pozwala uczestniczyć w spotkaniu każdemu chętnemu i w dużym stopniu angażuje do głębokiego zastanowienia się nad przyczynami problemów i trudności. Luźna formuła spotkania, połączona z poczęstunkiem, sprzyja swobodzie wypowiedzi, zmusza do aktywnego słuchania, a także formułowania postulatów zapisanych już przez poprzedników. Jest urozmaiceniem w porównaniu do tradycyjnych form partycypacji (np. ankiety). Jest to idealna metoda dla konsultacji społecznych w planowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów z uwagi na głębokość i wnikliwość analizy problemów i wyodrębniania wielopłaszczyznowego podejścia do przyczyn problemów. Pozwala na dokładne zbadanie przyczyn problemów i jest wstępem do dyskusji nad planowaniem działań, które mogłyby wyeliminować problemy.

1.5		Wywiad indywidualny	sektor gospodarczy, sektor publiczny	2	27.10.2015 Kleczew	Wywiad indywidualny został przeprowadzony z reprezentantami sektora gospodarczego, którzy zgodzili się na badanie w celu pogłębienia wiedzy na temat specyfiki prowadzenia biznesu na obszarze LGD. Osobami udzielającymi wywiadu były osoby, które mają wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu działalności gospodarczej na terenie LGD. Podzieliły się one swoimi spostrzeżeniami na temat problemów, które są dla nich barierami w rozwoju swojej działalności oraz działalności całego sektora gospodarczego. Wywiad został przeprowadzony po spotkaniu warsztatowym i stał się uzupełnieniem do analizy potrzeb i problemów występujących na obszarze LGD. Miał na celu także realistyczne oszacowanie wskaźników, które są możliwe do zrealizowania przy różnej intensywności pomocy. Wywiad polegał na odpowiedzi na zadawane przez pracownika biura LGD pytania. <u>Uzasadnienie wyboru metody:</u> do realistycznej oceny możliwości osiągnięcia wskaźników, realizacji przedsięwzięć dedykowanych dla sfery gospodarczej konieczne było głębsze rozpoznanie sytuacji w sektorze gospodarczym na obszarze LGD. Najpełniejszą wiedzą z tego zakresu dysponują praktycy od lat dążący do rozwoju swoich działalności gospodarczych. Zastosowanie wywiadu było najbardziej optymalnym rozwiązaniem w przypadku sektora gospodarczego. Otwarta forma pytań oraz możliwość swobodnej wypowiedzi (bez ograniczenia czasowego oraz bez sugerowania odpowiedzi) pozwoliło na zebranie cennego materiału, służącego do zastanowienia się nad problemami, sformułowania adekwatnych rozwiązań problemów, a także oszacowania wartości wskaźników prawdopodobnych do zrealizowania wyniku w ramach przedsięwzięć zamierzonych w LSR.
1.6.		Spotkanie strategiczne z osobami bezrobotnymi	Grupa defaworyzowana - osoby bezrobotne	20	2010.2015 Ślesin	Spotkanie zostało przeprowadzone w celu poznania opinii na temat potrzeb i oczekiwań osób pozostających bez pracy, a także określenia celów pomocy tym osobom, wyszukanie rozwiązań ich problemów, a także wskazania optymalnych wartości wskaźników, które byłyby do zrealizowania dla realiów osób bezrobotnych.
2.1	Etap 2: określanie celów i ustalanie ich hierarchii	Ankieta elektroniczna	jak w pkt.1.1			
2.2		Ankieta papierowa	jak w pkt.1.2			
2.3		Warsztaty w ramach grupy roboczej: drzewo celów	mieszkańcy, sektor gospodarczy, sektor publiczny, sektor społeczny, grupa defaworyzowana	141	29.05.2015 Kazimierz Biskupi, 11.06.2015 Kleczew i Wilczyn, 12.06.2015	Warsztaty, które odbyły się w ramach grupy roboczej, dotyczyły wskazania ewentualnych rozwiązań problemów i trudności, które zostały wcześniej zidentyfikowane na poprzednich spotkaniach konsultacyjnych. Warsztat grup roboczych sformowany został dla osób, które przybyły na konsultacje społeczne po uprzednim ogłoszeniu o konsultacjach społecznych. Warsztaty zostały zorganizowane w formule World cafe Stworzono grupy robocze składające się z kilku osób. Celem warsztatów była próba odpowiedzi na pytanie: jak można

			– osoby niepełnosprawne		Ślesin i Skulsk 29.08.2015 Ślesin, 02.09.2015 Skulsk, 05.09.2015 Wilczyn, 08.09.2015 Kazimierz Biskupi, 10.09.2015 Kleczew	<p>poradzić sobie ze zidentyfikowanymi problemami. Metodą bazującą na powstałych wcześniej drzewach problemów jest tworzenie drzew celów, które są „pozytywnym odbiciem” drzewa problemów. Na spotkaniach grup skonstruowano drzewa celów, wskazując na propozycje działań niwelujących problemy, a także spodziewane efekty (produkty i rezultaty) tych działań zmierzające finalnie do pozbycia się skutków i przyczyn problemów. Starano się podać w miarę precyzyjne wartości oczekiwanych produktów i rezultatów. W spotkaniu ponownie uczestniczył moderator a konstruowanie drzewa celów odbywało się na arkuszach papieru porozkładanych na stolikach. Każdy uczestnik wyposażony został w długopis i mógł swobodnie zapisywać swoje pomysły i sugestie, a także w każdej chwili mógł przemieścić się do innej grupy roboczej obserwując jej prace. Na koniec konsultacji reprezentant grupy referował przebieg działalności grupy roboczej i objaśniał logiczną ciągłość w drzewie celów. <u>Uzasadnienie wyboru metody:</u> Metoda warsztatów w formule, pozwalająca swobodnie przemieszczać się po sali i wybierać grupę, w której chce się aktualnie popracować jest atrakcyjną formą partycypacji społecznej. Pozwala uczestniczyć w spotkaniu każdemu chętnemu i w dużym stopniu angażuje do głębokiego zastanowienia się nad potencjalnymi rozwiązaniami problemów i pozytywnymi efektami ich rozwiązania. Luźna formuła spotkania, połączona z poczęstunkiem, sprzyja swobodzie wypowiedzi, zmusza do aktywnego słuchania, a także formułowania postulatów zapisanych już przez poprzedników. Jest urozmaiceniem w porównaniu do tradycyjnych form partycypacji (np. ankiety). Obok analizy drzewa problemów, jest to idealna metoda dla konsultacji społecznych w planowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów z uwagi na wnikliwość oceny planowanych rozwiązań i próbę wskazania najbardziej trafnych prognoz. Metoda ta jest komplementarna z analizą problemów.</p>
2.4		Punkt konsultacyjny w terenie	mieszkańcy, sektor gospodarczy, sektor publiczny, sektor społeczny	100	26.09.2015 Ślesin	<p>W celu lepszego dotarcia do potencjalnych beneficjentów tworzonej strategii i wszystkich osób, które chciałyby wziąć udział w tworzeniu i realizacji LSR w trakcie jednej z imprez lokalnych (Jarmarku Ochweśnickiego) w gminie Ślesin zorganizowano punkt konsultacyjny LGD. Na stoisku przygotowanym przez biuro LGD można było zapoznać się z celem tworzenia LSR, a także przyczynić się do powstania strategii dopasowanej do potrzeb obszaru LGD. Dostępne były ankiety w formie papierowej, które można było uzupełnić oraz istniała możliwość zgłoszenia swoich uwag i komentarzy. <u>Uzasadnienie wyboru metody:</u> Powstanie punktu konsultacyjnego w terenie stworzyło możliwość uczestniczenia w procesie tworzenia LSR osobom, które pracują zawodowo i w wyznaczonych terminach spotkań konsultacyjnych nie mogły wziąć udziału w spotkaniu. Dla osób zabieganych i zajętych swoimi codziennymi problemami stworzono szanse włączenia się w aktywne tworzenie strategii w czasie, który zbiegł się</p>

						z wydarzeniem promującym i podtrzymującym zainteresowanie lokalnym dziedzictwem kulturowym.	
2.5		Wywiad indywidualny	jak w pkt.1.5				
2.6		Spotkanie strategiczne z osobami bezrobotnymi	jak w pkt 1.6				
3.1	Etap 3: poszukiwania rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii	Ankieta elektroniczna	jak w pkt.1.1				
3.2		Ankieta papierowa	jak w pkt.1.2				
3.3		Warsztaty w ramach grupy roboczej: drzewo celów	jak w pkt 2.3				
3.4		Spacer badawczy	mieszkańcy, sektor gospodarczy, sektor publiczny, sektor społeczny, grupa defaworyzowana – osoby niepełnosprawne	16	08.09.2015 Kazimierz Biskupi	Celem tej metody jest zbadanie odczuć oraz zebranie opinii uczestników spaceru. Poprzez wyjście w teren są oni w trakcie spaceru proszeni o wskazania swoich uwag na temat stanu zastanego oraz przyszłych ewentualności (propozycji zmian). W metodzie tej ważnym elementem jest postać organizatora spaceru, który nadaje (przynajmniej początkowo kierunek spaceru). Jest to osoba, która angażując się w dyskusję, zachęcając do wyrażania opinii, po części moderuje spotkanie i jednocześnie będąc aktywnym słuchaczem zbiera cenne informacje związane z poszukiwaniem pomysłów. <u>Uzasadnienie wyboru metody</u> : w terenie, w trakcie swobodnej przechadzki, pozbywając się formalnego charakteru spotkania łatwiej dyskutować i na bieżąco reagować na opinie innych uczestników spaceru. Istnieje możliwość rozmów w mniejszych grupach oraz wymiany spostrzeżeń dzięki swobodzie poruszania się w obrębie grupy. Mobilność przedsięwzięcia pozwala uczestnikom na doprecyzowanie ewentualnych lokalizacji przedsięwzięć i oceny bieżącego stanu obiektów i układu przestrzeni.	
3.5		Wywiad indywidualny	jak w pkt.1.5				
3.6	Spotkanie strategiczne z osobami bezrobotnymi	jak w pkt 1.6					
4.1	Etap 4:	Wywiad	sektor publiczny	25	17.09.2015,	Wywiad fokusowy został przeprowadzony w celu pozyskania informacji	

	formułowania wskaźników realizacji LSR	fokusowy			22.10.2015, Kazimierz Biskupi	o spodziewanych efektach realizacji działań zapisanych w strategii pod kątem osiągnięcia wyników. Grupa składająca się z reprezentantów sektora publicznego z każdej z gmin należących do LGD współpracowała z moderatorem odpowiadając na wcześniej przygotowane pytania. Z rozmowy z uczestnikami, która dotyczyła prognozowania efektów, jakie przyniesie realizacja LSR wyciągnięto wnioski i skonfrontowano prognozy z czynnikami, które lokalnie oddziałują na sytuację społeczno-gospodarczą. Wywiad fokusowy stał się jednym z elementów wyjściowych do materiału zebranego dla zespołu roboczego. <u>Uzasadnienie wyboru metody:</u> Zaletą grup dyskusyjnych jest relatywnie krótki czas zebrania informacji, a także możliwość obserwacji dynamiki postaw uczestników oraz interakcji pomiędzy nimi. Pozwala to poznać opinię wszystkich uczestników, a także na obserwowanie procesu ustalania końcowych uzgodnień. Takie rozwiązanie umożliwiło spotkanie uczestników, którzy ze względu na pełnione funkcje mają trudności ze spotkaniem się w czasie gdy odbywają się konsultacje dla mieszkańców oraz sektora społecznego i gospodarczego.
4.2		Spotkanie zespołu roboczego	sektor gospodarczy, sektor publiczny	5	4.11.2015 Kazimierz Biskupi	Wybór i formalne opracowanie wskaźników odbyło się w trakcie spotkania grupy roboczej stworzonej przez ochotników, którzy zgłosili się do tego zadania. Merytoryczna dyskusja nad celowością, zasadnością, logicznością oraz adekwatnością wskaźników wsparta została przez analizę raportów, opracowań i analiz o rozwoju społeczno-gospodarczym, prognoz i trendów towarzyszących procesom rozwojowym. <u>Uzasadnienie wyboru metody:</u> W celu możliwie precyzyjnego oraz poprawnego zidentyfikowania efektów realizacji działań LSR stworzono grupę osób, które zbierając dane z poprzednich spotkań konsultacyjnych stworzyły katalog proponowanych i przykładowych wskaźników, które mogłyby być użyte w strategii. Zadanie związane z formułowaniem wskaźników adekwatnych do zamierzeń powierzono grupie osób, które zgłosiły się do tego zadania z uwagi na posiadane kompetencje i doświadczenie. Poprawne sformułowanie wskaźników jest kluczowe dla poprawnego zrealizowania działań i pomocne przy określeniu budżetu LSR. W związku z powyższym postanowiono zaufać doświadczonym i kompetentnym osobom, bazując na informacjach pozyskanych od szerszego grona zainteresowanych.
4.3.		Warsztaty w ramach grupy roboczej: drzewo celów	jak w pkt 2.3			
4.4		Wywiad indywidualny	jak w pkt 1.5			

4.5		Spotkanie strategiczne z osobami bezrobotnymi	jak w pkt. 1.6
5.1	Etap 5: identyfikacja grup docelowych strategii	Ankieta elektroniczna	jak w pkt.1.1
5.2		Ankieta papierowa	jak w pkt.1.2
5.3		Warsztaty w ramach grupy roboczej: drzewo problemów	jak w pkt.1.4
5.4		Punkt konsultacyjny w terenie	jak w pkt. 2.4
5.5		Spotkanie strategiczne z osobami bezrobotnymi	jak w pkt. 1.6
Źródło: opracowanie własne			

II.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji LSR

Proces przygotowania LSR został oparty o aktywne uczestnictwo społeczności lokalnej, niemniej jednak równie ważnym jest etap realizacji LSR, w którym społeczność powinna również aktywnie uczestniczyć. Konieczność włączenia społeczności w realizację LSR w szczególności dotyczy **monitoringu i oceny realizacji strategii, aktualizacji strategii, opracowania i zmiany lokalnych kryteriów wyboru**. Metody partycypacji społecznej, które będą stosowane na etapach realizacji strategii wskazuje tabela nr 6, nie zamykając jednak możliwości wykorzystania innych metod w przypadku pojawiania się nowych innowacyjnych środków.

W procesie realizacji LSR ważne jest, aby na bieżąco **śledzić postęp w realizacji założonych celów**. W przypadku sytuacji odbiegającej od założonej na początku ścieżki osiągania celów należy zidentyfikować bariery i problemy w procesie realizacji LSR, ale także należy **przyjrzeć się sytuacji społeczno-gospodarczej i zmieniającym się warunkom otoczenia**, w którym funkcjonuje LGD. Dlatego też każdorazowo, na każdym z etapów realizacji strategii, w procesie prowadzenia konsultacji społecznych **zakłada się ocenę postępu realizacji operacji i działań w ramach LSR**, ale także **obserwację i identyfikację zmian sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru LGD oraz dalszego otoczenia organizacji**, np. instytucjonalnego.

II.3. Animacja społeczności lokalnej jako wsparcie dla potencjalnych beneficjentów LSR

W procesie realizacji strategii w ramach aktywizacji potencjalnych beneficjentów przedsięwzięć LGD zamierza aktywnie **wspierać** wszystkich tych, którzy będą **zainteresowani tematyką wynikającą z celów LSR**. Przede wszystkim LGD planuje szeroko zakrojoną **akcję informującą o możliwości pozyskania środków finansowych** na różne przedsięwzięcia ujęte w LSR. Planuje się liczne **warsztaty i szkolenia**, które będą miały na celu a) zwiększenie wiedzy uczestników na temat **możliwości pozyskania dofinansowania**, b) zwiększenie kompetencji osób biorących udział w warsztatach instruujących jak poprawnie **rozliczyć dofinansowany projekt** i jak spełnić wszelkie **formalności w ramach projektu**. Poza tym, LGD będzie starała się **aktywizować słabszych członków społeczności lokalnej, zachęcać potencjalnych beneficjentów do wzięcia udziału w ogłaszanych konkursach oraz pomagać liderom lokalnym w rozwijaniu lokalnych pomysłów**, które mogą zamienić się w projekty. Do tych celów wykorzystane będą różne metody, takie jak punkt konsultacyjny w terenie, ankieta elektroniczna, wywiady indywidualne, wywiady fokusowe i inne. Opisy tych metod zawarte są w tabeli nr 6.

II.4. Partycypacja społeczna w LSR - podsumowanie

W ramach etapu tworzenia LSR **zaangażowano społeczność lokalną** do bieżących działań nad wspólnym ustaleniem wizji rozwojowej obszaru LGD. W ramach **partycypacji społecznej** zastosowano **szereg różnych metod aktywizujących mieszkańców** do czynnego udziału w pracach nad LSR. Do wspólnej pracy zaproszono **zarówno grupy defaworyzowane, jak i te osoby, których wiedza, umiejętności i doświadczenie** pozwoliły na praktyczne podejście do przyszłych wizji rozwoju. Dodatkowo w procesie partycypacji społecznej, aby metody partycypacji dostosować do lokalnej specyfiki **wykorzystano badania własne i ewaluacje**. Wyniki konsultacji **wpłynęły na prace nad kolejnymi elementami strategii**. Ich odzwierciedleniem są **zapisy dalszych rozdziałów strategii**, a zwłaszcza tych dotyczących: celów, kryteriów, przedsięwzięć, planu komunikacji, ewaluacji i innowacyjności.

Rozdział III Diagnoza - opis obszaru i ludności

III.1. Grupy, problemy oraz obszary interwencji szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR

Na obszarze LGD najważniejszym elementem wpływającym na rozwój obszaru jest kapitał ludzki, a więc mieszkańcy LGD. **Mieszkańcy**, traktowani globalnie, jako beneficjent ostateczny, są też najważniejszym adresatem działań zapisanych w strategii. Kolejnymi grupami, które będą pośrednio odczuwać zmiany, jakie zajądą w trakcie realizacji strategii są **turyści**, którzy zechcą odwiedzić ten obszar oraz **inwestorzy zewnętrzni**, którzy zachęceni przyjaznym klimatem inwestycyjnym i wysokim poziomem przedsiębiorczości, zechcą tutaj ulokować swoją działalność.

Obok **mieszkańców rozumianych jako osoby zamieszkałe na terenie objętym działaniami LGD**, grupami o szczególnym znaczeniu będą ci mieszkańcy, którzy reprezentują poszczególne sfery, a więc **lokalni przedsiębiorcy, reprezentanci formalnych i nieformalnych organizacji społecznych, reprezentanci sektora publicznego, w postaci lokalnych władz samorządowych oraz pracowników jednostek organizacyjnych organów wykonawczych**.

Wyodrębnionymi grupami, wymagającymi szczególnego wsparcia, ze względu na sytuację życiową, są **osoby bezrobotne i osoby niepełnosprawne zamieszkujące na terenie LGD**, które w szczególny sposób **zagrożone są ubóstwem i wykluczeniem społecznym**. Grupy te, na podstawie zgromadzonych danych i przeprowadzonych konsultacji społecznych, zakwalifikowano w LSR jako grupy defaworyzowane i przewidziano dla nich specjalne wsparcie.

Do najważniejszych problemów, nad którymi koniecznie trzeba się zastanowić formułując zapisy LSR, należą:

- **problem niskiego poziomu przedsiębiorczości lokalnej**, na który składają się: **problemy pozostawania bez pracy**, w szczególności osób starszych, które mają problem z przekwalifikowaniem się oraz osób młodych,

których wykształcenie nie pozwala na podjęcie pracy;**problemy niestabilności i sezonowości miejsc pracy** w szczególności generowanych przez koncerny paliwowo-energetyczne i rolnictwo; **problemy braku środków finansowych na rozwijanie istniejących przedsiębiorstw**,

- **problem zdewaluowanej i przestarzałej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz nieuporządkowanej przestrzeni publicznej**, która finalnie osłabia i tak już nieskoordynowaną politykę zachęcania potencjalnych turystów do przyjazdu na obszar LGD, a dodatkowo **nie wykorzystuje możliwości przyciągnięcia i zatrzymania na dłużej pielgrzymów zmierzających do miejsc kultu religijnego** (np. Licheń),
- **problem niewystarczającego zaangażowania lokalnej społeczności w decydowaniu o rozwoju obszaru i niskiej integracji społecznej**.

W związku z powyższym, po wnikliwej analizie stanu zastanego i odniesień do analizy dynamicznej sytuacji społeczno-gospodarczej terenu LGD, najważniejszymi obszarami, na jaki zostanie położony nacisk w formułowaniu zapisów strategii są: **przedsiębiorczość, turystyka, zagospodarowania obszarów atrakcyjnych turystycznie, angażowanie społeczności lokalnej**.

III.2. Sfera gospodarcza i poziom przedsiębiorczości na obszarze LGD

Charakter gospodarki obszaru LGD został ukształtowany głównie w oparciu o wykorzystanie zasobów naturalnych, na które składają się **użytki rolne o średnio korzystnych warunkach produkcyjnych (W13)**, walory turystyczne (jeziora, lasy) oraz surowce naturalne dla przemysłu wydobywczego - złoża węgla brunatnego. Za podstawę gospodarki uważa się rolnictwo, turystykę oraz w coraz mniejszym stopniu - **górnictwo węgla brunatnego, które stwarzało w poprzednich latach dużą stabilizację na rynku pracy w tym rejonie (W6)**. Wraz z ograniczeniem **wydobycia węgla na skutek wyczerpania się tych zasobów**, rozwijały się inne sektory gospodarki tego rejonu, w tym usługi rynkowe, handel oraz drobna działalność produkcyjna i budowlana.

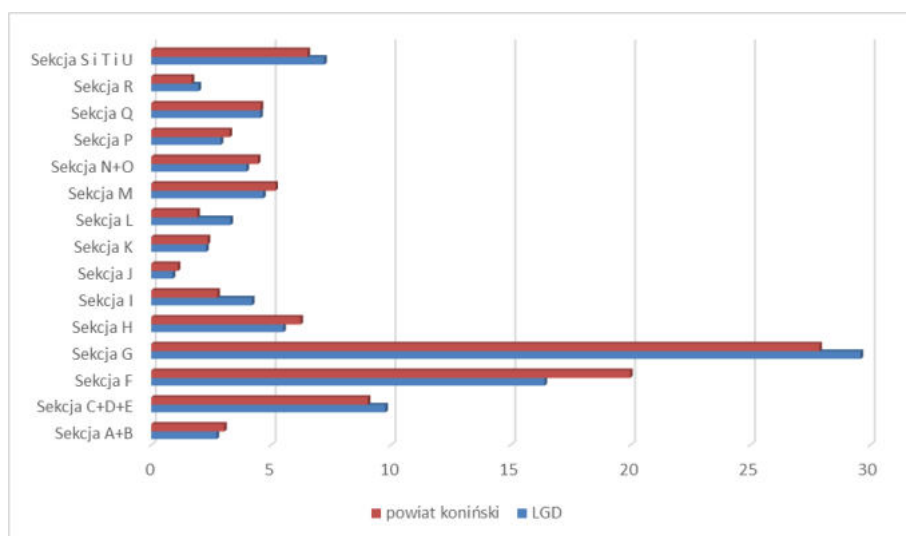
Przedsiębiorstwa na terenie analizowanego obszaru to przede wszystkim mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 9 osób). Stanowią one 95,6% wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON. Odsetek przedsiębiorstw zatrudniających 50 i więcej pracowników to zaledwie 0,7%. W roku 2014 w rejestrze REGON na terenie LGD zarejestrowanych było 3449 podmiotów gospodarki narodowej, co stanowiło ok. 36,5% podmiotów powiatu konińskiego (tabela 15). Dominującym sektorem gospodarki był **handel hurtowy i detaliczny** oraz naprawa pojazdów samochodowych. W 2014 r., 1021 podmiotów gospodarczych i 950 osób fizycznych wpisywało się w ten rodzaj działalności, prawie 30% podmiotów gospodarczych i 33,5% osób fizycznych zarejestrowanych w REGON prowadziły ten rodzaj działalności. Do dominujących branż można zaliczyć również budownictwo, przetwórstwo przemysłowe i opiekę zdrowotną.

Ponad średnią powiatową w strukturze branż wyróżniał się udział handlu hurtowego i detalicznego, przetwórstwa przemysłowego i **działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi** (rysunek 4). Wyraźnie mniejszy udział w strukturze branż w LGD w porównaniu z powiatem zanotowano w takich sekcjach jak: budownictwo, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz transport i gospodarka magazynowa. **Do branż gospodarki, które mają kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru LGD należą w szczególności: usługi turystyczne i okoloturystyczne, gastronomia, a także szeroko pojęte usługi dla ludności, w tym przyszłościowe usługi oparte na wiedzy**.

Mimo iż ze statystyk publicznych wynika, że działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi jest intensywniej reprezentowana na obszarze LGD, niż w pozostałej części powiatu, to z badania ankietowego wynika, że respondenci uważają ten obszar działania (mając na myśli **turystykę**) jako dziedzinę, która została w gminach tworzących LGD zaniedbana, głównie z uwagi na **niedomagającą i wymagającą modernizacji infrastrukturę turystyczno-rekreacyjną (W10)**. W ankiecie 28% respondentów wskazało, że poprawy wymaga jakość infrastruktury turystycznej, 27% stwierdziła, że modernizacja infrastruktury turystycznej też byłaby wskazana. Podczas rozmów w trakcie warsztatów analizy SWOT wielokrotnie wspomniano o **słabej ofercie usług dla ludności, wykazując przede wszystkim brak takich działalności jak: kawiarnie, pralnie, usługi naprawcze sprzętu AGD, a także działalności profesjonalnej i usług niematerialnych (W18)**.

Wskaźnikiem świadczącym o poziomie przedsiębiorczości mieszkańców jest **liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców**. Średnia wartość tego wskaźnika dla obszaru LGD w 2014 r. wyniosła 665, co w porównaniu z wartością 710 w powiecie pozwala stwierdzić **o wiele niższy poziom tej cechy u mieszkańców obszaru LGD (W3)**. Należy jednak zaznaczyć, że w takich gminach jak Ślesin czy Kazimierz Biskupi jego wartość była znacznie wyższa aniżeli wartość charakterystyczna dla powiatu. Analizując wskaźnik liczby **nowo zarejestrowanych jednostek prowadzących działalność gospodarczą zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców**. Wynik osiągnięty przez obszar LGD w 2014 r. to 75, co stanowi wartość mniejszą od średniej powiatowej, która wynosi 80 (W3). Wartości wskaźników dla terenu LGD są niższe od wskaźników powiatowych. Obszar LGD, zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Konin jest o wiele mniej atrakcyjnym miejscem do zakładania działalności gospodarczej, szczególnie na obszarach wiejskich. Wynika to z **niedostosowania lokalnego klimatu inwestycyjnego do wsparcia nowych inicjatyw**. Niewystarczająca wydaje się

być także **pomoc i wsparcie dla osób zainteresowanych zdobyciem nowego zawodu lub założeniem działalności (W20)**. Szukając pomysłów na podniesienie poziomu przedsiębiorczości w ankiecie zadano pytanie co przyczyniłoby się do rozwoju obszaru LGD. Aż 23% ankietowanych stwierdziło, że rozwiązaniem może być edukacja w zakresie przedsiębiorczości, a 82,5% wybrało wariant mówiący o utworzeniu nowych miejsc pracy. W trakcie spotkań warsztatowych powtarzała się także opinia o **braku współpracy lokalnych przedsiębiorców w ramach wymiany doświadczeń, dobrych praktyk czy chociażby współpracy w grupach producenckich (W5)**. Poziom przedsiębiorczości lokalnej na obszarze LGD z roku na rok poprawiał się (tabela nr 7), ale wciąż jest niższy niż średnia dla powiatu.

Rysunek 4. Procentowy udział podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność gospodarczą wg rejestru REGON w powiecie konińskim oraz na obszarze LGD w 2014 r. według sekcji PKD 2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 7. Poziom przedsiębiorczości na obszarze LGD w latach 2009-2014

Jednostka administracyjna	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności					
Kazimierz Biskupi	605	668	695	738	751	788
Kleczew	547	565	588	597	613	624
Skulsk	496	518	518	527	548	576
Ślesin	700	732	749	781	807	837
Wilczyn	525	560	551	587	606	634
średnia	575	609	620	646	665	692
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym						
Kazimierz Biskupi	101	147	119	112	129	160
Kleczew	88	83	109	88	89	111
Skulsk	85	87	70	77	129	108
Ślesin	110	119	125	133	142	144
Wilczyn	80	110	80	93	90	118
średnia	93	109	101	101	116	128
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym						
Kazimierz Biskupi	92,7	101,2	105,0	110,8	113,2	118,9
Kleczew	86,3	88,2	91,1	92,4	94,4	96,2
Skulsk	79,5	83,3	83,6	84,9	87,8	91,8
Ślesin	110,5	114,4	116,8	121,3	125,3	129,8
Wilczyn	83,9	89,3	87,8	93,2	95,8	100,0
średnia	90,6	95,3	96,9	100,5	103,3	107,3
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności						
Kazimierz Biskupi	47	53	56	59	60	62
Kleczew	43	45	47	48	49	49
Skulsk	42	43	43	43	45	47
Ślesin	61	64	65	68	70	73
Wilczyn	43	46	45	48	49	52

Średnia	47	50	51	53	55	57
---------	----	----	----	----	----	----

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zakładanie nowej działalności gospodarczej nie kojarzy się młodym ludziom zbyt pozytywnie, a to za sprawą **skomplikowanego systemu prawnego i ciągłych zmian w przepisach, jakie dotyczą przedsiębiorców (T6)**. Podczas spotkania z grupą osób bezrobotnych wyrazili oni opinię, iż często nie wiedzą jak zacząć, a znaczną barierą wejścia na rynek są także stosunkowo wysokie koszty doradztwa w początkowej fazie prowadzenia działalności. Próby poprawy sytuacji (choćby wprowadzenie tzw. „jednego okienka”) zmierzające do uproszczenia części procesu zakładania działalności, nie przyniosły spektakularnego sukcesu. Kolejną przeszkodą i zagrożeniem dla przedsiębiorczości są **wysokie koszty pracy i związane z nimi znaczne obciążenia finansowe nakładane na pracodawców (T7)**. Często, także w trakcie konsultacji społecznych, pojawiały się opinie o **zbyt sformalizowanych i biurokratycznych zasadach aplikowania, realizacji a później rozliczania dofinansowania na wsparcie rozwoju przedsiębiorczości (T8)**. Na plus należy odnotować **opinię już funkcjonujących przedsiębiorców o sprawnym wsparciu instytucjonalnym przez urzędy gmin, które przyjmowały na swój teren nowych inwestorów (S6, S4), a także ciągle starania władz samorządowych o środki dostępne na lokalny rozwój (S13)**.

Patrząc na trendy europejskie pocieszające jest to, że **wzrasta mobilność młodych ludzi, którzy oczywiście mogą wyjechać z naszego obszaru, ale jednocześnie mogą powrócić a nawet odkryć uroki mieszkania na obszarze wiejskim, wśród cennych walorów środowiskowych (O3)**. Moda na osiedlanie się na terenach wiejskich powoduje jednocześnie zmiany w **profilu funkcjonalnym obszarów wiejskich (T3) – co ma swoje plusy i minusy**. Mobilność młodych, wykształconych ludzi, naszych potencjalnych przedsiębiorców, wzmocniona jest przez kolejny trend rozwojowy, jakim jest **rozwój przedsiębiorczości opartej na wiedzy i na usługach specjalistycznych i w dużej mierze niematerialnych (O8)**. Usługi takie można wykonywać zdalnie korzystając z najnowszych zdobyczy techniki, co pozwala na lokalizowanie takich przedsiębiorstw na terenach wiejskich. Ważną szansą na wzbogacenie oferty pracy na obszarze LGD jest sprzyjający tren **delokalizacji przedsiębiorstw z Europy Zachodniej do Europy Środkowowschodniej (O4) i dostępność środków pomocowych (O5)**.

III.3. Rynek pracy na obszarze LGD

W okresie od 2007 do 2014 r. liczba ludności w wieku produkcyjnym na obszarze LGD wzrastała z roku na rok. Porównując z rokiem 2007, zwiększyła się o ok. 6% (tabela nr 8). Większość mieszkańców LGD zatrudnienie uzyskuje na terenie LGD, jest jednak część osób, które korzystając z bliskości geograficznej Konina **zatrudnione są w przedsiębiorstwach zlokalizowanych poza obszarem LGD (W4)**. Z punktu widzenia zjawiska bezrobocia fakt, że **osoby zatrudnione poza obszarem LGD mają pracę i mogą utrzymać swoje rodziny jest mocną stroną obszaru (S3 i S5)**. Czerpią oni niezbędne doświadczenie w jednostkach poza obszarem LGD, a podatki (od potencjalnie wyższych wynagrodzeń) odprowadzają na obszarze LGD. **Zagrożenie** jakie można zidentyfikować z wyżej opisanej sytuacji to **zależność zatrudnienia części mieszkańców od kondycji finansowej koncernów paliwowo-energetycznych (W6)**. O poczuciu niestabilności sytuacji zatrudniania i zagrożenia utraty pracy sygnalizowali pracujący uczestnicy konsultacji społecznych, a także ci mieszkańcy, którzy widzą podobną sytuację wśród znajomych i rodziny.

Tabela 8. Liczba ludności w wieku produkcyjnym

Jednostka administracyjna	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kazimierz Biskupi	6847	7034	7161	7283	7380	7443	7492	7508
Kleczew	6111	6179	6272	6386	6431	6449	6493	6497
Skulsk	3817	3857	3876	3901	3864	3873	3873	3877
Ślesin	8505	8632	8736	8845	8895	8962	9007	9040
Wilczyn	3956	3956	3982	4011	4010	3991	4019	3991
<i>Razem</i>	<i>29 236</i>	<i>29 658</i>	<i>30 027</i>	<i>30 426</i>	<i>30 580</i>	<i>30 718</i>	<i>30 884</i>	<i>30 913</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Na obszarze LGD liczba osób bezrobotnych globalnie zmniejszyła się po roku 2007 (tabela nr 9). Sytuacja wyraźnego obniżenia się liczby osób pozostających bez pracy następowała w roku 2008 i 2013. W pozostałych latach liczba bezrobotnych powiększała się w stosunku do roku poprzedniego, nigdy jednak nie przekroczyła poziomu z 2007 r. dlatego też porównując pierwszy rok z rokiem ostatnim w analizowanym okresie liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o ok. 14% - 469 osób.

Tabela 9. Liczba bezrobotnych ogółem i liczba osób bezrobotnych przypadających na ludność w wieku produkcyjnym na obszarze LGD w latach 2007-2014 (w %)

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych ogółem								Liczba osób bezrobotnych przypadająca na ludność w wieku produkcyjnym (w %)							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kazimierz	663	469	605	662	673	733	739	602	9,7	6,7	8,4	9,1	9,1	9,8	9,9	8,0

Biskupi																	
w tym kobiety	423	280	316	359	354	376	409	343	13,1	8,5	9,4	10,5	10,2	10,8	11,7	9,8	
Kleczew	734	444	572	644	572	685	629	602	12,0	7,2	9,1	10,1	8,9	10,6	9,7	9,3	
w tym kobiety	492	276	297	347	314	368	347	346	16,7	9,2	9,8	11,3	10,2	11,9	11,2	11,1	
Skulsk	502	380	439	466	454	446	451	431	13,2	9,9	11,3	11,9	11,7	11,5	11,6	11,1	
w tym kobiety	316	232	245	260	262	241	269	262	17,7	12,9	13,5	14,4	14,6	13,4	15,0	14,7	
Ślesin	645	565	732	842	837	864	920	851	7,6	6,5	8,4	9,5	9,4	9,6	10,2	9,4	
	404	364	407	477	516	500	531	529	10,0	8,9	9,9	11,6	12,4	11,9	12,7	12,6	
Wilczyn	886	338	459	505	480	501	514	475	22,4	8,5	11,5	12,6	12,0	12,6	12,8	11,9	
w tym kobiety	556	210	243	239	264	269	284	271	30,3	11,5	13,2	12,9	14,3	14,6	15,3	14,7	
Razem	3430	2196	2807	3119	3016	3229	3253	2961	13,0	7,8	9,7	10,6	10,2	10,8	10,8	9,9	
w tym kobiety	2191	1362	1508	1682	1710	1754	1840	1751	17,6	10,2	11,2	12,1	12,3	12,5	13,2	12,6	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Podobnie, jak w przypadku wskaźnika określającego liczbę osób bezrobotnych, taka sama tendencja zarysowuje się dla wskaźnika osób bezrobotnych przypadających na ludność w wieku produkcyjnym. Odsetek ten początkowo zmniejszył się w 2008 r., jednakże już w kolejnych latach wzrastał aż do 2013 r.

Wartym podkreślenia jest, że znacząco wyższe wskazania dotyczą zjawiska pozostawania bez pracy w przypadku kobiet. Są one zwykle o kilka punktów procentowych wyższe od wskazań dotyczących kobiet i mężczyzn razem. Zależność taka wskazuje na większy problem z bezrobociem wśród kobiet z obszaru LGD.

Osoby bezrobotne, w poszukiwaniu ofert pracy wspierane są przez Powiatowy Urząd Pracy w Koninie, jednakże wśród osób bezrobotnych panuje opinia, że często oferty pracy nie są dla nich możliwe do podjęcia (**informacja przekazana w trakcie spotkania z osobami bezrobotnymi**). Spowodowane jest to m.in. brakiem posiadania odpowiednich kwalifikacji do podjęcia pracy – szczególnie w przypadku ofert z zakresu zawodów rzemieślniczych, **szybką dezaktualizacją wiedzy i umiejętności wobec wyzwań nowych technologii (T2)**. Wciąż jeszcze **zbyt słabo, szczególnie na terenach wiejskich, rozpowszechniona jest idea „uczenia się przez całe życie” a wraz z tym występują opory społeczne i inne liczne bariery związane z przekwalifikowaniem się wśród osób starszych**. Szansą dla poprawy sytuacji w tym zakresie jest **poprawa dostępności do szkolnictwa zawodowego (O2) i współpraca przedsiębiorców ze szkołami zawodowymi w lepszym dopasowaniu oferty edukacyjnej do wymogów rynku pracy**.

Wśród bolączek osób poszukujących zatrudnienia jest wymieniana także powszechna **sezonowość zatrudnienia (W12)**, a co za tym idzie brak stabilności życiowej osób bezrobotnych, co z kolei powoduje dalsze problemy w sferze społecznej – chociażby **pogarszający się stan zdrowia społeczeństwa oraz występowanie chorób cywilizacyjnych (depresja, nowotwory, choroby układu krążenia) (T4) czy naruszenia związane z funkcjonowaniem rodzin – w postaci alkoholizmu, marazmu i bezradności, wykluczenia społecznego, a także patologii i ewidentnego zagrożenia ubóstwem**. Trendem ogólnokrajowym, który znacząco przybiera na sile od kilku lat jest zjawisko migracji zarobkowych (T5), szczególnie wśród młodych osób, którym trudno jest znaleźć pracę na obszarach wiejskich zgodną z ich kwalifikacjami (W14).

III.4. Działalność sektora społecznego na terenie LGD

Mieszkańcy gmin uczestniczą w życiu społecznym na obszarze LGD. W latach 2009-2014 liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadająca na 10 tys. mieszkańców z roku na rok wzrastała i kształtowała się na poziomie wyników dla powiatu konińskiego (tabela 10). Nie przewyższała ona jednak średniej dla woj. Wielkopolskiego.

Tabela 10. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców

Jednostka administracyjna	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kazimierz Biskupi	17	18	19	19	19	22
Kleczew	19	19	19	19	20	24
Skulsk	26	25	27	27	27	28
Ślesin	20	22	22	22	23	24
Wilczyn	19	20	25	25	25	25
Średnia	20	21	22	22	23	25
woj. wielkopolskie	27	28	30	31	33	34
Powiatkoniński	20	21	22	23	24	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W każdej z gmin działają Koła Gospodyń Wiejskich i Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, które biorą aktywny udział w życiu kulturalnym obszaru. Poza wspomnianymi KGW i OSP, na terenie „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” funkcjonują następujące organizacje pozarządowe:

- Kazimierz Biskupi: GKS Polonus, Stowarzyszenie Domu Kultury w Kozarzewku, GKS Lech Kozarzewek, Aeroklub Koniński, UKS Olimp, Bractwo Świętych Pięciu Braci Męczenników, Kazimierskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne, Stowarzyszenie „Sympatyków Ziemi Kazimierskiej”, Spółdzielnia Socjalna „KAZIMIERZANKA”, ZAZ w Posadzie,
- Kleczew: Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Miejski w Kleczewie, Towarzystwo Promocji i Rozwoju Ziemi Kleczewskiej, Klub Sportowy „Sokół” Kleczew, Oddział Miejsko-Gminny Związku OSP RP w Kleczewie, Centrum Wsparcia Przysiań, Stowarzyszenie Edukacji Diabetologicznej SED, Fundacja OD NOWA, Nadwarciańska Fundacja Nauka i Zdrowie w Kleczewie, Fundacja AKSJOMAT, Stowarzyszenie „Civitas Christiana” w Poznaniu Oddział w Kleczewie, Fundacja PRO BIO-S, UKS OSiR Karate Shotokan, Caritas przy parafii pw. św. Andrzeja w Kleczewie, Caritas przy parafii pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Budziszławiu Kościelnym,
- Skulsk: Towarzystwo Promocji i Rozwoju Ziemi Skulskiej, Stowarzyszenie Społeczne z siedzibą w Czartówku, GKS Lisewo, Warsztaty Terapii Zajęciowej „MIELNICA” w Mielnicy Dużej, Klub Seniora w Skulsku, Międzyszkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Gok-Sport w Skulsku,
- Ślesin: Stowarzyszenie "Osiedle Nad Jeziorami”, Spółdzielnia Socjalna „Klara”, Spółdzielnia Socjalna „Inspiracja”, Spółdzielnia producentów mleka „Milkon”, Fundacja „Erka”, Fundacja „SpemDonare”, Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich na rzecz Promocji i Rozwoju Gminy Ślesin, Bank Spółdzielczy w Ślesinie, Stowarzyszenie Promocji Lichenia, Towarzystwo Społeczno-Gospodarcze „Dwa Mosty”, Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych "Radość",
- Wilczyn: Wilczyńskie Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju, Gminne Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich, Wilczyńskie Towarzystwo Muzyczne, Stowarzyszenie Rowerowy Wilczyn, Związek Emerytów i Rencistów, Klub Seniora „Płomień”, Warsztaty Terapii Zajęciowej, LUKS „Wilki” Wilczyn, Gminny Klub Sportowy „Wilki” Wilczyn, Pałucka Liga Siatkówki Dziewcząt LUKS „Wilki” Wilczyn.

Na obszarze LGD obserwuje się **duży potencjał kapitału społecznego** w postaci wymienionych wyżej, **aktywnie działających stowarzyszeń i organizacji społecznych o zasięgu lokalnym (S16)**. Spowodowane jest to **rosnącą świadomością odpowiedzialności społecznej wśród liderów lokalnych (S15)** (np. sołtysów, stowarzyszeń), którzy coraz aktywniej angażują się w działalność dla dobra ogółu. Jako bardzo **pozytywny przykład działalności na rzecz lokalnej społeczności można wskazać LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI”, która według głosów zebranych na spotkaniach konsultacyjnych aktywnie działa wykazując silne zintegrowanie w realizacji działań (S18)**.

Niemniej jednak mimo działań liderów lokalnych i stowarzyszeń wciąż jeszcze jako **niską** ocenia się **aktywność mieszkańców obszaru LGD w tworzeniu wspólnej przyszłości. W działaniach organizujących lokalną społeczność biorą udział wciąż te same osoby, których działalność społeczna jest na poziomie ponadprzeciętnym (W1)**. Zaangażowanie mieszkańców, gdyby było większe, na pewno przyniosłoby o wiele większy wkład w poprawę warunków życia i ogólne zadowolenie mieszkańców obszaru LGD. Powodem niskiej aktywności społecznej mieszkańców może być niski stopień zintegrowania, szczególnie środowisk wiejskich, które **nie mają zapewnionych korzystnych warunków do organizowania spotkań**, na których mieszkańcy mogliby przedyskutować sprawy ważne dla lokalnej społeczności. **Szczególnie wykluczone w tym kontekście są osoby niepełnosprawne, które nie czują się zintegrowane z resztą społeczności. W niektórych miejscowościach na terenie działania LGD brakuje infrastruktury kulturalnej w postaci świetlic wiejskich (W2). Jednak gmina Kleczew to najbardziej rozwinięta gmina pod względem infrastruktury kulturalnej.** Jako szansę na uporanie się z problemami słabego zaangażowania mieszkańców widzi się rosnące **poczucie odpowiedzialności za rozwój społeczności lokalnych objawiające się wzrostem liczby inicjatyw lokalnych (O1)**, a także **zmianę stylu zarządzania w jednostkach samorządu terytorialnego i upowszechnienie standardów partycypacji społecznej w podejmowaniu decyzji kształtujących dobro wspólne (O13)**.

Jako swoją słabą stroną mieszkańcy podczas konsultacji poruszyli także problem **niskiej świadomości społecznej w zakresie ekologii, a w szczególności palenia i segregowania odpadów, a co za tym idzie zanieczyszczenia powietrza pyłami w okresie grzewczym (W19)**. Problem ten wpływa w znacznym stopniu na cenne przyrodniczo tereny, które są walorem wykorzystywanym w tworzeniu przewagi konkurencyjnej lokalnych przedsiębiorców, dlatego też cała nadzieja w **edukacji ekologicznej skierowanej do najmłodszych użytkowników środowiska i akcje uświadamiające zależności funkcjonowania człowieka i gospodarki od stanu środowiska (O11)**.

III.5. Problemy społeczne na obszarze LGD

Osrodki Pomocy Społecznej w Kazimierzu Biskupim, Kleczewie, Skulsku, Ślesinie i Wilczynie realizują zadania z zakresu pomocy społecznej. Ich funkcjonowanie ma na celu pomóc osobom lub całym rodzinom znajdującym się w ciężkich warunkach życiowych. Głównymi przyczynami udzielania pomocy przez OPS-y są: ubóstwo, bezrobocie,

długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, problemy w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego.

Analizując lata 2009-2013, liczba gospodarstw i osób, korzystających z pomocy OPS można zauważyć, że globalnie liczba gospodarstw, którym udzielano pomocy wzrosła, przy jednoczesnym spadku liczby osób w gospodarstwach domowych, które z takiej pomocy korzystają (tabela nr 11).

Tabela 11. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej i liczba osób w tych gospodarstwach domowych wg kryterium dochodowego na obszarze LGD w latach 2009-2013

Jednostka administracyjna	Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej					Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Kazimierz Biskupi	394	413	412	407	450	1208	1178	1202	1111	1241
Kleczew	270	295	235	261	264	808	791	732	798	819
Skulsk	166	158	152	168	185	587	635	515	544	565
Ślesin	380	399	433	428	466	1167	1213	1279	1238	1396
Wilczyn	319	324	260	307	300	1331	1188	886	1014	984
Razem	1529	1589	1492	1571	1665	5101	5005	4614	4705	5005

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Najważniejsze problemy społeczne, które można zaobserwować na terenie LGD wynikają głównie z **sytuacji materialnej** poszczególnych rodzin, **które nie radzą sobie na rynku pracy**, przez co popadają w kolejne problemy związane z **ubożeniem i wykluczeniem z życia społecznego**. Ubożenie rodzin, szczególnie wielodzietnych, których koszty utrzymania są o wiele większe niż w przypadku mniejszych rodzin, powoduje przede wszystkim poczucie wykluczenia społecznego, ale także pogłębia problemy ze zdrowiem psychicznym, uzależnieniem, patologiami i może prowadzić do sytuacji łamania prawa. Dodatkowo tego typu problemy mogą rodzić swoje skutki nie tylko w sferze społecznej, ale także w obszarze środowiska. Często warunki materialne nie pozwalają na działania, które oszczędziłyby środowisko przed niekorzystnym wpływem działań człowieka (np. palenie odpadów z tworzyw sztucznych) (T11).

Problemy związane z rynkiem pracy są jednym z najpoważniejszych problemów na obszarze LGD i zostały opisane w podrozdziale III.3.

Problemem społecznym na terenie LGD jest także **niskie: zaangażowanie społeczne w decydowaniu o przyszłości i rozwoju obszaru oraz uczestnictwo w życiu społeczno-kulturalnym obszaru LGD** (szerzej opisany w podrozdziale III.4). W niektórych miejscowościach zauważono **brak świetlic wiejskich, jako miejsc stwarzających możliwości spotkania i dyskusji w sprzyjających warunkach** (np. niektóre miejscowości w gm. Kleczew i w gm. Wilczyn).

Zidentyfikowanym w trakcie konsultacji społecznych problemem stało się także **wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie LGD**. Tym bardziej, że osoby, które przybyły na spotkanie wyraziły opinię, iż mają **trudność w pozyskaniu jakiegokolwiek pomocy w zorganizowaniu procesu zintegrowania osób niepełnosprawnych z uwagi na liczne wyłączenia tej grupy docelowej jako potencjalnych beneficjentów różnych programów operacyjnych obejmujących obszar LGD**.

Jako problem społeczny wymieniano także w trakcie konsultacji i rozmów indywidualnych, **problemy ze zorganizowaniem opieki dla dzieci i młodszej młodzieży poza czasem zajęć w przedszkolach i szkołach (W8)**, co **uniemożliwia rodzicom podejmowanie pracy w znanej odległości od miejsca zamieszkania lub miejsca nauki dzieci**. Wpływa to na problemy z pracodawcami, którzy niechętnie patrzą na pracowników przedwcześnie opuszczających miejsce pracy bądź wpływają na wydłużenie procesu powrotu do pracy młodym matkom i ojcom. Pierwszym krokiem w celu złagodzenia skutków tego problemu jest działanie państwa w zakresie **wcześniejszego dostępu do edukacji przedszkolnej (O12)**.

Kolejnym problemem społecznym, który będzie według prognoz wciąż narastał jest **starzenie się społeczeństwa (T1)**. Osoby starsze, **zniedołężniałe**, a także często w jesieni życia **opuszczone**, chociażby ze względu na zjawisko **emigracji zarobkowej (T5)**, **nie są w sytuacji finansowej**, która pozwoliłaby im na **godne życie** na emeryturze. Wysoko oceniany przez uczestników konsultacji, **dostęp do opieki zdrowotnej (S17)**, pozwala być spokojnym, chociaż jeden z warunków pogodnej starości. Alarmującym ostrzeżeniem może być obserwowany **trend w przejmowaniu przez jednostki samorządu terytorialnego zadań skutkujących współfinansowaniem inwestycji nienależących do zadań własnych gminy (T10)**, który może spowodować kierowanie na te inwestycje pieniędzy, które pierwotnie przeznaczone były na wspieranie rozwoju społeczności lokalnej.

Mieszkańcy pozytywnie oceniają **poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną (S8)**, **bazę oświatową i przedszkolną (S11)** oraz **odczuwanie bezpieczeństwa na obszarze swoich gmin (S14)** i **nie zgłaszali problemów w tym obszarze**.

III.6. Spójność wewnętrzna obszaru LGD

III.6.1 Spójność społeczno-gospodarcza

Ciekawą zależnością jest także kształtowanie się w przestrzeni **wskaźników gęstości zaludnienia** obszaru LGD (tabela nr 1). Gminy bezpośrednio sąsiadujące z miastem Konin czyli Kazimierz Biskupi i Ślesin, mają najwyższe wskaźniki gęstości zaludnienia. **Gęstość zaludnienia gmin maleje w miarę oddalania się od miasta Konin w kierunku północnym.** Gminy LGD, położone najbardziej na północ, mają niską gęstość zaludnienia i co można zaobserwować w ostatnich latach, wyludniają się. W porównaniu z rokiem 2010, zarówno w Skulsku, jak i w Wilczynie do roku 2014 ubyło po 96 osób. Ubytek liczby mieszkańców tych dwóch gmin w analogicznym okresie został zrekomensowany przez przyrosty zanotowane w pozostałych gminach, położonych bliżej Konina. Globalnie, na obszarze całej LGD liczba mieszkańców wzrosła o 330, co stanowi wzrost o niecały 1% w porównaniu z rokiem 2010.

Obszar LGD jest **północną częścią Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej (OFAK)** i jednocześnie wykazuje tendencje do występowania w tzw. „**cieniu opadowym**” miasta Konina. Wniosek taki potwierdzony jest także informacjami dotyczącymi liczby przyjazdów i wyjazdów do pracy w gminach należących do LGD (tabela nr 12).

Tabela 12. Dojazdy do pracy na obszarze LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” w 2006 r.⁵

Jednostka administracyjna	Liczba osób przyjeżdżających do pracy	Liczba osób wyjeżdżających do pracy	W_{ip}
Kazimierz Biskupi	478	1338	0,357
Kleczew	4168	956	4,359
Skulsk	85	386	0,220
Ślesin	502	1423	0,352
Wilczyn	38	519	0,073

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poziom aktywności społeczno-gospodarczej gmin w ramach działania obszaru LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” zmierzono przy zastosowaniu wskaźnika ilorazu przepływów w zakresie dojazdów do pracy (W_{ip}). W 2006r. wartość wskaźnika w czterech z pięciu gmin (Kazimierz Biskupi, Skulsk, Ślesin, Wilczyn) ukształtowała się poniżej 1,0, co oznacza nadwyżkę wyjeżdżających nad przyjeżdżającymi do pracy do danego ośrodka. Wynika z tego, że **gminy te nie generują miejsc pracy na swoim obszarze, a podaż miejsc pracy zapewniona jest przez sąsiednie gminy i największy ośrodek w regionie - miasto Konin. Gminy te stanowią formę „bazy noclegowej” dla ludności dojeżdżającej do pracy do Konina (S2, S5).**

Wyróżniająca wartość na tle pozostałych gmin charakterystyczna jest dla Kleczewa. Taki wynik z roku 2006 związany był z wysokim zatrudnieniem w Kopalni Węgla Brunatnego na terenie gminy Kleczew. Należy zaznaczyć, iż wartość tego wskaźnika w obecnej chwili zmniejszyła się ze względu na redukcję miejsc pracy w Kopalni. Porównując dane Zespołu Elektrowni „Pątnów-Adamów-Konin S.A.” z 2013 i 2014 r., **liczba osób zatrudnionych w segmencie wydobywania zmniejszyła się prawie o połowę**⁶. Wyniki z pierwszego półrocza 2015 r. wskazują na dalszą redukcję miejsc pracy (spadek o kolejne 600 miejsc pracy)⁷.

Na obszarze całej LGD zaobserwować można **wyraźną zależność od Konina (S3)**, szczególnie o charakterze gospodarczym. Obszar pięciu gmin LGD obecnie **nie jest w stanie wygenerować atrakcyjnych warunków dla rozwoju miejsc pracy i szeroko rozumianych usług, który byłby konkurencyjny dla dużego ośrodka miejskiego, jakim jest Konin.** Tak duże nierównomierności rozwojowe powodują, że grupa gmin należących do LGD, jest jedynie **elementem obszaru uzupełniającego dla głównego rdzenia rozwojowego** i ma obecnie **slabą zdolność do generowania przedsiębiorczości i wykorzystania potencjału endogenicznego.**

III.6.2 Spójność kulturowa

Obszar LGD położony jest na obszarze tzw. „**Osadnictwa nad Pragopłem**”. Fakt, iż teren ten zamieszkiwany był w okresie neolitu (4500-1800 p.n.e.) potwierdzają odkrycia archeologów. Początkowo pierwsze grupy osadnicze związane były z myślistwem i pasterstwem, w późniejszym okresie pojawiły się również grupy wysoko rozwiniętej kultury łużyckiej i przeworskiej.

W średniowieczu przez omawiany teren przechodził **Bursztynowy Szlak oraz Szlak Romański, które istotnie**

⁵ Rok 2006 to najbardziej aktualne dane związane z analizą mobilności pracowników, które zostały opublikowane przez GUS.

⁶Na podstawie: http://ri.zepak.com.pl/upload/aggregate/ZEPAK_Prezentacja_2014_4Q_PL.pdf

⁷Na podstawie: http://ri.zepak.com.pl/upload/aggregate/ZEPAK_Prezentacja_2015_1Q_wPL.pdf

wpłynęły na rozwój gospodarczy i wykształcenie się struktury osadniczej (S8). Zdecydowana większość obszaru w ramach reform administracyjnych przypisana była do regionu wielkopolskiego, co nie zostało odzwierciedlone w kształtowaniu się postaw mieszkańców i wykształcaniu przedsiębiorczości. Przez obszar ten przechodziła granica zaboru prusko-rosyjskiego. Miało to wpływ na mentalność społeczeństwa, a także dalsze kształtowanie się rozwoju gospodarczego.

Na obszarze LGD pielęgnowana jest do dzisiaj charakterystyczna „**Kmina Ochweśnicka**” – czyli gwara (S8), która wykształciła się w połowie XIX w. w Skulsku i Ślesinie⁸. Był to tajny język wspólnoty handlarzy obrazami (obraźnikami), później przejęty przez handlarzy gęsiami (agaciarzy) oraz wędrownych lekarzy-oszustów (medycyniarzy).

III.7. Dziedzictwo kulturowe i zbytki obszaru LGD

Działalność kulturalna w regionie rozwija się dzięki **funkcjonowaniu wielu instytucji, organizacji i zespołów artystycznych**. Często koordynatorami i inicjatorami działalności kulturalnej są, **Gminne Ośrodki Kultury**. Z inicjatywy Starostwa Powiatowego w Koninie i poszczególnych gmin, co roku na terenie powiatu odbywa się ponad 100 różnego rodzaju imprez kulturalnych.

Spółeczeństwo, mieszkające na obszarze Lokalnej Grupy Działania, **kultywuje i pielęgnuje wiele zwyczajów i obrzędów, mających swoje podłoże w wyznawanej religii lub tradycji wielopokoleniowej (S8)**. Do najważniejszych z nich należą: dożynki wiejskie, odpusty, zawody sportowo-pożarnicze, Nadgoplański Festiwal Muzyczny, „Zadymka Wielkanocna”, Adoracja Grobu Pańskiego, Klimaty Kazimierskie – cykl imprez kulturalnych w atmosferze dawnego jarmarku, Jarmark Ochweśnicki w Ślesinie, Festiwal Zespołów Weselnych, Ogólnopolski Plener Malarski Dyplomantów Liceów Plastycznych, Międzypowiatowy Przegląd Amatorskich Orkiestr Dętych, Międzynarodowy Przegląd Małych Form Teatralnych, Wielkopolski Przegląd Kapel Ludowych, Wielkopolskie Artystyczne Spotkania Seniorów, **Kult Pięciu Braci Męczenników w Kazimierzu Biskupim**, Ogólnopolskie regaty żeglarskie na Jeziorze Powidzkim, **gwara Ochweśnicka, malarstwo skulskie (papierowe)** i inne (noc świętojańska, zapusty, kołędniczy, podkoziołek, Jarmark Bożonarodzeniowy, jarmarki wiejskie) (S12).

Sztandarowym produktem turystyki pielgrzymkowej jest **Sanktuarium Matki Bożej Licheńskiej (S7)**. Jest to drugi po Częstochowie **ośrodek pielgrzymkowy**, przyciągający około 1,5 mln turystów rocznie. **Inne obiekty historyczne i sakralne (szczególnie Klasztory w gminie Kazimierz Biskupi)**, które w połączeniu z wypromowaną już Bazyliką w Licheniu mogłyby stanowić przyczynek do rozwoju turystyki kwalifikowanej i edukacyjnej, **są jednak mało znane**.

Na terenie LGD znajdują się obiekty zabytkowe, o wysokich walorach architektonicznych oraz posiadające historyczne znaczenie. Część z nich wpisana jest do rejestru zabytków. Są nimi przede wszystkim budynki mieszkalne, gospodarcze, parki oraz kościoły. Do najważniejszych należą:

Kościół Parafialny Rzymsko-Katolicki pw. św. Marcina w Kazimierzu Biskupim, Kościół i Klasztor Pobernardyński pw. Jana Chrzciciela i św. Pięciu Braci Męczenników w Kazimierzu Biskupim, Zespół pałacowo-parkowy w Posadzie, „Szczepan” - wiatrak koźlak w Budziszławiu Kościelnym, Zespół Dworski w Jabłonce, Kościół pw. św. Andrzeja Apostoła w Kleczewie, Kościół pw. Imienia Najświętszej Maryi Panny w Złotkowie, Kościół Filialny pw. św. Stanisława Biskupa w Warzymowie, Mogiła – pomnik poległych w obronie ojczyzny w Skulsku, Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Kościele parafialnym pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Skulsku, Zespół pałacowy w Lisewie, Zespół Dworski w Galiszewie, pozostałości Zespołu Pałacowego w Łuszczewie, Zespół Dworski w Mniszkach, Spichlerz w Lisewie z basztą frontową w formie wieży, w Popielewie II Kapliczka św. Antoniego na słupie z XVIII wieku, w Dzierżysławiu Kapliczka św. Jana na słupie drewnianym z końca XVIII wieku, na cmentarzu w Skulsku grobowiec rodziny Mittelstaedtów, murowany z końca XIX wieku oraz grobowiec Rodziny Przyłubskich i Leszczyńskich (zwany przez mieszkańców „złamanym życiem”), w Gawronach znajdują się betonowe bunkry, Zespoły Dworskie w Bieli, Górach, Kopydłowie, Kopydłowku oraz Wilczynie, Kościół pw. św. Urszuli w Wilczynie, Kościół pw. św. Tekli w Wilczynie, Skansen archeologiczny w Mrówkach, Zespół Kościelny pw. św. Tekli w Kurowie, Kościół drewniany pw. św. Teresy od Dzieciątka Jezus w Ostrowążu, Neogotycki Kościół pw. św. Mikołaja i Dobrego Pasterza w Ślesinie, Łuk Triumfalny zwany "Bramą Napoleona" w Ślesinie, Sanktuarium Maryjne w Licheniu z Kościołem św. Doroty, Zespół Dworski w Piotrkowicach, mogiła Powstańców Styczniowych w Ignaciewie.

Na terenie LGD w każdej z gmin funkcjonują Ośrodki Kultury. Głównym celem tych instytucji jest rozwój kulturalny gminy (poprzez organizację spektakli, koncertów, wystaw, imprez artystycznych i rozrywkowych) oraz umożliwienie dostępu do życia kulturalnego jej mieszkańcom poprzez zajęcia z zakresu edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę. Ponadto, działalność GOK i MGOK ma za zadanie wspierać i stwarzać warunki do rozwijania się życia artystycznego i kół zainteresowań.

III.8. Obszary atrakcyjne turystycznie na obszarze LGD

Obszar LGD znajduje się w granicach Niziny Wielkopolskiej oraz Pojezierza Gnieźnieńskiego, w skali makro leży

⁸Na podstawie: <http://www.dwamosty.pl/ochwesnicy-wczoraj-i-dzis> (dostęp: 16.07.2015 r.)

w regionie Pojezierza Wielkopolskiego. Wybitne walory przyrodniczo-krajobrazowe na tych terenach wiążą się z ich zróżnicowanym charakterem rzeźby oraz pokrycia. Mimo stosunkowo niedużych deniwelacji terenu, ukształtowanie powierzchni obszaru jest zróżnicowane. Charakterystyczne dla tego obszaru są następujące formy terenu: wały spiętrzony moreny czołowej, faliste i płaskie wysoczyzny dennomorenowe fazy poznańskiej, rozcięte rynnami jezior, sandry oraz terasy sandrowe. Obszar LGD leży w sferze strefy klimatu umiarkowanego, co sprzyja uprawianiu turystyki. Lasy na terenie powiatu konińskiego zajmują 24,6 tys. ha tj. 15,6 % powierzchni. Lasy na obszarze LGD zajmują 770,6 ha, co stanowi 2,3% ogólnej powierzchni LGD oraz 0,5 % powierzchni powiatu Konińskiego. Lasy publiczne, w tym głównie państwowe, stanowią 78,0% ogólnego arealu lasów, lasy prywatne - 21,5 %. Wskaźnik lesistości pokazuje, że zarówno obszar LGD jak i cały powiat są ubogie w lasy. Podstawowym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, która stanowi ponad 80% wszystkich drzewostanów. Dalsze miejsca zajmują olsza, dąb, brzoza i świerk. Największe kompleksy leśne występują w okolicach Kazimierza Biskupiego.

Na terenie LGD zlokalizowane są **cztery obszary NATURA 2000**. **Trzy z nich są obszarami siedliskowymi**: Jezioro Gopło, Pojezierze Gnieźnieńskie oraz Puszcza Bieniszewska, **a jeden obszar – Ostoja Nadgoplańska, jest obszarem tzw. ptasim (S7)**. Obszar **Jezioro Gopło (PLH040007)** obejmuje północne tereny gminy Skulsk i stanowi cenny zasób zróżnicowanych siedlisk dla gatunków zwierząt rzadkich i poddanych ochronie związanych ze środowiskiem wodnym – występują tu liczne i zróżnicowane siedliska przyrodnicze wymienione w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, a także gatunki roślin i zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej (rysunek nr 3). Na terenie tego obszaru zlokalizowany jest także obszar specjalnej ochrony ptaków **Ostoja Nadgoplańska (PLB040004)**. Obejmuje on Jezioro Gopło, jego otoczenie z grupą jezior: Skulskie (Skulskie, Skulska Wieś, Czartowo). Występują tutaj co najmniej 24 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Obserwowano tu 198 gatunków ptaków; wśród nich 74 związane są z obszarami wodnymi i błotnymi. W północno-zachodniej części gminy Kleczew i gminy Wilczyn rozciąga się obszar NATURA 2000 o nazwie **Pojezierze Gnieźnieńskie (PLH300026)**. Jest to obszar o młodoglacjalnej rzeźbie z bogactwem form - rynny polodowcowe, morena czołowa, morena denna, równina sandrowa. W granicach obszaru Natura 2000 znajdzie się region charakteryzujący się wielkim bogactwem jezior. Obszar ma ważne znaczenie dla zachowania podwodnych łąk ramienicowych w Polsce. Lasy (szczególnie kompleks Lasów Miradzkich) wchodzące w skład Ostoi cechują się także najlepiej zachowanymi w Wielkopolsce świetlistymi dąbrowami. Wyróżniającym dla tego obszaru elementem szaty roślinnej są także kalcyfilne łąki o zmiennej wilgotności (trzęślicowe oraz świeże) oraz torfowiska nakredowe rozwijające się na pokładach kredy jeziornej. Z kolei w południowej części gminy Kazimierz Biskupi występuje obszar NATURA 2000 o nazwie **Puszcza Bieniszewska (PLH300011)**, który jest zwartym kompleksem leśnym. Obszar ten pokrywają dobrze zachowane lasy łąkowe oraz łągi, niewielkie powierzchnie zajmują acidofilne i świetliste dąbrowy. Pośród nich położone są trzy eutroficzne zbiorniki wodne, nad brzegami których rozwijają się rozległe połączenia eutroficznych szuwarów i mechowisk. Zbiorowiska leśne są dobrze zachowane i mocno zróżnicowane. Łącznie stwierdzono tu występowanie 7 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Cenna ostoja florystyczna. Ponadto występuje tutaj co najmniej 12 innych gatunków rzadkich w skali kraju bądź regionu.

Dla obszaru LGD charakterystyczna jest **bogata oferta rekreacyjna**. Uwarunkowania przyrodnicze i zagospodarowanie przestrzenne powodują, iż może on pełnić wiele funkcji turystycznych. Wśród najważniejszych atrakcji wymienić należy **liczne obiekty sakralne. Na szczególną uwagę zasługuje Sanktuarium Maryjne w Licheniu Starym, które rocznie odwiedza ok. 1,5 mln turystów (S7)**. Odwiedzający mają możliwość zwiedzania kompleksu zabytkowego z przewodnikiem, wraz z muzeum, a także wzięcia udziału w uroczystościach religijnych. Ponadto, w pobliżu tego miejsca dobudowany został Dom Pielgrzyma, który stanowi bazę noclegową. W gminie Kazimierz Biskupi znajdziemy także **mniej znane Klasztory, które stanowią uzupełnienie dla stworzenia oferty turystyki sakralnej. W Bieniszewie znajduje się jeden z dwóch w Polsce Klasztorów Ojców Kamedułów, który jako jedyny w Polsce jest czynny dla wiernych.**

Inną formę rekreacji stanowią szlaki piesze i rowerowe, wśród tych pierwszych wymienić należy następujące szlaki: Kawnice-Jeziora, Głodowskie-Leśniczówka, Głódów-Aleja Dębowa,-Bieniszew-Konin/Kawnice. Do szlaków rowerowych na tym obszarze zaliczamy: Konin-Bieniszew-Kazimierz Biskupi, Pieszka ścieżka dydaktyczna w Mrówkach, Niebieski szlak rowerowy.

Dużym zainteresowaniem wśród turystów cieszą się również rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu oraz inne miejsca atrakcyjne przyrodniczo. Najwięcej turystów przybywa do gminy Ślesin (od 97 do 99% wszystkich noclegów w obszarze LGD), a z danych publicznych wynika, że żaden turysta nie korzystał z noclegów w gminie Kazimierz Biskupi (tabela nr 13). **Współczynnik Schneidera, czyli miernik mówiący o tym jaka liczba turystów korzysta z noclegu w przeliczeniu na 100 mieszkańców stałych, w ciągu 5 ostatnich lat zmalał o ok. 15%.**

Tabela 13. Liczba turystów korzystająca z noclegów na obszarze LGD w latach 2009-2014

Jednostka administracyjna	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kleczew	691	625	457	505	588	603
Skulsk	0	52	64	403	1151	1549

Ślesin	162164	149785	146304	132335	128286	137809
Wilczyn	895	974	1550	1333	1484	1050
Razem	163750	151 436	148 375	134 576	131 509	141 011
Wskaźnik Schneidera	346,77	318,80	311,63	282,37	274,96	294,80

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Bazę noclegową obszaru stanowią: kompleksy konferencyjno-rozrywkowo-gastronomiczne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, motele i pensjonaty, schroniska młodzieżowe, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne, restauracje, gospody, punkty małej gastronomii i pola namiotowe. Ich **stan techniczny wymaga jednak poprawy, nie spełniają one obecnie standardów, do jakich przyzwyczajeni są wymagający turyści (W16)**. Opinie wskazujące na zły stan bazy noclegowej pojawiały się w trakcie spotkań konsultacyjnych i w przeprowadzonych badaniach ankietowych. Oprócz złego stanu bazy noclegowej, z **uwagami spotkał się także, z nielicznymi wyjątkami (np. wielokrotnie nagradzana, dofinansowana z UE inwestycja w postaci przystani między J. Mikołajskim i J. Ślesińskim wraz z infrastrukturą towarzyszącą), stan, ogólniej mówiąc infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej (W16)**. Mieszkańcy narzekali na **fragmentaryczne odcinki ścieżek rowerowych (W9), a także niepełne wykorzystanie infrastruktury sportowej, która jest już zmodernizowana (S9, W11)**. Zły stan techniczny większości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej na terenie LGD powoduje, zdaniem przedsiębiorców, odpływ potencjalnych turystów, a co za tym idzie z powodu braku popytu **uniemożliwia rozwój działalności gospodarczych, które oparłyby się na usługach okolicy turystycznych (W7)**. Przedstawiciele sektora publicznego zwrócili jednocześnie uwagę na **wysokie koszty modernizacji, rewitalizacji, a później utrzymania estetycznych przestrzeni publicznych i obiektów infrastrukturalnych i kulturalnych (W15)**.

Uczestnicy spotkań konsultacyjnych stwierdzili także, że przy takich walorach środowiskowych i szansach na rozwój turystyki **nie do końca właściwie funkcjonuje współpraca pomiędzy samorządami lokalnymi w celu opracowania jednej, spójnej oferty turystycznej, która pozwoliłaby na pełniejszą eksplorację turystyczną obszaru LGD (W17)**. Uwaga ta nabiera szczególnie ważnego znaczenia w kontekście trendów w turystyce, które wskazują na **modę na aktywny wypoczynek, eko- i agroturystykę (O7) oraz wzrost zainteresowania procesami rewitalizacyjnymi, chociażby na terenach pokopalnianych (O10)**. Także **wzrost poziomu życia Wielkopolan (O9), oraz bliskość dużego miasta, jakim jest Konin (S3)**, powodują, że **realnemu powiększeniu poddawany jest rynek potencjalnych turystów**.

Szansą na uzdrowienie obszaru turystyki na obszarze LGD jest także wzmożone zainteresowanie partnerstwami, współpracą w rozwoju lokalnym w celu osiągnięcia dodatkowych korzyści z inicjatyw, w tym także realizacją wspólnych projektów z partnerami zagranicznymi (O6).

III.9. Produkty lokalne, tradycyjne i regionalne na obszarze LGD

Na terenie LGD występuje charakterystyczna *kuchnia ochweśnicka*, która jest produktem markowym gminy Ślesin i okolic. Pochodzące z żargonu wędrownych przekupniów „ochwest” oznacza obraz, a „ochweśnik” to wędrowny przekupień z okolic Skulska i Ślesina. Dziś tą nazwą określa się zwyczaj kulinarny tych okolic. Oryginalna kuchnia ochweśnicka bazuje na łatwo dostępnych i prostych składnikach, a są to przede wszystkim ziemniaki połączone z mięsem lub cebulą. Do najważniejszych potraw należą: gęś i kaczka przyrządzane według lokalnych receptur, pyrczok, obsypunka (kiszka ziemniaczana w jelicie), czarnina (zupa z kaczki krwi).

III.10. Rolnictwo i rynek rolny na obszarze LGD

Gminy należące do LGD są w większości gminami rolniczymi. Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2010 r., na terenie LGD ponad 98% użytków rolnych należących do gospodarstw rolnych stanowią grunty orne. Dla większości analizowanego obszaru charakterystyczne są gleby lekkie (brunatne, bielicoziemne, bagienne czy napływowe) i w większości kwaśne, co sprawia, że potrzebują one odpowiedniego nawapnienia. Ponadto przeważają łąki (ok. 5%), pozostałe użytki rolne jak pastwiska, sady i lasy stanowią niewielki odsetek.

Działalność rolniczą prowadzą indywidualne gospodarstwa rolne w liczbie 5480 (tabela nr 14). Na obszarze LGD przeważają gospodarstwa o powierzchni powyżej 1 ha. Jest ich o ok. tysiąc więcej w porównaniu z tymi do 1 ha łącznie. Gospodarstwa małej i średniej wielkości z przedziału od 1-5 ha i od 5-10 ha razem stanowią ponad 75% liczby wszystkich gospodarstw. Ok. 10% stanowią gospodarstwa wielkości od 10-15 ha, a ich obszar zajmuje 13,1% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych LGD. Gospodarstwa duże powyżej 15 ha to prawie 13% ogólnej liczby gospodarstw, zajmują one połowę ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych.

Tabela 14. Liczba i powierzchnia gospodarstw rolnych na obszarze LGD

	Liczba Gospodarstw rolnych		Powierzchnia Gospodarstw rolnych	
	szt.	%	w ha	w %

ogółem	5480	100	33523,65	100
do 1 ha włącznie	2244	40,95	1012,43	3,02
powyżej 1 ha	3236	59,05	32 511,22	96,98
1 – 5 ha	1629	50,34	4831,81	14,86
5 – 10 ha	868	26,82	6962,8	21,42
10 – 15 ha	332	10,26	4282,81	13,17
> 15 ha	407	12,58	16 433,80	50,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego na 2010 r.

Klasy bonitacyjne gleb oraz struktura gospodarstw mają kluczowy wpływ na uprawy roślinne. Dla obszaru LGD charakterystyczne są gleby kwaśne i bardzo kwaśne, które wymagają odpowiednich ilości wapnia. Na glebach o niskim odczynie rośliny mogą być narażone na łatwiejsze przyswajanie metali ciężkich, co ma toksyczny wpływ na wzrost i rozwój uprawianych roślin. Najlepsze gleby występują w rejonie Wilczyna. Jakość bonitacyjna gleb w gminie jest określana mianem dobrej. **Na terenach gruntów ornyczych przeważają gleby klasy IV a i IV b, zajmują one prawie połowę powierzchni, gleby klasy III a i III b stanowią 17%, natomiast te V i VI klasy rozciągają się na obszarze ok. 36% ogólnej powierzchni gruntów ornyczych (W13).**

Obecnie w strukturze upraw przeważają zboża, które stanowią ponad 70% upraw. Znaczną część upraw - ponad 10% stanowią uprawy przemysłowe, uprawy rzepaku i rzepiku - 8,2%, buraków cukrowych - ok. 2%. Resztę upraw stanowią uprawy na własny użytek. Chów zwierząt w LGD odgrywa znaczącą rolę w rolnictwie. Głównym kierunkiem w chowie zwierząt jest chów trzody chlewnej oraz drobiu. Według danych GUS w roku 2010 liczba gospodarstw zajmujących się chowem drobiu na całym obszarze wyniosła 1830, co stanowiło 25% liczby gospodarstw zajmujących się hodowlą zwierząt. Chowem bydła zajmowało się 745 gospodarstw, a chowem trzody chlewnej 1268 gospodarstw.

Znaczną uciążliwość dla rolnictwa na obszarze LGD jest funkcjonowanie Kopalni Odkrywkowej, której działalność ma fatalne skutki dla tej gałęzi gospodarki. Przede wszystkim obserwuje się **zagrożenie w postaci stepowienia gleby w związku z obniżeniem się poziomu wód gruntowych (T12)**. Sytuacja rolnictwa w Polsce również nie napawa optymizmem. **Produkcja rolna staje się coraz mniej opłacalna i występują trudności ze zbytem towarów rolnych (T9).**

Rozdział IV Analiza SWOT

Do identyfikacji atutów i słabości LGD wykorzystano analizę SWOT. Narzędzie to umożliwiło wskazanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń wynikających z czynników zewnętrznych mających swoje źródło poza LGD. Czynniki, które kształtują sytuację LGD można podzielić na dwie grupy kryteriów. Pierwsza z nich identyfikuje czynniki na podstawie miejsca powstawania lub miejsca występowania. Można wyróżnić czynniki, które zlokalizowane są na terenie LGD i wynikają z jej potencjału endogenicznego oraz takie, na które LGD nie ma wpływu. Na oddziaływanie tego pierwszego typu LGD ma wpływ, choć wyjątkami o bardzo niewielkiej możliwości modyfikacji są np. środowisko naturalne czy ukształtowanie terenu ściśle związane z lokalizacją. Czynniki egzogeniczne pozostają poza bezpośrednim wpływem LGD i swoje źródło mają w bliższym i dalszym otoczeniu. Drugą grupą kryteriów jest charakter oddziaływania czynnika, który może być pozytywny lub negatywny. Analiza SWOT jest popularnym narzędziem analitycznym, który za zadanie ma przede wszystkim uporządkować informacje. Jest używana powszechnie we wszystkich obszarach planowania strategicznego, jako pierwszy etap planowania gromadzący dane. W procesie przygotowania LSR, analizę SWOT zastosowano w obszarach: gospodarczym, społecznym, środowiskowym z uwzględnieniem infrastruktury technicznej.

Ostateczna wersja **analizy SWOT została opracowana przez społeczność lokalną w trakcie spotkań konsultacyjnych**. Wcześniejsze dane zebrane na potrzeby dokonania diagnozy, a także **wnioski z ankiety** posłużyły jako dodatkowa baza wiedzy osób uczestniczących w spotkaniach konsultacyjnych. Opis zastosowanych metod, liczebność grup i miejsce spotkań zawarte są w tabeli nr 6.

Z wyników ankiet wynikało bezwzględnie, że jako „**aspekty życia w gminie, z których respondent jest zadowolony**” wskazano: piękną przyrodę (49,2%⁹), czystość okolicy (22,4%), atrakcyjność położenia (21,3%), poziom bezpieczeństwa (13,7%). Odpowiedzi te posłużyły do zidentyfikowania na kolejnym spotkaniu **mocnych stron**.

W pytaniu o „**dziedziny zaniedbane w poszczególnych gminach LGD**” wskazywano przede wszystkim słabą dostępność do kursów zawodowych (43,2%), lokalne produkty i usługi (34,4%), przedsiębiorczość (32,8%), rolnictwo (31,2%), dostępność do szkoleń i warsztatów (30,1%), zagospodarowanie przestrzeni publicznej (29,5%), stan infrastruktury rekreacyjnej (27,9%), stan infrastruktury turystycznej (28,4%). Wśród odpowiedzi pojawiały się także takie obszary jak: infrastruktura sportowa, edukacja, zabytki, walory przyrodniczo-krajobrazowe – nie uzyskały one jednak tak wysokich odsetek wskazań. Obszary zaniedbane, o które pytano w ankiecie, **uwzględniono przy formułowaniu słabych stron**. Wiedza i doświadczenie osób przybyłych na spotkanie pozwoliła na rozwinięcie mało precyzyjnych wskazań ankietowanych. **Po skonfrontowaniu odpowiedzi z faktami zebranymi w diagnozie doprecyzowano sformułowania,**

⁹W ankiecie możliwe było wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi.

które pozwoliły także pod kątem poprawności merytorycznej wskazać mocne i słabe strony LGD zawarte w tabeli nr 15. W przypadku szans i zagrożeń w ankiecie nie zamieszczono pytań dokładnie dotyczących tych kwestii, głównie ze względu na to, że intuicyjne rozumienie tych obu zagadnień różni się od znaczenia tych wyrażeń w metodzie analizy SWOT. W zamian ankietowani odpowiadali na pytania: „Co przyczyni się do rozwoju obszaru LGD?” i „Jakiego rodzaju działalności gospodarcze uważa Pan/Pani za przyszłościowe i mogące dać zatrudnienie mieszkańcom?”, które pozwoliły na rozpoznanie oczekiwań społeczności co do przyszłości. **Szanse i zagrożenia**, po uprzednim dokładnym wyjaśnieniu ich znaczenia w analizie SWOT, **zostały wskazane na warsztatach, a później zweryfikowano jeszcze poprawność ich sformułowania.**

Tabela 15. Analiza SWOT obszaru LGD

	Mocne strony	Diagnoza (rozdział)		Słabe strony	Diagnoza (rozdział)
S1	Spójność terytorialna obszaru	III.6.1, III.6.2	W1	Słabe zaangażowanie mieszkańców w działalność społeczną, mała liczba liderów lokalnych, aktywność wciąż tych samych osób	III.4
S2	Położenie przy szlakach komunikacyjnych (DK-25, bliskość autostrady A2)	III.6.1	W2	Niski stopień zintegrowania środowisk wiejskich, w szczególności osób niepełnosprawnych m.in. ze względu na brak miejsc do spotkań (gm. Wilczyn),	III.4
S3	Położenie w pobliżu Konina (potencjalny rynek pracy, rynek zbytu)	III.3, III.6.1	W3	Mała liczba przedsiębiorstw	III.2
S4	Występowanie terenów pod inwestycje	III.2	W4	Podejmowanie pracy poza miejscem zamieszkania	III.3
S5	Zatrudnienie części mieszkańców w dużych zakładach w regionie (np. elektrownia, kopalnia)	III.3	W5	Brak współpracy pomiędzy lokalnymi przedsiębiorcami np. w ramach grup producenckich	III.2
S6	Wsparcie instytucjonalne urzędów gminy w procesie obsługi inwestorów	III.2	W6	Uzależnienie zatrudnienia mieszkańców od kondycji koncernów paliwowo-energetycznych	III.2, III.3
S7	Obszary atrakcyjne turystycznie ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe i zabytki, a także miejsca kultu religijnego (Sanktuarium w Licheniu)	III.7, III.8	W7	Słabo rozwinięta branża turystyczna i promocja turystyki	III.8
S8	Bogate dziedzictwo kulturowe	III.6.2, III.7, III.8	W8	Brak rozwiniętej opieki popołudniowej dla dzieci, np. świetlice, zajęcia pozalekcyjne	III.4
S9	Rozwinięta baza sportowa	III.8	W9	Słabo rozwinięta sieć ścieżek rowerowych	III.8
S10	Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna (wysoki stopień zwodociągowania gmin, w przypadku dróg sytuacja trochę gorsza w gm. Wilczyn)	III.5	W10	Słabo rozwinięta baza gastronomiczna i działalność agroturystyczna	III.2
S11	Dobrze rozwinięta baza oświatowa i przedszkolna	III.5	W11	Niepełne wykorzystanie istniejącej infrastruktury sportowej	III.8
S12	Stały kalendarz imprez kulturalnych	III.7	W12	Duża sezonowość zatrudnienia	III.3
S13	Aktywność samorządów gminnych w pozyskiwaniu środków unijnych	III.2	W13	Słaba klasa bonitacyjna gleb i uciążliwości w rolnictwie spowodowane działalnością kopalni odkrywkowej	III.2, III.10
S14	Rosnący poziom poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców (mniejszy poziom w gm. Wilczyn)	III.5	W14	Brak miejsc pracy na terenie gminy, szczególnie wśród młodych i wykształconych mieszkańców	III.3

S15	Rosnąca świadomość odpowiedzialności społecznej wśród liderów lokalnych (np. sołtysów)	III.4, III.5	W15	Wysokie koszty dbania o przestrzeń publiczną i zagwarantowania dostępności oferty np. kulturalnej ze względu na rozproszenie zabudowy mieszkalnej	III.8
S16	Duży potencjał społeczny, aktywnie działające stowarzyszenia lokalne	III.4	W16	Niewystarczająca lub wymagająca odświeżenia infrastruktura turystyczno-rekreacyjna	III.8
S17	Zapewniona podstawowa opieka zdrowotna	III.5	W17	Niewystarczająca współpraca gmin w zakresie wspólnego promowania walorów turystycznych obszaru LGD	III.8
S18	Zintegrowana, aktywnie działająca LGD	III.4	W18	Brak wystarczającej oferty usług dla ludności (np. kawiarenki, pralnia, usługi naprawy sprzętu AGD, a także usługi oparte na wiedzy: porady prawne, podatkowe)	III.2
			W19	Niska świadomość społeczna w temacie ekologii, palenia i segregowania odpadów - występujące jeszcze dzikie wysypiska śmieci i zanieczyszczenie powietrza pyłami w okresie grzewczym	III.4
			W20	Niewystarczające wsparcie dla przedsiębiorców i osób zainteresowanych zdobyciem nowego zawodu lub założeniem działalności	III.2
	Szanse	Diagnoza		Zagrożenia	Diagnoza
O1	Rosnące poczucie odpowiedzialności za rozwój społeczności lokalnych - wzrost zaangażowania mieszkańców w tworzenie inicjatyw oddolnych	III.4	T1	Sytuacja demograficzna i prognoza demograficzna dla Polski - proces starzenia się społeczeństwa wobec niskiego przyrostu naturalnego, niekorzystne wskaźniki obciążenia demograficznego	III.5
O2	Poprawa dostępności do szkolnictwa zawodowego	III.3	T2	Szybko postępująca dezaktualizacja wiedzy i umiejętności wobec wyzwań nowych technologii, wciąż jeszcze mało rozpowszechniona idea "uczenia się przez całe życie" i problemy z przekwalifikowaniem się, szczególnie starszych grup wiekowych	III.2
O3	Mobilność młodych, wykształconych ludzi i moda na osiedlanie się na terenach wiejskich	III.2	T3	Zmniejszenie liczby mieszkańców wsi związanych zawodowo z rolnictwem, zmiana profilu funkcjonalnego wsi	III.2
O4	Delokalizacja przedsiębiorstw z Europy Zachodniej do Europy Środkowowschodniej	III.3	T4	Pogarszający się stan zdrowia społeczeństwa, występowanie chorób cywilizacyjnych wpływających na spadek zdolności podejmowania pracy wśród osób w wieku produkcyjnym (choroby układu krążenia, nowotwory, depresja i wypalenie zawodowe)	III.3
O5	Dostępność środków pomocowych (Unia Europejska, Fundusz Norweski i EOG)	III.3	T5	Nasilający się proces migracji zarobkowych	III.3
O6	Wzrost znaczenia współpracy i podejmowania partnerstw w rozwoju lokalnym, w tym otwarcie się samorządów i organizacji lokalnych na doświadczenia zagranicznych partnerów, realizacja wspólnych projektów z	III.8	T6	Znaczne skomplikowanie systemu prawnego i częste zmiany przepisów i wymagań wobec przedsiębiorców	III.2

	partnerami zagranicznymi				
O7	Rozwój ekoturystyki i agroturystyki połączony z modą na aktywny wypoczynek połączony z aktywnością sportową	III.8	T7	Znaczne obciążenia finansowe nakładane na pracodawców w związku z kosztami pracy	III.2
O8	Rozwój przedsiębiorczości opartej na wykorzystaniu wiedzy, rozwój tzw. "przemysłów kreatywnych", upowszechnienie wykorzystania internetu do pracy zdalnej	III.3	T8	Biurokracja i zawiłości w procesie aplikowania, realizacji i rozliczania projektów dofinansowanych ze środków zewnętrznych	III.2
O9	Wzrost poziomu życia mieszkańców Wielkopolski jako potencjalnych turystów obszaru LGD	III.8	T9	Niska opłacalność produkcji rolnej, zmniejszenie wolumenu produkcji rolnej a także problemy na rynku zbytu	III.10
O10	Wzrost atrakcyjności zagadnień związanych z procesami rewitalizacyjnymi na obszarach pokopalnianych	III.8	T10	Postępujący trend w przejmowaniu przez jednostki samorządu terytorialnego (szczególnie gminy) zadań skutkujących współfinansowaniem inwestycji nienależących do zadań własnych gminy	III.5
O11	Wzrost świadomości wśród użytkowników środowiska wsparty edukacją ekologiczną najmłodszych	III.4	T11	Brak poszanowania środowiska naturalnego spowodowany trudną sytuacją ekonomiczną i ubożeniem społeczeństwa (palenie odpadów lub substancji szkodliwych z uwagi na wysokie koszty opału)	III.5
O12	Wcześniejszy dostęp do edukacji przedszkolnej i działania rodziców zmierzające do kształtowania kreatywności i świadomości swoich dzieci od najmłodszych lat	III.5	T12	Degradacja środowiska spowodowana działalnością zakładów przemysłu ciężkiego i górnictwa (stepowanie, obniżanie poziomu wód gruntowych)	III.8, III.10
O13	Zmiana stylu zarządzania w jednostkach samorządu terytorialnego i upowszechnienie standardów partycypacji społecznej w podejmowaniu decyzji kształtujących dobro wspólne	III.4			

Źródło: opracowanie własne.

W związku z formą przyjętych konsultacji, wnioski pozyskane w trakcie ich trwania były na bieżąco, w przyjaznej atmosferze, dyskutowane w poszczególnych grupach (a później także na forum) i weryfikowane pod kątem zgodności metodycznej (szczególnie w przypadku szans i zagrożeń), przez co mogły zostać przyjęte w całości jako głos lokalnej społeczności. Uwzględnione wnioski prezentuje tabela nr 16.

Tabela 16. Wnioski poszczególnych grup docelowych wykorzystane przy tworzeniu analizy SWOT

Mocne strony	Grupa docelowa	Słabe strony	Grupa docelowa	Szanse	Grupa docelowa	Zagrożenia	Grupa Docelowa
S1	M, DB, DU	W1	M, S, DB, DU	O1	P, S	T1	M, G, DB, DU
S2	M, G	W2	M, S, DB, DU	O2	M, G, DB, DU	T2	M, DB, DU
S3	M, G, P, S	W3	M, S, G, P, DB, DU	O3	M, P, S, G	T3	M, DB, DU
S4	M, P	W4	M, G, DB	O4	M, DB, DU	T4	M, S, DB, DU
S5	M, G	W5	G	O5	M, S, G, P, DB, DU	T5	M, DB, DU
S6	M, G, P	W6	M, G, DB	O6	P, S	T6	P, G
S7	M, G	W7	M, P, S	O7	G, DB, DU	T7	G
S8	M, S	W8	M, S, DB	O8	S, G, M, DB,	T8	S, P

					DU		
S9	M, S, P	W9	M	O9	G, DB, DU	T9	G
S10	M, P, G	W10	G, DB	O10	M, DB, DU	T10	P, S
S11	M, P, G, S,	W11	M, P, S	O11	M, G, P, S	T11	M, S, DB, DU
S12	M, P, S	W12	M, DB, DU	O12	M, S, DB, DU	T12	M, P, S, DB, DU
S13	P	W13	M, G, DB, DU	O13	S, P		
S14	M, P, S	W14	M, DB, P, S, DU, G	O14	S, P		
S15	P, S	W15	M, S, P, DU, DB				
S16	P, S	W16	M, DU, DB				
S17	M, S, P	W17	P, S				
S18	M, P, S, G	W18	M, DB, DU				
		W19	M, S, P				
		W20	M, G, DB, DU				

Legenda: M-mieszkańcy, P-sektor publiczny, G-sektor gospodarczy, S-sektor społeczny, DB-grupa defaworyzowana bezrobotni, DU-grupa defaworyzowana: zagrożeni ubóstwem i wykluczeniem społecznym (osoby niepełnosprawne)

Źródło: opracowanie własne.

Rozdział V Cele i wskaźniki

V.1. Opis celów głównych, celów szczegółowych i przedsięwzięć

Celem ogólnym nr 1 jest wzrost poziomu przedsiębiorczości lokalnej na terenie LGD. Cel ten został potraktowany priorytetowo ze względu przede wszystkim na wyniki konsultacji społecznych, które w dużej mierze skłaniały się ku problemowi jakim jest niski poziom przedsiębiorczości lokalnej i liczne jego skutki w postaci kolejnych problemów: np. wyjazdów do pracy poza teren gminy, do firm, których kondycja uzależniona jest od kondycji koncernów paliwowo-energetycznych, itp. (szerszy opis problemów w rozdziale III i IV).

Cel ten został podzielony na dwa cele szczegółowe, które składają się na **tworzenie warunków do powstawania przedsiębiorstw** oraz na **rozwój tych przedsiębiorstw, które już istnieją**. Poziom życia mieszkańców poszczególnych obszarów nierozzerwalnie skorelowany jest właśnie z poziomem przedsiębiorczości, dlatego też przedsięwzięcia podejmowane w ramach celu 1, oddziałujące na przyczyny problemów, które obniżają poziom życia mieszkańców obszaru LGD, są nakierowane na **tworzenie nowych miejsc pracy (cel szczegółowy nr 1.1.)** oraz **rozwój przedsiębiorstw istniejących (cel szczegółowy 1.2.), który w dużej mierze sprowadza się do tworzenia w nich nowych miejsc pracy**. Wraz z inicjatywami służącymi tworzeniu nowych miejsc pracy przewidziane są **inicjatywy, które podniosą kompetencje zatrudnionych**, aby w optymalny sposób mogli przyczynić się do ogólnego dobrobytu na obszarze LGD, ale i także sami zyskali poczucie stabilności na rynku pracy. Oprócz przedsiębiorczości dotyczącej wszystkich potencjalnych beneficjentów działania LEADER, szczególną uwagę zwrócono na przedsiębiorców, którzy działają w branżach (rozumianych jako sekcje PKD) związanych z: zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (Sekcja I), kulturą, rozrywką i rekreacją (Sekcja R) oraz działalność gospodarstw domowych zatrudniających pracowników (Sekcja T). Dla nich przewidziano specjalne przedsięwzięcie dedykowane (1.2.2.), które ma pozwolić na zapewnienie turystom odwiedzającym obszar LGD atrakcje turystyczne i zachęcić do częstszego odwiedzania okolic.

W celach szczegółowych wyodrębniono następujące przedsięwzięcia:

Cel ogólny 1.0 WZROST POZIOMU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI LOKALNEJ NA TERENIE LGD

Cel szczegółowy 1.1. Stworzenie warunków do powstawania przedsiębiorstw

Przedsięwzięcie 1.1.1. Aktywizacja osób bezrobotnych w postaci szkoleń i warsztatów przygotowujących do podejmowania działalności gospodarczej

Przedsięwzięcie 1.1.2. Podejmowanie działalności gospodarczej

Cel szczegółowy 1.2. Stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw i budowa kompetencji pracowników na rynku pracy

Przedsięwzięcie 1.2.1. Rozwój przedsiębiorczości lokalnej z wyłączeniem beneficjentów przedsięwzięcia 1.2.2.

Przedsięwzięcie 1.2.2. Rozwój przedsiębiorczości lokalnej w branżach związanych z zakwaterowaniem, gastronomią, sportem, rozrywką i rekreacją oraz działalność gospodarstw domowych zatrudniających pracowników (Sekcje PKD: I, R, T)

Przedsięwzięcie 1.2.3. Podniesienie kompetencji pracowników beneficjentów przedsięwzięcia 1.1.2., 1.2.1 i 1.2.2

Przedsięwzięcie 1.2.4. Tworzenie sieci przedsiębiorczości opartej na turystyce lub na krótkich łańcuchach dostaw,

Przedsięwzięcie 1.2.5. Aktywizacja przedsiębiorców w postaci szkoleń i warsztatów przygotowujących do rozwoju przedsiębiorczości.

Cele i przedsięwzięcia celu ogólnego nr 1 są odpowiedzią na zdiagnozowane wcześniej problemy, a realizacja przedsięwzięć i celów przyczyni się w znacznym stopniu do zniwelowania przyczyn problemów w zakresie

przedsiębiorczości na terenie LGD, a także wpłynie na złagodzenie negatywnych skutków tych problemów.

Cel ogólny nr 2 poświęcony jest aspektom związanym z przestrzenią. Obszar LGD jako cenny przyrodniczo obszar predystynowany do wykorzystania turystycznego powinien oferować mieszkańcom i turystom komfortowe warunki sprzyjające poznawaniu walorów przyrodniczych. Wysokiej jakości przestrzeń publiczna oraz nowoczesna infrastruktura turystyczno-rekreacyjna powinna zachęcać do przyjazdu i nadążać za oczekiwaniami turystów co do swojej jakości.

Cel szczegółowy 2.1. skupia się na poprawie estetyki przestrzeni publicznych, służących jako otoczenie procesów gospodarczych i społecznych, umożliwiające wsparcie budowy bądź modernizacji obiektów infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz terenów przeznaczonych pod zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne.

Cel szczegółowy 2.2. umożliwi modernizację obiektów zabytkowych, które mogą wpłynąć na pozytywne postrzeganie przestrzeni turystycznej. Cel nr 2 jest odpowiedzią na oczekiwania społeczne powiązane z problemem jakim jest zły stan obiektów infrastruktury kulturalnej na terenie LGD.

Cel ogólny 2.0 POPRAWA JAKOŚCI PRZESTRZENI NA TERENIE LGD JAKO OTOCZENIA DLA PROCESÓW GOSPODARCZYCH I SPOŁECZNYCH

Cel szczegółowy 2.1. Poprawa estetyki przestrzeni publicznych i jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej

Przedsięwzięcie 2.1.1. Budowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej

Przedsięwzięcie 2.1.2. Przebudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej

Przedsięwzięcie 2.1.3. Urządzanie i porządkowanie terenów zielonych, parków i innych miejsc wypoczynku

Cel szczegółowy 2.2. Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej

Przedsięwzięcie 2.2.1. Poprawa jakości obiektów dziedzictwa kulturowego,

Przedsięwzięcie 2.2.2. Aktywizacja potencjalnych beneficjentów w postaci szkoleń i warsztatów przygotowujących do składania wniosków w ramach celu szczegółowego 2.1 i 2.2.

Cele i przedsięwzięcia celu ogólnego nr 2 są odpowiedzią na zdiagnozowane wcześniej problemy, a realizacja przedsięwzięć i celów przyczyni się w znacznym stopniu do zniwelowania przyczyn problemów w zakresie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i złego stanu obiektów infrastruktury kulturalnej na terenie LGD, a także wpłynie na złagodzenie negatywnych skutków tych problemów.

Cel ogólny nr 3 zaproponowany został przez samych mieszkańców, którzy uznali, że walory przyrodnicze, turystyczne, a przede wszystkim kulturowe obszaru LGD, są niewystarczająco wykorzystywane w zarządzaniu rozwojem. Mieszkańcy wciąż w niewystarczającym stopniu zaznajomieni są z lokalną specyfiką i aby zbudować społeczeństwo obywatelskie, świadome, a przy tym spójne i zintegrowane ważne są działania wpływające na wzrost aktywizacji życia społecznego oraz na kreowanie poczucia tożsamości lokalnej. **Cel szczegółowy 3.1.** dotyczy wsparcia działań związanych z propagowaniem dziedzictwa kulturalnego, tradycji lokalnych, animacji życia społecznego, a także zbierania dobrych praktyk w propagowaniu tego typu treści. **Cel szczegółowy 3.2.** ma wesprzeć działania promocyjne obszaru LGD skierowane na zewnątrz, do odbiorcy, który może stać się potencjalnym turystą. Jako grupy docelowe określono przede wszystkim mieszkańców powiatu konińskiego i województwa wielkopolskiego.

Cel ogólny 3 WZROST POCZUCIA TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ WŚRÓD MIESZKAŃCÓW OBSZARU LGD

Cel szczegółowy 3.1. Wzrost wiedzy na temat walorów turystycznych, kulturowych i przyrodniczych obszaru LGD wśród mieszkańców obszaru LGD

Przedsięwzięcie 3.1.1. Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego wraz ze wzmacnianiem poczucia tożsamości lokalnej

Przedsięwzięcie 3.1.2. Podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie ekologii i przeciwdziałania zmianom klimatu

Cel szczegółowy 3.2. Wzrost wiedzy na temat walorów turystycznych obszaru LGD wśród mieszkańców powiatu konińskiego i województwa wielkopolskiego

Przedsięwzięcie 3.2.1. Promocja terenów atrakcyjnych turystycznie oraz produktów i usług lokalnych.

Cele i przedsięwzięcia celu ogólnego nr 3 są odpowiedzią na zdiagnozowane wcześniej problemy, a realizacja przedsięwzięć i celów przyczyni się w znacznym stopniu do zniwelowania przyczyn problemów w zakresie niskiego zaangażowania mieszkańców na terenie LGD, a także wpłynie na złagodzenie negatywnych skutków tych problemów.

Cele ogólne i szczegółowe zostały sformułowane podczas spotkań konsultacyjnych i uwzględniają opinie i wnioski wysunięte przez uczestników spotkań oraz respondentów ankiety. Zestawienie wniosków i uwag z konsultacji społecznych, wraz ze wskazaniem grupy docelowej, która sformułowała wniosek oraz decyzję w sprawie rozstrzygnięcia prezentuje tabela nr 17.

Tabela 17. Wnioski poszczególnych grup docelowych wykorzystane przy konstruowaniu celów, wskaźników oraz opracowaniu planu działania

	Wniosek/postulat	Grupadocelowa*	Uwzględniono Tak/Nie
1	Wsparcie dla osób bezrobotnych (pomoc w założeniu działalności, szkolenia)	G, DB, M	Tak

2	Wsparcie przedsiębiorczości lokalnej (warsztaty, szkolenia, pomoc przy utrzymaniu konkurencyjności firm lokalnych, pobudzenie współpracy pomiędzy lokalnymi firmami)	M, G, DB	Tak
3	Wzmocnienie branży turystycznej i okołoturystycznej, w celu lepszego wykorzystania walorów przyrodniczych i lokalnego dziedzictwa kulturalnego	M, G, P	Tak
4	Wsparcie rozbudowy infrastruktury kulturalnej	P, M	Tak
5	Poprawa estetyki przestrzeni publicznych	P, M, G, S	Tak
6	Modernizacja infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w celu wzmocnienie przedsiębiorczości opierającej się na turystyce	P, M, G, S	Tak
7	Próby wydłużenia sezonu turystycznego	P, G, M	Tak
8	Wsparcie dla osób niepełnosprawnych w celu zintegrowania tych osób ze społecznością lokalną	DU, S	Tak
9	Podniesienie wiedzy w zakresie ekologii	M, S	Tak
10	Wsparcie działań integracyjnych, współpraca z innymi organizacjami społecznymi, projekty międzynarodowe i krajowe	S, P	Tak
11	Poprawa dostępności do ochrony zdrowia	M	Tak
*Legenda: M-mieszkańcy, P-sektor publiczny, G-sektor gospodarczy, S-sektor społeczny, DB-grupa defaworyzowana bezrobotni, DU-grupa defaworyzowana: zagrożeni ubóstwem i wykluczeniem społecznym (osoby niepełnosprawne)			

Źródło: opracowanie własne.

V.2. Zgodność celów LSR z celami PROW

Cele i przedsięwzięcia w ramach LSR wpisują się w cele PROW 2014-2020. Wszystkie trzy cele określone w LSR wpisują się w cel nr 6 PROW: **Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich** i to w pierwszym rzędzie realizacji tego celu PROW są przyporządkowane. Cel ogólny 1 LSR dotyczący podniesienia poziomu przedsiębiorczości lokalnej wpisuje się także w założenia celu nr 2 PROW: **Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych**. Cel ogólny 2 LSR dotyczący poprawy jakości przestrzeni obszaru LGD wpisuje się także w założenia celu nr 4 PROW: **Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa**. Natomiast cel ogólny 3 LSR wpisuje się w cel nr 5 PROW: **Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym**. Cele i przedsięwzięcia określone w LSR są zgodne z trzema celami przekrojowymi PROW 2014-2020, tj. **ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność**. Wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania określone dla celów i przedsięwzięć zapewniają bezpośrednie osiągnięcie wskaźników związanych z celami przekrojowymi PROW 2014-2020.

V.3. Cele LSR w podziale na źródła finansowania

Wszystkie cele ogólne i szczegółowe wyodrębnione w LSR finansowane będą z w ramach poddziałania 19.2, 19.3 i 19.4 funduszy PROW 2014-2020. Wartości dla poszczególnych celów w rozbiciu na poddziałania prezentuje tabela nr 18. Wszystkie planowane w LSR przedsięwzięcia kwalifikują się jako **przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS** i będą realizowane przy pomocy: **konkursów, projektów grantowych, aktywizacji i projektów współpracy**. Szczegółowe wskazania co do poszczególnych przedsięwzięć i celów przedstawia tabela nr 22 (załącznik nr 3 Plan działania).

Tabela 18. Cele LSR w podziale na źródła finansowania

	Poddziałanie 19.2	Poddziałanie 19.3	Poddziałanie 19.4	Suma
Cel ogólny 1	3 877 612,00	-	2 100,00	3 879 712,00
Cel ogólny 2	2 500 000,00	120 000,00	1 000,00	2 621.000,00
Cel ogólny 3	222 388,00	180 000,00	262 080,00	664 468,00
Razem	6 600 000,00	300 000,00	265 180,00	7 165 180,00

Źródło: opracowanie własne.

Źródło pozyskania wskaźnika wraz ze stanem początkowym i planowanym stanem końcowym określono w tabeli nr 19, zaś sposób i częstotliwość pomiaru bądź uaktualniania danych został dokładnie opisany w systemie monitoringu i ewaluacji oraz aktualizacji LSR. Zastosowane **wskaźniki oddziaływania** są wskaźnikami oficjalnie podawanymi przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) do publicznej wiadomości - metodologia ich wyliczenia została uściślona przez GUS, w trakcie sprawdzania postępu realizacji LSR spisywane będą dane ze statystyk publicznych dla każdej jednostki terytorialnej wchodzącej w skład LGD, a następnie uśrednianie poprzez zastosowanie średniej arytmetycznej, aby uzyskać średni poziom zjawiska na obszarze LGD (odpowiednia adnotacja co do

sposobu liczenia wskaźnika, jeśli tego wymaga została podana przy nazwie wskaźnika w tabelach nr 19). W przypadku określania wartości wskaźników docelowych użyto obserwacji z lat poprzednich (według dostępności danych w szeregach czasowych) i ekstrapolowano wynik uwzględniając średnioroczne tempo przyrostu wartości w poprzednich latach z uwzględnieniem trendów rozwojowych dla Polski.

Wskaźniki produktu i rezultatu będą monitorowane na podstawie wewnętrznej dokumentacji beneficjentów oraz dokumentacji LGD. Dobór wskaźników wraz z zapisami z planu działania (termin osiągnięcia wskaźnika) doprecyzowuje zapis celu spełniając kryteria SMART.

Tabela 19. Specyfikacja wskaźników celu ogólnego nr 1, nr 2 i nr 3

1.0	CEL OGÓLNY	Wzrost poziomu przedsiębiorczości lokalnej na terenie LGD			
1.1.	CELE SZCZEGÓŁOWE	Stworzenie warunków do powstawania przedsiębiorstw			
1.2		Stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw i budowa kompetencji pracowników na rynku pracy			
<i>Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego</i>		<i>Jednostka miary</i>	<i>stan początkowy</i>	<i>plan</i>	<i>Źródła danych/sposób pomiaru</i>
			<i>2013 r.</i>	<i>2023 r.</i>	
W1.0.a	wol1a_Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 osób w wieku produkcyjnym	liczba osób	55	70	*Bank Danych Lokalnych GUS (wartość uśredniona dla gmin obszaru LGD)
W1.0.b	wol1b_Dochody własne gminy - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa (podatek dochodowy od osób fizycznych) w przeliczeniu na 1 mieszkańca	zł/os.	397,74	750	*Bank Danych Lokalnych GUS (wartość uśredniona dla gmin obszaru LGD)
W1.0.c	Wo1c_Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	%	10,8	7,0	*Bank Danych Lokalnych GUS (wartość uśredniona dla gmin obszaru LGD)
<i>Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych</i>		<i>Jednostka miary</i>	<i>stan początkowy</i>	<i>plan</i>	<i>Źródła danych/sposób pomiaru</i>
			<i>2015 r.</i>	<i>2023 r.</i>	
w1.1	wr11a_Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały ze szkoleń i warsztatów w ramach przedsięwzięcia 1.1.1	liczba osób	0	40	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
w1.1	wr11b_Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD w ramach przedsięwzięcia 1.1.1	liczba osób	0	40	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
w1.1	wr11c_Liczba osób bezrobotnych, które podniosły swoje kompetencje dzięki szkoleniom/warsztatom przeprowadzonym w ramach przedsięwzięcia 1.1.1	liczba osób	0	40	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
w1.1	wr11d_Liczba osób, które zostały zatrudnione i utrzymały zatrudnienie co najmniej przez 2 lata w wyniku operacji realizowanych w ramach przedsięwzięcia 1.1.2	liczba osób	0	16	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
w1.2	wr12a_Liczba wygenerowanych miejsc pracy i utrzymanych przez co najmniej 3 lata w wyniku operacji realizowanych w ramach przedsięwzięcia 1.2.1.	liczba osób	0	15	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
w1.2	wr12b_Liczba wygenerowanych miejsc pracy i utrzymanych przez co najmniej 3 lata w ramach przedsięwzięcia 1.2.2.	liczba osób	0	7	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
w1.2	wr12c_Liczba osób, które podniosły swoje kompetencje dzięki szkoleniom/kursom przeprowadzonym w ramach przedsięwzięcia 1.2.3.	liczba osób	0	10	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów

w1.2	wr12d_Liczba osób, które podniosły swoje kompetencje kończąc kursy zawodowe przeprowadzone w ramach przedsięwzięcia 1.2.3.	liczba osób	0	4	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
w1.2	wr12e_Liczba osób oceniających szkolenia jako adekwatne do oczekiwań zawodowych	liczba osób	0	4	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
w1.2	wr12g_Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem) w ramach przedsięwzięcia 1.1.2, 1.2.1 i 1.2.2	liczba osób	0	38	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
w1.2	wr12h_Liczba osób, które skorzystały z więcej niż jednej usługi turystycznej objętej siecią, która otrzymała wsparcie w ramach realizacji LSR	liczba osób	0	20	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
w.1.2	wr12i_Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych/warsztatach/szkoleniach w ramach przedsięwzięcia 1.2.5.	liczba osób	0	32	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
w.1.2	wr12j_Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD w ramach przedsięwzięcia 1.2.5.	liczba osób	0	32	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD

Przedsięwzięcia	Grupy docelowe* (potencjalny beneficjent)	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja)	Wskaźnik produktu					
			nazwa	jednostka miary	wartość		źródło danych/sposób pomiaru	
					początkowa 2015 r.	końcowa 2023 r.		
1.1.1	Aktywizacja osób bezrobotnych w postaci szkoleń i warsztatów przygotowujących do podejmowania działalności gospodarczej	osoby bezrobotne (grupa defaworyzowana)	aktywizacja	wp111_Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów zorganizowanych dla osób z grupy docelowej przedsięwzięcia 1.1.1	sztuka	0	2	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
1.1.2	Podejmowanie działalności gospodarczej	osoby fizyczne, spółki, osoby bezrobotne nieprowadzące działalności gospodarczej	konkurs	wp112_Liczba założonych działalności gospodarczych przez beneficjentów przedsięwzięcia 1.1.2 i utrzymanych przez co najmniej 2 lata	sztuka	0	16	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów

1.2.1.	Rozwój przedsiębiorczości lokalnej z wyłączeniem beneficjentów przedsięwzięcia 1.2.2.	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, spółki cywilne, z wyłączeniem beneficjentów z przedsięwzięcia 1.2.2.	konkurs	wp121a_Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach przedsięwzięcia 1.2.1.	sztuka	0	15	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
		osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, spółki cywilne, z wyłączeniem beneficjentów z przedsięwzięcia 1.2.2.	konkurs	wp121b_Liczba operacji polegających na rozwoju przedsiębiorstwa w ramach przedsięwzięcia 1.2.1.	sztuka	0	15	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
1.2.2.	Rozwój przedsiębiorczości lokalnej w branżach związanych z zakwaterowaniem, gastronomią, sportem, rozrywką i rekreacją oraz działalność gospodarstw domowych zatrudniających pracowników (Sekcje PKD: I, R, T)	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości	konkurs	wp122_Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach przedsięwzięcia 1.2.2.	sztuka	0	7	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów

		prawnej, spółki cywilne,						
1.2.3.	Podniesienie kompetencji pracowników beneficjentów przedsięwzięcia 1.1.2, 1.2.1 i 1.2.2.	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, spółki cywilne, beneficjenci przedsięwzięcia 1.1.2, 1.2.1 i 1.2.2.	konkurs	wp123a_Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów dla beneficjentów przedsięwzięcia 1.2.3.	sztuka	0	2	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
		osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, spółki cywilne, beneficjenci przedsięwzięcia 1.1.2, 1.2.1 i 1.2.2.	konkurs	wp123b_Liczba ukończonych kursów zawodowych przez beneficjentów przedsięwzięcia 1.2.3	sztuka	0	1	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
1.2.5.	Aktywizacja przedsiębiorców w postaci szkoleń i warsztatów przygotowujących do rozwoju przedsiębiorczości	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne, jednostki organizacyjne	aktywizacja	wp125_Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów zorganizowanych dla osób z grupy docelowej przedsięwzięcia 1.2.5.	sztuka	0	2	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów

		nieposiadające osobowości prawnej, spółki cywilne						
--	--	---	--	--	--	--	--	--

2.0	CEL OGÓLNY	Poprawa jakości przestrzeni na terenie LGD jako otoczenia dla procesów gospodarczych i społecznych						
2.1.	CELE SZCZEGÓŁOWE	Poprawa estetyki przestrzeni publicznych i jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej						
2.2		Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej						
		<i>Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego</i>			<i>Jednostka miary</i>	<i>stan początkowy</i>	<i>plan</i>	<i>Źródła danych/sposób pomiaru</i>
						2013 r.	2023 r.	
W2.0.a	wo2a_Dochody własne gminy - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa (podatek dochodowy od osób fizycznych) w przeliczeniu na 1 mieszkańca				zł/os.	397,74	750	*Bank Danych Lokalnych GUS (wartość uśredniona dla gmin obszaru LGD)
W2.0.b	wo2b_Liczba imprez organizowanych przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców				liczba imprez/1000os.	9,4	15	*Bank Danych Lokalnych GUS (wartość uśredniona dla gmin obszaru LGD)
W2.0.c	Wo2c_Liczba osób, w których odczuciu zwiększyła się atrakcyjność turystyczno-rekreacyjna obszaru po realizacji projektu współpracy				liczba osób	0	500	ankieta przeprowadzona przez LGD
		<i>Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych</i>			<i>Jednostka miary</i>	<i>stan początkowy</i>	<i>plan</i>	<i>Źródła danych/sposób pomiaru</i>
						2015 r.	2023 r.	
w.2.1	wr21a_Liczba osób, które skorzystały z infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, która została wybudowana w ramach przedsięwzięcia 2.1.1				liczba osób	0	1000	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
w.2.1	wr21b_Liczba osób, które skorzystały z terenów rekreacyjnych, które stały się dostępne dzięki realizacji operacji w ramach przedsięwzięcia 2.1.1				liczba osób	0	1000	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
w.2.1	wr21c_Liczba osób, które skorzystały z infrastruktury turystycznej/rekreacyjnej zmodernizowanej w ramach przedsięwzięcia 2.1.2				liczba osób	0	1000	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
w.2.1	wr21d_Liczba osób korzystających z parków, których teren został uporządkowany i urządzony w ramach przedsięwzięcia 2.1.3				liczba osób	0	1000	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
w.2.1.	wr21e_Liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby: -przyrodnicze, -kulturowe, -historyczne, -turystyczne, -produkty lokalne				liczba projektów	0	1	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD

w.2.1.	wr21g_Liczba projektów współpracy skierowanych do następujących grup docelowych: -przedsiębiorcy, -grupy de faworyzowane wskazane w niniejszej LSR, -młodzież, -turyści, -inne	liczba projektów	0	1	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
w.2.1.	wr21i_Liczba uczestników wydarzeń/działań promujących atrakcje turystyczne	liczba osób	0	500	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
w.2.1.	wr21j_Liczba odbiorców wydawnictw (tytułów, map) promujących atrakcje turystyczne	liczba osób	0	5000	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
w.2.1.	wr21k_Liczba wizyt/użytkowników mapy na stronie internetowej LGD	liczba osób	0	200	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
w.2.2.	wr22a_Liczba osób zwiedzających obiekty wpisane do rejestru zabytków, które zostały poddane renowacji w ramach przedsięwzięcia 2.2.1	liczba osób	0	1000	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
w.2.2.	wr22b_Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych/szkoleniach w ramach przedsięwzięcia 2.2.2	liczba osób	0	15	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
w.2.2.	wr22c_Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD w ramach przedsięwzięcia 2.2.2	liczba osób	0	15	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD

Przedsięwzięcia	Grupy docelowe* (potencjalny beneficjent)	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja)	Wskaźnik produktu					
			Nazwa	jednostka miary	wartość		źródło danych/sposób pomiaru	
					2015 r.	2023 r.		
2.1.1.	Budowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Osoby prawne	konkurs	wp211_Liczba obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej powstałej na terenach rekreacyjnych uatrakcyjnionych w ramach przedsięwzięcia 2.1.1.	sztuka	0	2	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
2.1.2	Przebudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Osoby prawne	konkurs	wp212a_Liczba obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej przebudowanej w ramach przedsięwzięcia 2.1.2.	sztuka	0	3	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
			projekt współpracy	wp212b_Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	sztuka	0	10	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
				wp212c_Liczba wydawnictw (tytułów, w tym map) promujących atrakcje turystyczne współpracujących ze sobą Lokalnych Grup Działania, wydanych przez LGD	sztuka	0	1	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD

				wp212d_Liczba map promujących atrakcje turystyczne współpracujących ze sobą Lokalnych Grup Działania, umieszczonych na stronie internetowej LGD	sztuka	0	1	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
				wp212e_liczba wydarzeń/działań promujących atrakcje turystyczne	sztuka	0	1	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
				wp212f_Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym współpracy międzynarodowej	sztuka	0	1	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
				wp212g_Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	sztuka	0	5	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
				wp212h_Liczba przygotowanych projektów współpracy	sztuka	0	1	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
		Osoby prawne	konkurs	wp212i_Powierzchnia terenów rekreacyjnych, na których zmodernizowano obiekty infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w ramach przedsięwzięcia 2.1.2.	ha	0	10	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
2.1.3.	Urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków i innych miejsc wypoczynku	Osoby prawne	konkurs	wp213_Liczba parków, w których urządzono i uporządkowano teren w ramach przedsięwzięcia 2.1.3.	sztuka	0	1	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
2.2.1.	Modernizacja budynków wpisanych do ewidencji zabytków	Osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej którym ustawy przyznają zdolność prawną, właściciele zabytków	konkurs	wp221_Liczba zabytków poddanych renowacji w ramach przedsięwzięcia 2.2.1.	sztuka	0	1	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
2.2.2.	Aktywizacja potencjalnych beneficjentów w postaci szkoleń i	Osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające	aktywizacja	wp222_Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów dla osób z grupy docelowej przedsięwzięcia 2.2.2.	sztuka	0	1	dokumentacja gromadzona przez LGD

warsztatów przygotowujących do składania wniosków w ramach celu szczegółowego 2.1. i 2.2.	osobowości prawnej którym ustawy przyznają zdolność prawną, właściciele zabytków					
---	--	--	--	--	--	--

3.0	CEL OGÓLNY	Wzrost poczucia tożsamości lokalnej wśród mieszkańców obszaru LGD				
3.1.	CELE SZCZEGÓŁOWE	Wzrost wiedzy na temat walorów turystycznych, kulturowych i przyrodniczych obszaru LGD wśród mieszkańców obszaru LGD				
3.2		Wzrost wiedzy na temat walorów turystycznych obszaru LGD wśród mieszkańców powiatu konińskiego i województwa wielkopolskiego				
<i>Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego</i>		<i>Jednostka miary</i>	<i>stan początkowy</i>	<i>plan</i>	<i>Źródła danych/sposób pomiaru</i>	
			<i>2013 r.</i>	<i>2023 r.</i>		
W3.0.a	wo3a_Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców	<i>liczba osób</i>	23	29	<i>Bank Danych Lokalnych GUS (wartość uśredniona dla gmin obszaru LGD)</i>	
W3.0.b	wo3b_Liczba imprez organizowanych przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice w przeliczeniu na 1. tys. mieszkańców	<i>liczba imprez/os.</i>	9,4	15	<i>Bank Danych Lokalnych GUS (wartość uśredniona dla gmin obszaru LGD)</i>	
<i>Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych</i>		<i>Jednostka miary</i>	<i>stan początkowy</i>	<i>plan</i>	<i>Źródła danych/sposób pomiaru</i>	
			<i>2015 r.</i>	<i>2023 r.</i>		
w.3.1.	wr31a_Liczba osób, które wzięły udział w warsztatach o tematyce zmierzającej do zachowania dziedzictwa kulturowego obszaru LGD w ramach przedsięwzięcia 3.1.1.	<i>liczba osób</i>	0	870	<i>dokumentacja gromadzona przez beneficjentów</i>	
w.3.1.	wr31b_Liczba uczestników biorących udział w wydarzeniach/imprezach zrealizowanych w ramach poddziałania 3.1.1.	<i>liczba osób</i>	0	6 750	<i>dokumentacja gromadzona przez beneficjentów</i>	
w.3.1.	wr31d_Liczba osób biorących udział w inicjatywach kulturalnych zrealizowanych w ramach przedsięwzięcia 3.1.1.	<i>liczba osób</i>	0	880	<i>dokumentacja gromadzona przez beneficjentów</i>	
w.3.1.	wr31e_Liczba projektów współpracy skierowanych do następujących grup docelowych: -przedsiębiorcy, -grupy de faworyzowane wskazanymi w niniejszej LSR, -młodzież, -turyści, -inne	<i>Liczba projektów</i>	0	1	<i>dokumentacja gromadzona przez beneficjentów</i>	
w.3.1.	wr31g_Liczba osób, które pogłębiły swoją wiedzę w zakresie świadomości ekologicznej i racjonalnego korzystania ze środowiska w	<i>liczba osób</i>	0	200	<i>dokumentacja gromadzona przez beneficjentów</i>	

	ramach przedsięwzięcia 3.1.2.				
w.3.1.	wr31h_Liczba osób, które wzięły udział w akcjach ekologicznych w ramach przedsięwzięcia 3.1.2.	liczba osób	0	200	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
w.3.1.	wr31i_Liczba osób zadowolonych z warsztatów przeprowadzonych przez LGD w ramach przedsięwzięcia 3.1.1.	liczba osób	0	870	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
w.3.1.	wr31j_Liczba osób, które wzięły udział w wystawie tematycznej zorganizowanej w ramach przedsięwzięcia 3.1.1.	liczba osób	0	1000	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
w.3.2.	wr32a_Liczba osób uczestniczących w imprezach targowych w ramach przedsięwzięcia 3.2.1.	liczba osób	0	10	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
w.3.2.	wr32b_Liczba osób, którzy wzięły udział w wyjazdach studyjnych w ramach przedsięwzięcia 3.2.1.	liczba osób	0	120	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
w.3.2.	wr32c_Liczba osób, które zaznajomiły się z mapami stworzonymi w ramach przedsięwzięcia 3.2.1.	liczba osób	0	1500	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
w.3.2.	wr32d_Liczba osób, które zaznajomiły się z publikacjami książkowymi w ramach przedsięwzięcia 3.2.1.	liczba osób	0	3500	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD

Przedsięwzięcia	Grupy docelowe* (potencjalny beneficjent)	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja)	Wskaźnik produktu					
			Nazwa	jednostka miary	wartość		źródło danych/sposób pomiaru	
					początkowa	końcowa		
					2015 r.	2023 r.		
3.1.1.	Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego wraz ze wzmocnieniem poczucia tożsamości lokalnej	osoby fizyczne	aktywizacja	wp311a_Liczba warsztatów dla lokalnej społeczności o tematyce zmierzającej do zachowania dziedzictwa kulturowego obszaru LGD zorganizowanych w ramach przedsięwzięcia 3.1.1.	sztuka	0	58	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
		osoby fizyczne, osoby niepełnosprawne (grupa defaworyzowana)	projekt grantowy	wp311b_Liczba wydarzeń / imprez zrealizowanych w ramach poddziałania 3.1.1. (wskaźnik 2.12)	sztuka	0	14	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów

		osoby fizyczne, osoby prawne, podmioty działające w sferze kultury	projekt grantowy	wp311d_Liczba zrealizowanych operacji obejmujących wyposażenie mające na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego	sztuka	0	4	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
		osoby fizyczne	Project współpracy	wp311f_Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym współpracy międzynarodowej	sztuka	0	1	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
		LGD, osoby fizyczne, osoby prawne	operacja własna	wp311g_Liczba wystaw tematycznych promujących obszar LGD zorganizowanych w ramach przedsięwzięcia 3.1.1.	sztuka	0	1	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
3.1.2.	Podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie ekologii i przeciwdziałania zmianom klimatu	osoby fizyczne	aktywizacja	wp312_Liczba "akcji ekologicznych" angażujących społeczność lokalną (np. rozdawanie sadzonek drzew w zamian za makulaturę/twardy plastik, gry terenowe, wspólne sadzenie roślin w przestrzeni publicznej, akcja także w szkołach, konkursy plastyczne na plakat o zagrożeniach związanych z nielegalnym spalaniem odpadów) zorganizowanych w ramach przedsięwzięcia 3.2.1.	sztuka	0	10	dokumentacja gromadzona przez beneficjentów
3.2.1.	Promocja terenów atrakcyjnych turystycznie oraz produktów i usług lokalnych	osoby prawne	aktywizacja	wp321a_Liczba imprez targowych, na których promowano tereny turystyczne z obszaru LGD w ramach przedsięwzięcia 3.2.1.	sztuka	0	8	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
		osoby prawne	aktywizacja	wp321b_Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje w ramach przedsięwzięcia 3.2.1.	sztuka	0	3	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
		osoby fizyczne, osoby prawne	aktywizacja	wp321c_Liczba wydanych publikacji książkowych służących celom promocyjnym obszaru LGD w ramach przedsięwzięcia 3.2.1.	sztuka	0	5	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
		osoby fizyczne, osoby prawne	aktywizacja	wp321d_Liczba wydanych map turystycznych służących celom promocyjnym obszaru LGD w ramach przedsięwzięcia 3.2.1.	sztuka	0	2	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD

		osoby fizyczne, osoby prawne	aktywizacja	wp321e_Liczba wyjazdów studyjnych służących celom promocyjnym obszaru LGD oraz wymianie doświadczeń w zakresie promocji produktów turystycznych w ramach przedsięwzięcia 3.2.1.	sztuka	0	3	dokumentacja gromadzona przez biuro LGD
--	--	---------------------------------	-------------	---	--------	---	---	---

Źródło: opracowanie własne.

*grupy docelowe określone w tabeli rozumiane są jako beneficjenci upoważnieni do realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Beneficjentem ostatecznym (końcowym) będą mieszkańcy, przedsiębiorcy, osoby prawne z obszaru LGD a także turyści przybywający na obszar LGD.

Uzasadnienie wyboru wskaźników

Wskaźniki oddziaływania: dla celu ogólnego 1 zaproponowano trzy wskaźniki (**wo1a, wo1b, wo1c**) dostępne w statystyce publicznej. Mają one wyrazić oddziaływanie realizacji poszczególnych przedsięwzięć w jak największej skali. W związku z tym, że cel ogólny 1 dotyczy podnoszenia poziomu lokalnej przedsiębiorczości do oceny oddziaływania przedsięwzięć w ramach tego celu wybrano wskaźniki dotyczące przedsiębiorczości oraz powszechnie dostępne i możliwe do pozyskania dla poziomu NTS-5. Dla celu ogólnego 2 zaproponowano 3 wskaźniki (**wo2a, wo2b, wo2c**). Ich wybór jest bezpośrednio związany z rodzajami przedsięwzięć, jakie mają być realizowane w ramach celu ogólnego. Wartości dwóch pierwszych wskaźników zaczerpnięte są ze statystyki publicznej, a trzeci będzie monitorowany za pomocą narzędzia ankietowego przeprowadzonego w ramach badania oddziaływania projektu współpracy. Do celu ogólnego 3 wskazano dwa wskaźniki (**wo3a, wo3b**) – oba dostępne ze statystyk publicznych dla poziomu NTS-5 i wskazujące na zmiany w systemie społeczno-gospodarczym obszaru LGD.

Wskaźniki rezultatu: W ramach celu szczegółowego 1.1 wprowadzono wskaźniki **wr11a, wr11b i wr11c**, które wskazują liczbę uczestników szkoleń oraz ocenę przeprowadzonych spotkań z uwzględnieniem osób z grupy defaworyzowanej. Jak również wskaźnik **wr11d**, który określa liczbę osób, które zostaną zatrudnione w ramach przedsięwzięcia 1.1.2. Cel szczegółowy 1.2 realizowany jest poprzez wskaźniki, które wskazują na liczbę osób, które skorzystały z przedsięwzięć (**wr12a, wr12b, wr12c, wr12d, wr12e, wr12h, wr12i, wr12g**), i które podwyższyły swoje kwalifikacje bądź były zadowolone z przebiegu spotkań/warsztatów (**wr12j, wr12d, wr12e, wr12c**) oraz liczbę przedsiębiorstw, w których zanotowano wzrost przychodów ze sprzedaży dóbr i usług **wr12f**. W celu szczegółowym 2.1. wyodrębniono wskaźniki mówiące o: liczbie osób, które skorzystały z wytworzonej/zmodernizowanej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej (**wr21a, wr21b, wr21c, wr21d**), liczbie projektów współpracy, które były realizowane (**wr21e, wr21g**) oraz liczbie uczestników imprez, odbiorców wydawnictw i użytkowników stron internetowych LGD (**wr21i, wr21j, wr21k**). Cel szczegółowy 2.2. w swoich rezultatach opisuje liczbę osób zwiedzających obiekty wpisane do rejestru zabytków (**wr22a**), a także liczbę i poziom satysfakcji osób, które uczestniczyły w spotkaniach realizowanych przez LGD (**wr22b, wr22c**). Cel szczegółowy 3.1. zawiera wskaźniki w postaci liczby osób, które wzięły udział w warsztatach i imprezach organizowanych w ramach tego celu szczegółowego (**wr31a, wr31b, wr31d**), liczby osób, które podniosły swoją wiedzę w zakresie ekologii i ochrony środowiska (**wr31h, wr31g**), liczby zadowolonych osób biorących udział w warsztatach (**wr31i**) oraz liczby osób biorących udział w wystawie tematycznej (**wr31j**). Do celu 3.2 dobrano wskaźniki służące ocenie liczby osób, które uczestniczyły w imprezach targowych (**wr32a**), wyjazdach studyjnych (**wr32b**), zaznajomiły się z mapami i wydawnictwami LGD (**wr32c, wr32d**).

Wskaźniki produktu: zostały dobrane indywidualnie do każdego z przedsięwzięć, będą wyrazem bezpośredniego wyniku danego przedsięwzięcia. W ramach celu ogólnego 1 zaplanowano przedsięwzięcia, które odpowiadają wskaźnikom (w nawiasie): szkolenia, stąd wskaźnik dotyczący szkoleń, kursów zawodowych, (**wp111, wp123b, wp123a, wp125**), powstawanie nowych przedsiębiorstw (**wp112**), rozwój przedsiębiorczości (**wp121a, wp121b, wp122**) oraz stworzenie sieci przedsiębiorczości (**wp124a, wp124b**). W ramach celu ogólnego 2 zaplanowano budowę infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (**wp211, wp211f**), przebudowę infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej – także w ramach projektu współpracy - (**wp212a**, projekt współpracy: **wp212b, wp212c, wp212c, wp212d, wp212e, wp212f, wp212g, wp212h, wp212i**), urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków i innych miejsc wypoczynku (**wp213**), modernizację budynków wpisanych do ewidencji zabytków (**wp221**) oraz aktywizację potencjalnych beneficjentów w postaci szkoleń i warsztatów (**wp222**). W ramach celu ogólnego 3 zaplanowano działania zmierzające do zachowania dziedzictwa kulturalnego wraz ze wzmacnianiem poczucia tożsamości lokalnej, w ramach których przewidziano różnego rodzaju operacje. Wskaźniki produktu wskazują na rodzaj tych operacji. Są to: warsztaty (**wp311a**), imprezy i wydarzenia kulturalno-rozrywkowo-sportowe (**wp311b**), inicjatywy obejmujące wyposażanie podmiotów działających w sferze kultury (**wp311e, wp311d**), projekty współpracy w tym współpracy międzynarodowej (**wp311f**), wystawy tematyczne (**wp311g**) akcje ekologiczne (**wp312**), a także w ramach działalności promocyjnej: udział w imprezach targowych (**wp321a**), realizację wydawnictw książkowych i map (**wp321b, wp321c, wp321d**) oraz wyjazd studyjny (**wp321e**).

Tabela 20. Matryca logiczna

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty*	Rezultaty*	Oddziaływanie*	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Niski poziom przedsiębiorczości lokalnej	1.0. Wzrost poziomu przedsiębiorczości lokalnej na terenie LGD	1.1. Stworzenie warunków do powstawania przedsiębiorstw	1.1.1. Aktywizacja osób bezrobotnych w postaci szkoleń i warsztatów przygotowujących do podejmowania działalności gospodarczej	wp111	wr11a	wola	Pozytywne: poprawa dostępności do szkolnictwa zawodowego, mobilność młodych ludzi, wykształconych ludzi i moda na osiedlanie się na terenach wiejskich, delokalizacja przedsiębiorstw z Europy Zachodniej do Europy Środkowowschodniej, dostępność środków pomocowych, rozwój ekoturystyki i agroturystyki połączonej z modą na aktywny wypoczynek, rozwój przedsiębiorczości opartej na wykorzystaniu wiedzy, rozwój tzw. "przemysłów kreatywnych", upowszechnienie wykorzystania internetu do pracy zdalnej. Negatywne: szybko postępująca dezaktualizacja wiedzy i umiejętności wobec wyzwań nowych technologii, wciąż jeszcze mało rozpowszechniona idea "uczenia się przez całe życie" i problemy
						wolc	
					wr11c	wola	
			1.1.2. Podejmowanie działalności gospodarczej	wp112	wr12g	wola	
		wolc					
		wr11d			wola		
					wolc		
		1.2. Stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw i budowa kompetencji pracowników na rynku pracy	1.2.1. Rozwój przedsiębiorczości lokalnej z wyłączeniem beneficjentów przedsięwzięcia 1.2.2.	wp121a	wr12a	wola	
						wolc	
				wr12g	wola		
					wolc		
			wp121b	wr12a	wola		
wolc							
wr12g	wola						
	wolc						
1.2.2. Rozwój przedsiębiorczości lokalnej w branżach związanych z zakwaterowaniem, gastronomią, sportem, rozrywką i rekreacją oraz działalność gospodarstw domowych zatrudniających pracowników (Sektory)	wp122a	wr12a	wola				
			wolc				
	wr12g	wola					
		wolc					

			PKD: I, R, T)			wo1b	z przekwalifikowaniem się, szczególnie starszych grup wiekowych, nasilający się proces migracji zarobkowych, znaczne skomplikowanie systemu prawnego i częste zmiany przepisów i wymogów wobec przedsiębiorców, znaczne obciążenia finansowe nakładane na pracodawców w związku z kosztami pracy, biurokracja i zawiłości w procesie aplikowania, realizacji i rozliczania projektów.
		1.2.3. Podniesienie kompetencji pracowników beneficjentów przedsięwzięcia 1.1.2, 1.2.1. i 1.2.2.	wp123a	wr12e	wo1a	wo1c	
				wr12c	wo1b	wo1a	
		1.2.4. Tworzenie sieci przedsiębiorczości opartej na turystyce lub na krótkich łańcuchach dostaw	wp123b	wr12d	wo1a	wo1c	
				wr12f	wo1b	wo1b	
		1.2.5. Aktywizacja przedsiębiorców w postaci szkoleń i warsztatów przygotowujących do rozwoju przedsiębiorczości	wp124a	wr12f	wo1b	wo1b	
				wr12h	wo1b	wo1b	
			wp124b	wr12i	wo1b	wo1b	
				wr12j	wo1b	wo1b	
Niska jakość infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i kulturowej	2.0. Poprawa jakości przestrzeni na terenie LGD jako otoczenia dla procesów gospodarczych i społecznych	2.1. Poprawa estetyki przestrzeni publicznych i jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	2.1.1. Budowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	wp211	wr21b	wo2a	
					wr21a	wo2a	
			2.1.2. Przebudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	wp212a	wr21b	wo2a	
				wp212b	wr21k	wo2a	
				wp212c	wr21j	wo2a	
				wp212d	wr21k	wo2a	
				wp212e	wr21i	wo2a	
				wp212f	wr21e	wo2a	
					wr21g	wo2a	
				wp212g	wr21g	wo2a	
		wp212h	wr21e	wo2a			
		wp212i	wr21c	wo2a			
		2.1.3. Urządzanie i porządkowanie terenów zielonych, parków i innych miejsc wypoczynku	wp213	wr21d	wo2a		
2.2. Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej	2.2.1. Modernizacja budynków wpisanych do ewidencji zabytków	wp221	wr22a	wo2a			
	2.2.2. Aktywizacja potencjalnych beneficjentów w postaci szkoleń i	wp222	wr22b	wo2a			

Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

VI.1. Przyjęte rozwiązania formalno-instytucjonalne

Mając na uwadze wnioski i przemyślenia zebrane podczas konsultacji społecznych i tworzenia dokumentu LSR (w szczególności celów i wskaźników) opracowano rozwiązania formalno-prawne mające na celu stworzenie procedur i zasad regulujących kwestie oceny i wyboru poszczególnych operacji w ramach LSR. W związku z tym w trybie Uchwał powstały następujące dokumenty: 1) PROCEDURA WYBORU I OCENY OPERACJI W RAMACH LSR LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI, 2) KRYTERIA WYBORU OPERACJI FINANSOWANYCH W RAMACH PODDZIAŁANIA 19.2 WDRAŻANIE OPERACJI W RAMACH STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ PROW 2014-2020, 3) PROCEDURA WYBORU I OCENY GRANTOBIORCÓW ORAZ OPERACJI WŁASNYCH W RAMACH LSR LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI”, 4) KRYTERIA WYBORU GRANTOBIORCÓW. W ww. dokumentach określone zostały formy wsparcia operacji (projekty grantowe, operacje indywidualne, operacje własne), a także zawarto kwestie związane z procedurami wyboru operacji, grantobiorców i wykonawców. Wskazano: sposób udostępniania procedur do publicznej wiadomości, tryb ogłaszania o naborze wniosków, czas trwania naboru, tryb składania i wycofywania wniosku. Określono zasady zachowania parytetów podczas oceny wniosków, zasady oceny zgodności operacji z LSR oraz oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru, podano przepisy odnośnie kart weryfikacji, tryb podejmowania uchwał w sprawie zgodności planowanej do realizacji operacji oraz wyboru operacji do finansowania, formę i tryb podawania wyników wyboru i oceny operacji, tryb przekazywania dokumentów do biura LGD, kwestie związane z dokumentacją z posiedzeń Rady LGD, a także zasady wnoszenia protesów, a w przypadku procedur dla grantobiorców. Dodatkowo wskazano: zadania po podpisaniu umowy o powierzenie grantu, zasady prowadzenia wizyt monitorujących i kontrolnych, a także zasady sprawozdawczości. Zarówno do operacji indywidualnych, operacji własnych, jak i do projektów grantów opracowano kryteria wyboru operacji/grantów. Celem wprowadzenia procedur i kryteriów było zagwarantowanie obiektywności, przejrzystości, mierzalności działań związanych z wyborem operacji, wprowadzenie niedyskryminujących rozwiązań, a także zagwarantowanie optymalnej realizacji LSR poprzez realizację operacji indywidualnych, operacji własnych i grantów. W przypadku operacji własnych i grantów stosowane będą te same kryteria.

VI.2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru

Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru został określony w dokumencie pn. PROCEDURA USTALANIA LUB ZMIANY KRYTERIÓW. W dokumencie wskazano organ, który może wyjść z inicjatywą zmiany kryteriów i wskazano przesłanki ewentualnej zmiany kryteriów, które oparte są na wiedzy Rady LGD, która stykając się z wnioskami i posiadając gruntowną wiedzę na temat zawartości LSR, jest w stanie zauważyć konieczność zmiany kryteriów, tak aby w powiązaniu z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami (np. po ewentualnej aktualizacji albo w wyniku działań monitorujących i ewaluacyjnych) optymalnie wspierać realizację LSR poprzez wybór operacji i grantów, które w najwyższym stopniu przyczynią się do osiągnięcia założonych wskaźników.

VI.3. Innowacyjność w kryteriach wyboru

W celu pobudzenia wnioskodawców do realizacji **projektów innowacyjnych i nowatorskich**, które będą mobilizować społeczność lokalną do większego zaangażowania się w życie obszaru objętego LSR **przewidziano ocenę punktową 0 lub 3 pkt (projekty grantowe) oraz 0 lub 4 pkt (operacje indywidualne)**.

W przypadku operacji indywidualnych KARTA OCENY OPERACJI WEDŁUG KRYTERIÓW WYBORU DLA OPERACJI W ZAKRESIE PODEJMOWANIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ NA OBSZARZE LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” w treści KRYTERIA WYBORU OPERACJI FINANSOWANYCH W RAMACH PODDZIAŁANIA 19.2 WDRAŻANIE OPERACJI W RAMACH STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ PROW 2014-2020 w pkt. 7 „**Innowacyjność**” ocenie podlegać będzie **innowacyjność w odniesieniu do obszaru**.

Preferowane są operacje wyróżniające się innowacyjnością w zakresie produktu, procesu, usługi, maszyn lub urządzeń, metody marketingowej, zastosowanej technologii, organizacji pracy, które beneficjent opracował jako pierwszy lub zastosował, korzystając z doświadczeń innych podmiotów, w zależności od obszaru, który ten projekt obejmuje.

Informacja winna wynikać ze złożonego wniosku lub wymaganych załączników do wniosku. Kryterium wymaga uzasadnienia oceny przez każdego z członków Rady. Z analizy SWOT wynika, że szansą na rozwój regionu są innowacyjne rozwiązania oraz innowacyjne technologie. **Innowacyjność oznacza powstanie nowej usługi/ produktu, dotychczas nieoferowanego na obszarze objętym LSR; zastosowanie nowych sposobów organizacji lub zarządzania, wcześniej niestosowanych na obszarze objętym LSR; nowatorskim wykorzystaniu lokalnych zasobów i surowców, wcześniej nie stosowanym na obszarze LSR; nowym sposobie zaangażowania lokalnej społeczności w proces rozwoju; upowszechnieniu lub wykorzystaniu nowoczesnych technik informacyjno-komunikacyjnych.**

Na podstawie analizy SWOT i diagnozy obszaru szczególnie premiowane będą operacje realizowane w obszarach priorytetowych: w obszarze ochrony środowiska lub przeciwdziałania zmianom klimatycznym, lub zwalczania ubóstwa lub wykluczenia Kryterium przyjęto ze względu na potrzebę wzmocnienia słabej strony obszaru, jaką jest mała

innowacyjność lokalnej gospodarki społecznej na tym obszarze (udowodnienie innowacyjności spoczywa na wnioskodawcy).

W przypadku projektów grantowych „Karta merytorycznej oceny wniosku” o powierzenie grantu przez Beneficjenta projektu grantowego LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020” w treści **KRYTERIÓW WYBORU GRANTOBIORCÓW/OPERACJI WŁASNYCH w pkt 6.** „Operacja będzie miała innowacyjny lub nowatorski charakter w skali obszaru LGD” ocenie podlegać będzie **innowacyjność/nowatorskość projektu.**

Projekt, w który wykazana zostanie innowacyjność/nowatorskość - otrzyma 3pkt. Brak informacji o innowacyjności/nowatorskości skutkuje przyznaniem 0pkt.

VI.4. Informacja o realizacji projektów grantowych, projektów współpracy i operacji własnych

W LSR planuje się realizację projektów grantowych w ramach celu szczegółowego 3.1. Wzrost wiedzy na temat walorów turystycznych, kulturowych i przyrodniczych obszaru LGD wśród mieszkańców obszaru LGD w ramach przedsięwzięć: 3.1.1. Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego wraz ze wzmacnianiem poczucia tożsamości lokalnej. Operacje przewidziane w ramach projektów grantowych powinny realizować określone dla tego przedsięwzięcia wskaźniki produktów, a więc skupiać się na takich działaniach jak: organizacja imprez kulturalno-rozrywkowo-sportowych i warsztatów służących integracji osób niepełnosprawnych z obszaru LGD (grupa defaworyzowana), inicjatywy obejmujące wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury, inicjatywy sportowe i rekreacyjne.

W ramach LSR przewidziano projekt współpracy, który realizowany będzie przez Partnerstwo 5 LGD: LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI”, LGD „Wielkopolska Wschodnia”, LGD „Solidarni w Partnerstwie”, LGD "Solna Dolina" i LGD „Unia Nadwarciańska”. W ramach projektu współpracy określono cel główny w postaci: Promocja i wzmocnienie atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej obszarów partnerskich oraz dwa cele szczegółowe, dwa przedsięwzięcia, do których określono wskaźniki rezultatu i produktu (tabela nr 20).

Tabela 21. Wskaźniki do projektu współpracy

Cel szczegółowy	Wskaźnik rezultatu	Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu
I. Poprawa dostępności do infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	wr21k, wr21e, wr21g	Współpraca na rzecz tworzenia infrastruktury	wp212b
II. Poprawa oferty promocyjnej obszaru	wr21i, wr21j, wr21k	Współpraca na rzecz promocji atrakcyjności turystycznej obszarów LGD	wp212c, wp212d, wp212e, wp212f, wp212g, wp212h

Źródło: opracowanie własne.

W ramach LSR przewidziano także operację własną w ramach celu szczegółowego 3.1. Wzrost wiedzy na temat walorów turystycznych, kulturowych i przyrodniczych obszaru LGD wśród mieszkańców obszaru LGD w ramach przedsięwzięć: 3.1.1. Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego wraz ze wzmacnianiem poczucia tożsamości lokalnej. Operacja własna ma polegać na organizacji wystawy tematycznej promującej obszar LGD.

Wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania określone dla celów i przedsięwzięć zapewniają bezpośrednie osiągnięcie wskaźników związanych z celami przekrojowymi PROW 2014-2020.

VI.5. Zasady ustalania wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR

VI.5.1. Rozpoczynanie działalności gospodarczej – płatność ryczałtowa (premia)

Wysokość wsparcia przeznaczanego dla szczególnej grupy beneficjentów – osób rozpoczynających działalność gospodarczą (cel ogólny 1, cel szczegółowy 1.1., przedsięwzięcie 1.1.2. Podejmowanie działalności gospodarczej) została określona na poziomie 100 000zł, a więc w maksymalnej możliwej kwocie, określonej w §16 Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1570). Jest to kwota stała, niezależna od wnioskodawcy lub rodzaju działalności gospodarczej, która dotyczy każdego wnioskodawcy, zainteresowanego przedsięwzięciem 1.1.2.

Uzasadnieniem podjęcia takiej decyzji są następujące przesłanki: 1) słaba sytuacja społeczno-gospodarcza obszaru LGD, która została szerzej opisana w rozdziale III Diagnoza – opis obszaru i ludności, gdzie wskazano najważniejsze problemy związane z sytuacją na rynku pracy oraz w sferze gospodarczej obszaru, 2) wcześniejsze doświadczenia LGD „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” oraz LGD „Dwa Mosty” w poprzedniej perspektywie finansowej PROW 2007-2013, które wskazują, że znaczna większość beneficjentów ubiegając się o wsparcie z zakresu tworzenia (i rozwoju) mikroprzedsiębiorstw ubiegała się o kwoty zbliżone do 100 000zł (były to kwoty w okolicach 80 000-100 000zł), 3) ogólna sytuacja kształtująca wymagania formalno-finansowe dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą w oparciu o przepisy prawne. Podstawowe koszty prowadzenia

działalności gospodarczej (np. wynajęcie lokalu, koszty pracy, w tym wynagrodzeń i obowiązkowych składek, koszty inwestycji oraz koszty zakupu środków obrotowych) zostały oszacowane, w celu stwierdzenia potencjalnej „opłacalności” podejmowania trudu aplikowania o środki w ramach realizacji LSR i ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej z uwzględnieniem podstawowych wymogów otrzymania wsparcia, 4) **wnioski i rekomendacje**, które zostały zebrane i przedyskutowane w trakcie i po **spotkaniach w ramach partycypacji społecznej na etapie tworzenia LSR**.

Dla wnioskodawców ubiegających się o premię ważne jest aby kwota, o którą będą wnioskować (w przypadku przedsięwzięcia 1.1.2 zawsze 100 000zł) była zawarta w **racjonalnie sporządzonym biznesplanie**, który będzie obowiązkowym załącznikiem do wniosku o udzielenie wsparcia. Oznacza to, że wnioskodawcy muszą wskazać w biznesplanie takie inwestycje, które będą ekonomicznie uzasadniać wnioskowaną kwotę 100 000zł.

VI.5.2. Intensywność pomocy przewidzianej dla beneficjentów na realizację operacji w ramach LSR

Intensywność pomocy przewidzianej dla beneficjentów na realizację operacji w ramach LSR została ustalona w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych na poziomie:

a) dla przedsięwzięć z zakresu przedsiębiorczości:

- nie więcej niż 100% w przypadku premii, o której mowa w rozdziale VI.5.1. (**podejmowanie działalności gospodarczej**),
- maksymalnie 70% w przypadku przedsięwzięć dotyczących **rozwijania działalności gospodarczej**, wartość wsparcia powyżej 50 000 do 300 000zł,

b) dla przedsięwzięć obejmujących operacje inne niż wymienione w podpunkcie a) i podpunkcie c); „operacje powyżej 50 000zł”;

- maksymalnie 100% w przypadku beneficjentów innych niż jednostki sektora finansów publicznych, wartość wsparcia powyżej 50 000zł do 300 000zł,
- 63,63% w przypadku beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych, wartość wsparcia powyżej 50 000zł, przy czym pozostały wkład publiczny (36,37%) stanowi wkład wnioskodawcy,

c) dla grantów w ramach operacji grantowych oraz operacji własnych:

- maksymalnie 98 % w przypadku beneficjentów innych niż jednostki sektora finansów publicznych (w tym także LGD), wartość wsparcia powyżej 5 000zł do 50 000zł, premiovane będą granty/operacje własne o wyższym wkładzie własnym,
- 63,63% w przypadku beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych, wartość wsparcia powyżej 5 000 do 50 000zł, przy czym pozostały wkład publiczny (36,37%) stanowi wkład wnioskodawcy.

Wartość pojedynczego grantu nie może przekroczyć 50 000zł, a wartość operacji grantowej nie może przekroczyć 300 000zł. Ponadto jednemu grantobiorcy przysługuje limit do 100 000zł. Suma grantów udzielonych jednostkom sektora finansów publicznych w ramach danego projektu grantowego nie może przekroczyć 20% kwoty środków przyznanych na ten projekt.

Rozdział VII Plan działania

Plan działania LSR, odrębny dla każdego celu ogólnego LSR, został opracowany w podziale na **trzy okresy**, dla których określone zostały **koszty, wartości wskaźników produktu**. Są to lata **2016-2018, 2019-2021** i ostatni, **2022-2023**. Plan działania wskazuje harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu z uwzględnieniem wyżej wspomnianych okresów. Realizacja wskaźników produktu odbywać się będzie etapowo, chyba, że wskazano inaczej. **Budżet LSR, plan działania oraz cele są ze sobą ściśle powiązane na poziomie wskaźników produktu, które stanowią podstawowy poziom spójności tych trzech części LSR i wynikają ze zdiagnozowanych wcześniej celów. Wszystkie pozycje wymienione w budżecie są niezbędne do zrealizowania celów ogólnych nr 1, 2 i 3. Plan działania jest ściśle powiązany z logiką realizacji LSR (tabela nr 20) a harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu oraz realizacji budżetu LSR jest racjonalny. Plan działania został przedstawiony w tabeli nr 22 (załącznik nr 3).**

Rozdział VIII Budżet LSR

W celu prawidłowego zaplanowania wydatkowania środków został opracowany budżet LSR 2016-2023 w formie tabelarycznej, z uwzględnieniem poszczególnych zakresów wsparcia tj. **realizację LSR, współpracę, koszty bieżące i aktywizację** (tabela – załącznik nr 4). **Cała LSR finansowana jest ze środków PROW 2014-2020**. Największą część budżetu stanowią środki na realizację LSR (ok. 82,5%).

Budżet jest powiązany z celami wyznaczonymi w LSR poprzez wskaźniki produktu, które będą konkretyzować się w trakcie realizacji operacji w ramach przedsięwzięć. Pozycje w budżecie LSR są tożsame co do kwot i specyfikacji z planem działania dla celu ogólnego 1, 2 i 3 (tabela nr 22 – załącznik nr 3). Budżet LSR, plan działania oraz cele są ze sobą ściśle powiązane na poziomie wskaźników produktu, które stanowią podstawowy poziom spójności tych trzech części LSR i wynikają ze zdiagnozowanych wcześniej celów. Wszystkie pozycje wymienione w budżecie są niezbędne do zrealizowania celów ogólnych nr 1, 2 i 3. Cel ogólny 1 i cel ogólny

3 zrealizowane będą ze środków przeznaczonych na realizację LSR i ze środków na aktywizację. Natomiast cel ogólny nr 2 będzie zrealizowany nakładem środków finansowych przeznaczonych na realizację LSR oraz projekt współpracy.

Rozdział IX Plan komunikacji

Plan komunikacji, wskazany w załączniku nr 5, składa się z celu głównego jakim jest zapewnienie pewnej, aktualnej i przejrzystej informacji o realizacji LSR „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” na lata 2016-2023 dla wszystkich interesariuszy oraz promowanie LSR jako instrumentu wspierającego zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich. Cel główny Planu został uzupełniony trzema celami szczegółowymi: **Cel szczegółowy 1:** Zwiększenie wiedzy szczegółowej i ogólnej dotyczącej LSR 2016-2023, w tym zapewnienie informacji na temat warunków i trybu przyznawania pomocy potencjalnym beneficjentom, w zakresie praktycznej wiedzy i umiejętności o sposobie przygotowania wniosków, biznesplanów, wniosków o płatność. **Cel szczegółowy 2:** Zdobywanie wiedzy w zakresie oceny działań informacyjnych i oceny realizacji LSR przez potencjalnych beneficjentów oraz mieszkańców obszaru LGD. **Cel szczegółowy 3:** Zbudowanie i utrzymanie wysokiej rozpoznawalności LSR jako programu realnie wpływającego na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze LGD. W planie komunikacji określono następujące **grupy docelowe:** potencjalni beneficjenci przedsięwzięć określonych w LSR – mieszkańcy, sektor społeczny, sektor gospodarczy, sektor publiczny, grupy defaworyzowane: osoby niepełnosprawne, osoby bezrobotne.

Rozdział X Zintegrowanie

W celu określenia spójności celów szczegółowych LSR z celami innych dokumentów obowiązujących na terenie działania LGD dokonano analizy zapisów dokumentów o znaczeniu strategicznym i operacyjnym na poziomach:

- a) gminnym:
  - A. Strategia Rozwoju Gminy Kazimierz Biskupi na lata 2015-2025,
  - B. Strategia Rozwoju Gminy Skulsk na lata 2014-2020,
  - C. Strategia Rozwoju Gminy Ślesin na lata 2015-2025,
  - D. Strategia Rozwoju Gminy Wilczyn na lata 2013-2020,
- b) lokalnym:
  - E. Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej,
  - F. Strategia Rozwoju Turystyki Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej,
- c) wojewódzkim:
  - G. Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku,
  - H. Strategia Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020,
  - I. Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020,
  - J. Regionalna Strategia Innowacyjności dla Wielkopolski,
  - K. Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Wielkopolskim do roku 2020 (projekt, 12.11.2015 r.)
  - L. Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020,
- d) krajowym:
  - M. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

Realizacja celów szczegółowych LSR wpisuje się i uzupełnia inne działania na obszarze LGD, które podejmowane są i będą przez inne jednostki organizacyjne (w szczególności jednostki administracji samorządowej). Wykaz spójności znajduje się w tabelach poniżej dla każdego z celów szczegółowych LSR osobno.

Cel szczegółowy 1.1. Stworzenie warunków do powstawania przedsiębiorstw jest spójny z następującymi zapisami:

Oznaczenie dokumentu	Nazwa celu/działania z dokumentu
A	Cele strategiczne: Inkubacja przedsiębiorstw oraz wsparcie dla sektora rolniczego, Aktywizacja zawodowa mieszkańców gminy na lokalnym rynku pracy, Rozwój agroturystyki na terenie gminy Kazimierz Biskupi,
B	Cele szczegółowe: 1.3.4. Aktywizacja zawodowa osób młodych, 3.1.1. Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości, 3.1.7. Aktywizacja osób bezrobotnych, 3.2.3. Stworzenie dogodnych warunków do prowadzenia nieuciążliwej działalności produkcyjnej, 3.2.4. Wspieranie przedsiębiorców z branży turystycznej i okołoturystycznej,
C	Cele operacyjne: G.1 Efektywny system wsparcia rozwoju MSP, G.3 Skuteczny system wsparcia rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, W.1 Skuteczny system aktywizacji zawodowej, T.1 Skuteczny system wspierania rozwoju turystyki,
D	Cele operacyjne: 3.1. Rozwój turystyki i rekreacji, 3.2. Aktywizacja gospodarcza oraz rozwój przedsiębiorczości,
E	Cele strategiczne: VI.1. Promowanie przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa, VI.4. Rozwój sektora gospodarki „trzeciego wieku”,

G	Cele operacyjne: 5.2. Rozwój obszarów wiejskich, 6.1 Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw, 6.9 Tworzenie warunków dla ekspansji gospodarki województwa na rynki zewnętrzne, 6.11 Rozwój gospodarki społecznej, 6.13. Rozwój biznesu i usług zdrowotnych, 7.3 Promocja przedsiębiorczości i zatrudnialności,
H	Priorytety: I. Wzrost zatrudnienia i mobilności mieszkańców (całościowo), II. Inwestycje w edukację i kształcenie ustawiczne: działanie 3: Podniesienie umiejętności i kwalifikacji osób dorosłych zgodnie z potrzebami pracodawców, III. Integracja społeczna i walka z ubóstwem (całościowo),
I	Cele operacyjne: 1.22. eliminowanie/redukowanie czynników prowadzących do ubóstwa, izolacji, marginalizacji i wykluczenia społecznego jednostek i grup, 1.22. Odbudowa statusu materialnego i społecznego jednostek/grup wysokiego ryzyka socjalnego, 3.1. Przerywanie „pętli ubóstwa” i przeciwdziałanie dziedziczeniu biedy,
J	Cele operacyjne: 3.2.3. Poprawa umiejętności wykorzystania źródeł innowacji i przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw takich jak: klient, pracownicy, działania logistyczne, działania sieciowe, w tym integracja łańcuchów wartości i tworzenie inicjatyw klastrowych, a także design, działalność badawczo-rozwojowa i outsourcing, 3.2.5. Zwiększenie liczby przedsiębiorstw działających na rynkach międzynarodowych,
K	Cel strategiczny 2.1 Tworzenie nowych miejsc pracy w gospodarce turystycznej, Cel strategiczny 4.2. Wzrost ilościowy i jakościowy bazy pobytowo-żywnieniowej
L	Działania: 1.2. Wzmocnienie potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw Wielkopolski, 1.3. Wsparcie przedsiębiorczości i infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego, 6.2. Aktywizacja zawodowa, 6.3. Samozatrudnienie i przedsiębiorczość, 6.4. Wsparcie aktywności zawodowej osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad małymi dziećmi,
M	Działania: 1.2. Wsparcie dla osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy, 1.3. Wsparcie osób młodych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji.

Cel szczegółowy 1.2. Stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw i budowa kompetencji pracowników na rynku pracy jest spójny z następującymi zapisami:

Oznaczenie dokumentu	Nazwa celu/działania z dokumentu
A	Cele strategiczne: Inkubacja przedsiębiorstw oraz wsparcie dla sektora rolniczego, Aktywizacja zawodowa mieszkańców gminy na lokalnym rynku pracy, Rozwój agroturystyki na terenie gminy Kazimierz Biskupi,
B	Cele szczegółowe: 1.3.4. Aktywizacja zawodowa osób młodych, 3.1.1. Tworzenie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości, 3.1.7. Aktywizacja osób bezrobotnych, 3.2.3. Stworzenie dogodnych warunków do prowadzenia nieuciążliwej działalności produkcyjnej, 3.2.4. Wspieranie przedsiębiorców z branży turystycznej i okołoturystycznej,
C	Cele operacyjne: G.1 Efektywny system wsparcia rozwoju MSP, G.3 Skuteczny system wsparcia rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, W.1 Skuteczny system aktywizacji zawodowej, T.1 Skuteczny system wspierania rozwoju turystyki,
D	Cele operacyjne: 3.1. Rozwój turystyki i rekreacji, 3.2. Aktywizacja gospodarcza oraz rozwój przedsiębiorczości,
E	Cele strategiczne: II.1. Poprawa konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, VI.1. Promowanie przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa, VI.2. Poprawa jakości edukacji – podnoszenie kompetencji zawodowych, VI.4. Rozwój sektora gospodarki „Trzeciego Wieku”,
F	Cele operacyjne: 3.4. Wsparcie dla rozwoju turystyki OFAK,
G	Cele operacyjne: 5.2. Rozwój Obszarów Wiejskich, 6.1 Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw, 6.3 Rozwój sieci i kooperacji w gospodarce regionu, 6.7 Doskonalenie kadr gospodarki, 6.9 Tworzenie warunków dla ekspansji gospodarki województwa na rynki zewnętrzne, 6.11 Rozwój gospodarki społecznej, 6.13. Rozwój biznesu i usług zdrowotnych, 7.3 Promocja przedsiębiorczości i zatrudnialności, 3.1. Przerywanie „pętli ubóstwa” i przeciwdziałanie dziedziczeniu biedy,
H	Priorytety: I. Wzrost zatrudnienia i mobilności mieszkańców (całościowo), III. Integracja społeczna i walka z ubóstwem (całościowo),
I	Cele operacyjne: 1.22. eliminowanie/redukowanie czynników prowadzących do ubóstwa, izolacji, marginalizacji i wykluczenia społecznego jednostek i grup, 1.22. Odbudowa statusu materialnego i społecznego jednostek/grup wysokiego ryzyka socjalnego,
J	Cele operacyjne: 3.2.3. Poprawa umiejętności wykorzystania źródeł innowacji i przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw takich jak: klient, pracownicy, działania logistyczne, działania sieciowe, w tym integracja łańcuchów wartości i tworzenie inicjatyw klastrowych, a także design, działalność badawczo-rozwojowa i outsourcing, 3.2.5. Zwiększenie liczby przedsiębiorstw działających na rynkach

	międzynarodowych,
K	Cele operacyjne: 1d.2.2. kreowanie kompleksowej, wysokiej jakości oferty, uwzględniającej zróżnicowane potrzeby różnych segmentów turystyki rowerowej, 1d.2.3. Tworzenie kompleksowej oferty (pakietów produktowych) turystyki aktywnej, Cel strategiczny: 1e: Rozwój produktów turystyki wiejskiej województwa wielkopolskiego, Cel strategiczny: 2.1 Tworzenie nowych miejsc pracy w gospodarce turystycznej, Cel: 2.2. Podnoszenie kompetencji kadr gospodarki turystycznej, Cel strategiczny :2.3. Tworzenie warunków sprzyjających współpracy w gospodarce turystycznej, Cel strategiczny: 4.2. Wzrost ilościowy i jakościowy bazy pobytowo-żywniowej,
L	Działania: 1.2. Wzmocnienie potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw Wielkopolski, 1.3. Wsparcie przedsiębiorczości i infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego, 1.5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw, 6.2. Aktywizacja zawodowa, 6.3. Samozatrudnienie i przedsiębiorczość, 6.4. Wsparcie aktywności zawodowej osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad małymi dziećmi, 6.5 Doskonalenie kompetencji osób pracujących i wsparcie procesów adaptacyjnych,
M	Działania: 1.2. Wzmocnienie potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw Wielkopolski, 1.3. Wsparcie przedsiębiorczości i infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego, 1.5. Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw, 6.2. Aktywizacja zawodowa, 6.3. Samozatrudnienie i przedsiębiorczość, 6.4. Wsparcie aktywności zawodowej osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad małymi dziećmi, 6.5 Doskonalenie kompetencji osób pracujących i wsparcie procesów adaptacyjnych.

Cel szczegółowy 2.1 Poprawa estetyki przestrzeni publicznych i jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej jest spójny z następującymi zapisami:

Oznaczenie dokumentu	Nazwa celu/działania z dokumentu
A	Cele strategiczne: Zagospodarowanie terenów pokopalnianych na terenie gminy, Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz jego otoczenia,
B	Cele operacyjne: 2.1.2. Remonty, przebudowy i budowy chodników oraz ścieżek rowerowych, 2.4.3. Poprawa jakości infrastruktury sportu i rekreacji, 3.1.4. Poprawa jakości infrastruktury turystycznej,
C	Cele operacyjne: T.1 Skuteczny system wspierania rozwoju turystyki, T.6 Pozostała infrastruktura turystyczna,
D	Cele operacyjne: 2.1. Przebudowa i remonty dróg i chodników,
F	Cele operacyjne: 2.1 Rozbudowa/modernizacja/infrastruktury turystycznej OFAK, 2.2. Rozbudowa infrastruktury noclegowej, gastronomicznej,
G	Cele operacyjne: 5.6 Wsparcie terenów o wyjątkowych walorach środowiska kulturowego,
I	Cele operacyjne: 1.10. Tworzenie warunków aktywności sportowej i rekreacyjnej młodego pokolenia,
K	Cele operacyjne: 1b.2 Poprawa stanu obiektów turystyki kulturowej, 1d.1 Wzrost atrakcyjności oferty turystycznej Wielkiej Pętli Wielkopolski, 1d.3 Poprawa stanu infrastruktury na szlaku Wielkiej Pętli Wielkopolski, 1d.2.1. Poprawa stanu infrastruktury turystycznej w obrębie szlaków rowerowych oraz nad akwenami i przy szlakach wodnych, 1d.3.1. Poprawa stanu infrastruktury dla rozwoju turystyki aktywnej i rekreacji.

Cel szczegółowy 2.2. Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej jest spójny z następującymi zapisami:

Oznaczenie dokumentu	Nazwa celu/działania z dokumentu
A	Cele strategiczne: Zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego wśród mieszkańców gminy, Wspieranie lokalnych inicjatyw kulturalnych,
B	Cele operacyjne: 2.1.2. remonty, przebudowy i budowy chodników oraz ścieżek rowerowych, 2.4.3. Poprawa jakości infrastruktury sportu i rekreacji, Cel szczegółowy: Modernizacja infrastruktury społecznej,
C	Cele operacyjne: T.1 Skuteczny system wspierania rozwoju turystyki, T.6 Pozostała infrastruktura turystyczna,
D	Cel operacyjny: 1.1. Wsparcie działań z zakresu edukacji i opieki socjalnej,
G	Cele operacyjne: 5.2. Rozwój obszarów wiejskich, 8.5. Wzmacnianie włączenia społecznego, 8.10 Ochrona i utrwalanie dziedzictwa kulturowego,
I	Cele operacyjne: 1.12. Rozwój infrastruktury służącej edukacji kulturalnej i uczestniczeniu młodego pokolenia w kulturze,
K	Cele operacyjne: 1.3c.2 Zwiększenie wykorzystania zasobów przyrodniczych unikatowych w skali regionu dla potrzeb turystyki przyrodniczej, 1d.3.1. Poprawa stanu infrastruktury dla rozwoju turystyki

aktywnej i rekreacji.

Cel szczegółowy 3.1. Wzrost wiedzy na temat walorów turystycznych, kulturowych i przyrodniczych obszaru LGD wśród mieszkańców obszaru LGD jest spójny z następującymi zapisami:

Oznaczenie dokumentu	Nazwa celu/działania z dokumentu
A	Cele strategiczne: Zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego wśród mieszkańców gminy, Wspieranie lokalnych inicjatyw kulturalnych, Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Kazimierz Biskupi,
B	Cele szczegółowe: 1.3. Wzrost zaangażowania społecznego i przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu, Cele operacyjne: 3.1.3. Tworzenie nowych produktów i usług turystycznych, 3.1.6. Promocja walorów turystycznych i dziedzictwa kulturowego gminy,
C	Cele operacyjne: W2. Efektywny system integracji społecznej, zmniejszania ubóstwa i patologii oraz poprawy bezpieczeństwa,, W.5 Skuteczna polityka proekologiczna, T. 7 Atrakcyjne produkty turystyczne, T.8 Bogaty kalendarz różnorodnych imprez,
D	Cel operacyjny: 3.1. Rozwój turystyki i rekreacji,
E	Cele strategiczne: IV.1. Aglomeracja Konińska zagłębieniem produktów ekologicznych, VI.3. Poprawa stanu środowiska i bezpieczeństwa mieszkańców,
F	Cele operacyjne: 1.1. kształtowanie i tworzenie produktów turystycznych, w tym całorocznych, 1.2. Wdrożenie produktów turystycznych, 3.1. Budowa rozpoznawalnej marki turystyczno-rekreacyjnej OFAK, 3.2. Kształtowanie wspólnej promocji i informacji turystycznej OFAK, 3.4. Wsparcie dla rozwoju turystyki OFAK,
G	Cele operacyjne: 2.10. Promocja postaw ekologicznych, 5.2. Rozwój Obszarów Wiejskich, 8.5. Wzmacnianie włączenia społecznego, 8.8. Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, 8.10 Ochrona i utrwalanie dziedzictwa kulturowego,
I	Cele operacyjne: 1.5. Zwiększenie wrażliwości społecznej na problemy społeczne i pobudzanie aktywności sprzyjającej ich rozwiązywaniu, , 1.6. Promowanie i poszerzanie udziału mieszkańców w kulturze, 1.17. Usuwanie i/lub ograniczanie barier społecznych i architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osób z ograniczeniem sprawności, 1.19. Rozwój infrastruktury i zasobów społecznych sprzyjających zaradności i samodzielności osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, 1.20 tworzenie warunków i poszerzanie możliwości edukacyjnych dla osób z ograniczeniami sprawności, 4.1. Dzieci i młodzież szansą zdynamizowania rozwoju sektora obywatelskiego, 4.2. Aktywizowanie zasobów ludzkich i potencjału społecznego na rzecz rozwoju jednostek, grup i społeczności,4.3. Poszerzanie aktywności obywatelskiej i udziału osób niepełnosprawnych w życiu społeczności, 4.4. Poszerzenie udziału seniorów w działaniach instytucji i organizacji społeczeństwa obywatelskiego,
J	Cele operacyjne: 6.3.1. Rozwój sieci innowacji społecznych ukierunkowanych na rozwiązywanie ważnych wyzwań społecznych, gospodarczych i środowiskowych, 6.3.3. Uruchomienie mechanizmów dialogu społecznego pozwalającego na doskonalenie usług publicznych w regionie,
L	Działania: 4.4. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictw naturalnego i kulturowego, 4.5 Ochrona przyrody,
M	Działanie: 2.6. Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych.

Cel szczegółowy 3.2. Wzrost wiedzy na temat walorów turystycznych obszaru LGD wśród mieszkańców powiatu Konińskiego i Województwa Wielkopolskiego jest spójny z następującymi zapisami:

Oznaczenie dokumentu	Nazwa celu/działania z dokumentu
B	Cele operacyjne: 3.1.3. Tworzenie nowych produktów i usług turystycznych, 3.1.6. Promocja walorów turystycznych i dziedzictwa kulturowego gminy,
C	Cele operacyjne: T. 7 Atrakcyjne produkty turystyczne, T.8 Bogaty kalendarz różnorodnych imprez
D	Cel operacyjny: 3.1. Rozwój turystyki i rekreacji
E	Cel strategiczny I.3 Budowa marki „Aglomeracja Konińska”
F	Cele operacyjne: 1.1. Kształtowanie i tworzenie produktów turystycznych, w tym całorocznych, 1.2. Wdrożenie produktów turystycznych, 3.1. Budowa rozpoznawalnej marki turystyczno-rekreacyjnej OFAK, 3.2. Kształtowanie wspólnej promocji i informacji turystycznej OFAK, 3.4. Wsparcie dla rozwoju turystyki OFAK,
G	Cele operacyjne: 5.2. Rozwój obszarów wiejskich, 8.5. Wzmacnianie włączenia społecznego, 8.10 Ochrona i utrwalanie dziedzictwa kulturowego, 9.2. Budowa wizerunku województwa i jego promocja,
K	Cele operacyjne: 1b.4.Poprawa dostępu do informacji o obiektach i wydarzeniach kulturalnych, 1b.5

	Propagowanie rozwoju turystyki kulturowej, 1.3c.2 Zwiększenie wykorzystania zasobów przyrodniczych unikatowych w skali regionu dla potrzeb turystyki przyrodniczej., 1d.1.4 Kontynuacja kompleksowej promocji Wielkiej Pętli Wielkopolski, 1d.2.6. Realizacja kompleksowych i innowacyjnych działań promocyjnych w zakresie turystyki rowerowej i wodnej w Wielkopolsce, 1d.3.4. Propagowanie wypoczynku aktywnego wśród mieszkańców województwa wielkopolskiego, Cel strategiczny 1e: Rozwój produktów turystyki wiejskiej województwa wielkopolskiego,
L	Działania: 4.4. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictw naturalnego i kulturowego.

Wśród celów, jakie zostały wyodrębnione do realizacji w LSR znajdują się **cele w stosunku do siebie komplementarne. Komplementarność celów** jest cechą pozwalającą na to, by podejmowane działania niosły za sobą racjonalne wydatkowanie środków, a także możliwość uzyskania dodatkowych korzyści przez beneficjentów na różnych etapach realizacji LSR. Komplementarność celów przyczynia się do oszczędności środków i czasu, ułatwia realizację zadań, zwiększa użyteczność usług, a także wpływa na generowanie dodatkowych i trwalszych produktów i rezultatów.

Zaplanowane w LSR **cele szczegółowe współgrają ze sobą. Cel szczegółowy 1.1. Stworzenie warunków do powstawania przedsiębiorstw i 1.2. Stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw i budowa kompetencji pracowników na rynku pracy są ze sobą ściśle powiązane.** Pierwszy cel skierowany jest do osób, które dopiero chciałyby założyć działalność gospodarczą, natomiast cel 1.2. wspiera tych, którzy działalność gospodarczą już prowadzą. W obu przypadkach stwarza się korzystane warunki do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy, co jest tak ważne dla mieszkańców tego obszaru i co niejednokrotnie podkreślali na spotkaniach konsultacyjnych. Wsparcie przedsiębiorczości dzięki tym dwóm celom realizowane jest więc na różnych fazach rozwoju działalności gospodarczej, co gwarantuje kompleksowość podejścia do rozwoju przedsiębiorczości. W celu szczegółowym 1.2. jako beneficjentów wyodrębnia się także te podmioty z branż turystycznej i okołoturystycznej, a także usług sportowych, rekreacyjnych i rozrywkowych. **Działania mające pomóc w rozwoju przedsiębiorczości mają także swoje odzwierciedlenie w celu szczegółowym 2.1. Poprawa estetyki przestrzeni publicznych i jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej. Zadbana przestrzeń i działania w zakresie modernizacji przestarzałej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej powinny zachęcać turystów do odwiedzania tego terenu a jednocześnie do korzystania z oferty licznych przedsiębiorców, którzy ten ruch turystyczny będą w stanie wykorzystać i osiągnąć dodatkowe przychody. Działalności związanej z obszarem turystyki towarzyszy także cel szczegółowy 3.1. Wzrost wiedzy na temat walorów turystycznych, kulturowych i przyrodniczych obszaru LGD wśród mieszkańców obszaru LGD i cel szczegółowy 3.2. Wzrost wiedzy na temat walorów turystycznych obszaru LGD wśród mieszkańców powiatu Konińskiego i Województwa Wielkopolskiego,** w których znajdują się działania związane z promocją obszaru LGD, a więc w przypadku celu 3.1 wspierana będzie promocja walorów turystycznych i przyrodniczych skierowana do mieszkańców LGD, a w przypadku celu 3.2. przewidziano działania promocyjne walorów obszaru LGD skierowane do zewnętrznej grupy docelowej, określonej w szczególności jako mieszkańcy powiatu konińskiego i województwa wielkopolskiego.

Obszar turystyka jest przekrojowo najszerzej reprezentowany w celach szczegółowych LSR, z zaangażowaniem różnych grup potencjalnych beneficjentów z różnych sektorów i różnych branż, a także przy wykorzystaniu różnych metod realizacji przedsięwzięć w ramach poszczególnych celów. Zaplanowane cele i przedsięwzięcia zapewniają odpowiednią sekwencję interwencji planowanych do przeprowadzenia w ramach LSR.

Rozdział XI Monitoring i ewaluacja

W LSR określone zostały zasady i procedury przeprowadzania monitoringu i ewaluacji w postaci „procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu LSR „MIĘDZY LUDZMI I JEZIORAMI” (załącznik nr 2 Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu), w której **określono elementy podlegające ewaluacji** (pkt. 7 Procedury), **określono czas, w jakim zostanie przeprowadzona ewaluacja** (co najmniej raz na dwa lata, pkt. 6 Procedury), **określono sposób i okres pomiaru** (Tabela A Procedury), **wskazano elementy podlegające monitoringowi oraz określono sposób pozyskiwania danych, czas i okres pomiaru** (pkt. 2 i tabela A Procedury). **Opisano sposób wykorzystania wyników ewaluacji i analiz danych monitoringowych** (pkt. 4, 5 i 6 Procedury) oraz **wskazano planowane do zastosowania kryteria ewaluacyjne** (pkt. 6 procedury). **Zasady monitoringu i ewaluacji zostały omówione w trakcie spotkań konsultacyjnych z wykorzystaniem metod partycypacyjnych** (tabela nr 6, pkt. 4).

Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zm.) uzależniają konieczność przeprowadzenia oceny projektów dokumentów, których realizacja może potencjalnie znacząco wpływać na środowisko, strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko od ich indywidualnej zawartości oraz zewnętrznych uwarunkowań ich realizacji. Decyzję o przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na

środowisko (SOOŚ) zgodnie z art. 47 ww. ustawy uzgodniono z właściwym organem ochrony środowiska (Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Poznaniu - RDOŚ) dokonując analizy zapisów LSR pod kątem ewentualnego spełnienia kryteriów kwalifikujących do przeprowadzenia SOOŚ. W dniu 08.12.2015 r. wystosowano do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu i do Powiatowej/Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Koninie/Poznaniu wnioski o stwierdzenie konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla LSR „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” na lata 2016-2023.

Wykaz wykorzystanej literatury

Literatura:

Kondracki J., (1994), *Geografia Polski, Mezoneiony fizyczno-geograficzne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa,
Bryson J., 2004, *Strategic planning for public and nonprofit organizations. A Guide to Strengthening Sustaining Organizational Achievement*, 3rd Edition, John Wiley and Son, San Francisco

Źródła internetowe:

7 zasad partycypacji, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji,

źródło: https://mac.gov.pl/files/7_zasad_30-04.pdf

Raport z pierwszego i końcowego etapu realizacji projektu Obserwatorium Rynku Pracy Wielkopolski Wschodniej,

źródło: <http://www.kig.konin.pl/obserwatorium/>

http://ri.zepak.com.pl/upload/aggregate/ZEPAK_Prezentacja_2014_4Q_PL.pdf

http://ri.zepak.com.pl/upload/aggregate/ZEPAK_Prezentacja_2015_1Q_wPL.pdf

<http://www.dwamosty.pl/ochwesnicy-wczoraj-i-dzis>

Dokumenty strategiczne:

Strategia Rozwoju Gminy Kazimierz Biskupi na lata 2015-2025,

Strategia Rozwoju Gminy Skulsk na lata 2014-2020,

Strategia Rozwoju Gminy Ślesin na lata 2015-2025,

Strategia Rozwoju Gminy Wilczyn na lata 2013-2020,

Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej,

Strategia Rozwoju Turystyki Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Konińskiej,

Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku,

Strategia Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020,

Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020,

Regionalna Strategia Innowacyjności dla Wielkopolski,

Strategia Rozwoju Turystyki w województwie wielkopolskim do roku 2020 (projekt, na dzień 12.11.2015 r.)

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020,

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

Załączniki do LSR

Załącznik nr 1 Procedura aktualizacji LSR

Procedura aktualizacji LSR „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” na lata 2016-2023

Celem procedury jest sformalizowanie procesu dokonywania korekt w LSR, by zapewnić szerszy udział partnerów LGD i wszystkich mieszkańców obszaru. Procedura obejmuje czynności i schematy działań związanych ze zgłaszaniem, analizowaniem oraz przyjmowaniem uchwałami zmian w zapisach LSR.

Założenia ogólne procedury: proces wdrażania i aktualizacji odbywa się z jak najszerszym udziałem partnerów LGD i wszystkich mieszkańców obszaru, wszystkie działania LGD dotyczące wdrażania LSR są jawne, LGD monitoruje na bieżąco wdrażanie LSR. Dopuszcza się możliwość dokonywania zmian i aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju oraz dokumentów związanych z jej wdrażaniem do zmieniających się wytycznych i przepisów prawa w trybie uproszczonym z pominięciem procesu konsultacji społecznych.

Przebieg procedury:

1. Wnioski w sprawie zmian zapisów w LSR mogą zgłaszać: członkowie LGD, organy Stowarzyszenia, wszyscy mieszkańcy obszaru.
2. Zgłaszanie wniosków jest sformalizowane. Przyjmowane jest na: formularzu - dostępnym na stronie internetowej oraz w Biurze LGD –stanowiącym załącznik A do tej procedury -tabelę A.
3. Zarząd Stowarzyszenia dokonuje potrzebnych analiz do wprowadzania zmian w LSR. Analizy te wykonywane są na bieżąco w ramach ciągłego monitoringu: analiza zgłaszanych do LGD wniosków, analiza otoczenia prawnego związanego z funkcjonowaniem LGD i wdrażaniem LSR, analiza uchwał organów Stowarzyszenia wnioskujących

o zmiany, analiza wniosków zawartych w Raporcie Zespołu ds. Monitoringu i Ewaluacji.

4. Co najmniej raz w roku Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji powoływany przez Walne Zebranie, dokonuje ewaluacji własnej LGD i przygotowuje „Raport z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju” wraz z ewentualnymi rekomendacjami zmian zapisów w LSR.

5. Zarząd może dodatkowo podjąć decyzję o zleceniu ekspertom zewnętrznym analizy związanej z koniecznością aktualizacji dokumentów Stowarzyszenia.

6. Zarząd przygotowuje projekty uchwał dotyczące zmian w zapisach LSR Walnemu Zebraniu Członków Stowarzyszenia.

7. Co roku, na Walnym Zebraniu aktualizuje się listę członków LGD.

8. Aktualizacja Lokalnej Strategii Rozwoju dokonywana jest uchwałą.

Załącznik A do procedury

Tabela A

Formularz proponowanych zmian w LSR „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” na lata 2016-2023	
Obecny zapis:	Proponowany zapis:
Cel dokonania zmiany:	
Uzasadnienie:	
Uwagi:	
Osoba/podmiot zgłaszający: (imię i nazwisko/nazwa podmiotu, adres, telefon kontaktowy, adres e-mail)	

Załącznik nr 2 Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu LSR „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” na lata 2016-2023

Celem procedury jest: monitorowanie i ewaluacja wdrażania LSR oraz pracy i oddziaływania LGD ”MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” poprzez ocenę wskaźników produktu, rezultatu, zakres planowanych przedsięwzięć oraz weryfikację założonych w LSR celów.

Zakres procedury obejmuje czynności od powołania zespołu do publikacji dokumentów „Raport z wdrażania LSR” i „Raportu z ewaluacji LSR”.

Przebieg procedury:

1. Walne Zebranie powołuje **Zespół ds. Monitoringu i Ewaluacji**, który składa się z przedstawicieli wszystkich trzech sektorów.

2. Zespół spotyka się co najmniej raz w roku i dokonuje zebrania danych monitorujących m.in.:

- 1) rzeczową realizację LSR (postęp osiągania mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników produktu i rezultatu, mówiących o postępie wykonywania celów strategii – według tabeli A będącej załącznikiem A do procedury),
- 2) wydatkowanie środków na poszczególne operacje i przedsięwzięcia określone w LSR,
- 3) efektywność pracy biura LGD i działań komunikacyjnych.

3. Zespół powinien spotykać się w takim okresie, który umożliwiłby zebranie danych z poprzedniego roku kalendarzowego.

4. Zespół wykorzystuje różnorodne narzędzia monitoringu, w tym wykorzystuje partycypacyjne metody monitoringu danych, zbiera dane z ankiet monitorujących, rejestrów i statystyk zaczerpniętych z wewnętrznej dokumentacji beneficjentów oraz biura LGD.

5. Praca Zespołu kończy się „**Raportem z wdrażania LSR**”, który jest wspólnym dziełem członków Zespołu.

6. Zespół spotyka się co najmniej raz na dwa lata i dokonuje ewaluacji na podstawie zebranych wyników monitoringu w celu sporządzenia ewaluacji on-going, i ex-post celem oszacowania stopnia osiągnięcia zakładanych celów, zwłaszcza pod względem dostarczonych produktów i osiągniętych rezultatów oraz **określenia trafności, efektywności, skuteczności, użyteczności i trwałości zamierzeń LSR** oraz identyfikacji i uwzględnienia w raporcie aktualnych **trendów rozwojowych**, wpływających na realizację LSR.

7. Zespół dokonuje ewaluacji następujących zagadnień:

- 1) efektywności pracy biura LGD,
- 2) sposobu realizacji działań komunikacyjnych,
- 3) postrzegania LGD w otoczeniu,
- 4) stopnia realizacji założonych wskaźników produktu, rezultatu przedsięwzięć,
- 5) stopnia realizacji celów szczegółowych na podstawie wskaźników oddziaływania,

- 6) stopnia wykorzystania budżetu,
- 7) ilościowej i jakościowej przeprowadzonych konkursów,
- 8) aktualności analizy SWOT,
- 9) aktualności i adekwatności procedur,
- 10) adekwatności wskaźników.

8. Zespół powinien spotykać się w takim okresie, który umożliwiłby dostęp do wyników „raportu z wdrażenia LSR” z poprzednich lat.

9. Zespół wykorzystuje różnorodne narzędzia ewaluacji, w tym wykorzystuje metody konsultacji społecznych w kontekście ewaluacji, wykorzystuje wyniki monitoringu danych, stosuje ankiety ewaluacyjne.

10. Zespół może zwrócić się do Zarządu o wykonanie ekspertyz zewnętrznych.

11. Praca Zespołu kończy się „**Raportem z ewaluacji LSR**”, który jest wspólnym dziełem członków Zespołu.

12. Raporty mogą zawierać wnioski dotyczące: a) przeprowadzenia zmian w organizacji pracy Biura LGD, b) przeprowadzenia zmian w systemie informowania o LSR (Planie komunikacyjnym), c) przeprowadzenia zmian w LSR - aktualizacji LSR.

13. Obsługę logistyczną Zespołu zapewniają pracownicy Biura LGD.

14. „Raport z wdrożenia LSR” i „Raport z ewaluacji LSR” prezentowany jest na Walnym Zebraniu.

Załącznik A do procedury

Tabela A. Sposób i częstotliwość pomiaru wskaźników oddziaływania, rezultatu i produktu dla celów ogólnych

Wskaźniki	Specyfikacja wskaźników w ramach celów ogólnych	Sposób pomiaru	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
oddziaływania	Cel ogólny 1: wo1a, wo1b, wo1c, Cel ogólny 2: wo2a, wo2b, wo2c, Cel ogólny 3: wo3a, wo3b	Odczyt danych roczników statystycznych/b az danych, operacja uśredniania wartości	Statystyka publiczna, dane publikowane przez GUS	miar coroczny, stan na 31. grudnia, według dostępności danych w GUS
rezultatu	Cel ogólny 1: wr11a-wr11d, wr12a-wr12j, Cel ogólny 2: wr21a-wr21e, wr21g, wr21i-wr21k, wr22a-wr22c Cel ogólny 3: wr31a-wr31j, wr32a-wr32d	Odczyt danych z dokumentacji lub analiza wyników ankiet	Dokumentacja prowadzona przez beneficjentów i biuro LGD	Pomiar coroczny, stan na 31. grudnia lub wartość zbiorcza dla całego obszaru skumulowana w całym roku
produktu	Cel ogólny 1: wp111, wp112, wp121a-wp121b, wp122a-wp122b, wp123a-wp123b, wp124a-wp124b, wp125, Cel ogólny 2: wp211, wp212a-wp212d, wp213, wp221, wp222, Cel ogólny 3: wp311a-wrp311h, wp312, wp321a-wp321e	Odczyt danych z dokumentacji lub analiza wyników ankiet	Dokumentacja prowadzona przez beneficjentów i biuro LGD	Pomiar coroczny, stan na 31. grudnia lub wartość zbiorcza dla całego obszaru skumulowana w całym roku

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 22. Załącznik nr 3 Plan działania wskazujący harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu

Cel ogólny nr 1: Wzrost poziomu przedsiębiorczości lokalnej na terenie LGD	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			razem 2016-2023		Program	Poddziałanie /zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 1.1. Stworzenie warunków do powstawania przedsiębiorstw														
1.1.1. Aktywizacja osób bezrobotnych w postaci szkoleń i warsztatów przygotowujących do podejmowania działalności gospodarczej	wp111_Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów zorganizowanych dla osób z grupy docelowej przedsięwzięcia 1.1.1	1szt.	50	300,00	1szt.	100	300,00	0szt.	100	0,00	2szt.	600,00	PROW	Aktywizacja
1.1.2. Podejmowanie działalności gospodarczej	wp112_Liczba założonych działalności gospodarczych przez beneficjentów przedsięwzięcia 1.1.2 i utrzymanych przez co najmniej 2 lata	3szt.	19	300 000,00	4szt.	44	400 000,00	9szt.	100	900 000,00	16szt.	1 600 000,00	PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.1				300 300,00			400 300,00			900 000,00		1 600 600,00		
Cel szczegółowy 1.2. Stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorstw i budowa kompetencji pracowników na rynku pracy														
1.2.1. Rozwój przedsiębiorczości lokalnej z wyłączeniem beneficjentów	wp121a_Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach przedsięwzięcia 1.2.1.	3szt.	20	0,00	12 szt.	100	0,00	0szt.	100	0,00	15szt.	0,00	PROW	Realizacja LSR

przedsięwzięcia 1.2.2.	wp121b_Liczba operacji polegających na rozwoju nowego przedsiębiorstwa w ramach przedsięwzięcia 1.2.1.	3szt.	20	236 287,00	12 szt.	100	1 323 163,00	0szt.	100	0,00	15szt.	1 559 450,00	PROW	Realizacja LSR
1.2.2. Rozwój przedsiębiorczości lokalnej w branżach związanych z zakwaterowaniem, gastronomią, sportem, rozrywką i rekreacją oraz działalność gospodarstw domowych zatrudniających pracowników (Sekcje PKD: I, R, T)	wp122_Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w ramach przedsięwzięcia 1.2.2.	3szt.	42,86	406 715,00	4 szt.	100	303 600,00	0szt.	100	0,00	7szt.	710 315,00	PROW	Realizacja LSR
1.2.3. Podniesienie kompetencji pracowników beneficjentów przedsięwzięcia 1.1.2, 1.2.1 i 1.2.2.	wp123a_Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów dla beneficjentów przedsięwzięcia 1.2.3	2 szt.	100	4 543,00	0szt.	100	0,00	0szt.	100	0,00	2szt.	4 543,00	PROW	Realizacja LSR
	wp123b_Liczba ukończonych kursów zawodowych przez beneficjentów przedsięwzięcia 1.2.3.	1 szt.	100	3 304,00	0szt.	100	0,00	0szt.	100	0,00	1 szt.	3 304,00	PROW	Realizacja LSR
1.2.5. Aktywizacja przedsiębiorców w postaci szkoleń i warsztatów przygotowujących do rozwoju przedsiębiorczości	wp125_Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów zorganizowanych dla osób z grupy docelowej przedsięwzięcia 1.2.5.	1szt.	50	1 150,00	1szt.	100	350,00	0szt.	100	0,00	2szt.	1 500,00	PROW	Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 1.2:				651 999,00			1 627 113,00			0,00		2 279 112,00		
Razem cel ogólny 1:				952 299,00			2 027 413,00			900 000,00		3 879		

													712,00			
Cel ogólny nr 2: Poprawa jakości przestrzeni na terenie LGD jako otoczenia dla procesów gospodarczych i społecznych	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			razem 2016-2023		Program	Poddziałanie /zakres Programu		
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN				
Cel szczegółowy 2.1 : Poprawa estetyki przestrzeni publicznych i jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej																
2.1.1. Budowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	wp211_Liczba obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej powstałej na terenach rekreacyjnych uatrakcyjnionych w ramach przedsięwzięcia 2.1.1.	2szt.	100	825 000,00	0szt.	100	0,00	0szt.	100	0,00	2szt.	825 000,00	PROW	Realizacja LSR		
2.1.2. Przebudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	wp212a_Liczba obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej przebudowanej w ramach przedsięwzięcia 2.1.2.	3szt.	100	625 000,00	0szt.	100	0,00	0szt.	100	0,00	3szt.	625 000,00	PROW	Realizacja LSR		
	wp212b_Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	10szt.	100	100 000,00	0szt.	100	0,00	0szt.	100	0,00	10szt.	100 000,00	PROW	projekt współpracy		

wp212c_Liczba wydawnictw (tytułów, w tym map) promujących atrakcje turystyczne współpracujących ze sobą Lokalnych Grup Działania, wydawanych przez LGD	1szt.	100	4 000,00	0szt.	100	0	0szt.	100	0,00	1szt.	4 000,00	PROW	projekt współpracy
wp212d_Liczba map promujących atrakcje turystyczne współpracujących ze sobą Lokalnych Grup Działania, umieszczonych na stronie internetowej LGD	1szt.	100	4 000,00	0szt.	100	0	0szt.	100	0,00	1szt.	4 000,00	PROW	projekt współpracy
wp212e_liczba wydarzeń/działań promujących atrakcje turystyczne	1szt.	100	12 000,00	0szt.	100	0	0szt.	100	0,00	1szt.	12 000,00	PROW	projekt współpracy
wp212f_Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym współpracy międzynarodowej	1szt.	100	0,00	0szt.	100	0,00	0szt.	100	0,00	1 szt.	0,00	PROW	projekt współpracy
wp212g_Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	5szt.	100	0,00	0szt.	100	0	0szt.	100	0,00	5szt.	0,00	PRO	projekt współpracy
wp212h_Liczba przygotowanych projektów współpracy	1szt.	100	0,00	0szt.	100	0	0szt.	100	0,00	1szt.	0,00	PRO	projekt współpracy

	wp212i_Powierzchnia terenów rekreacyjnych, na których zmodernizowano obiekty infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w ramach przedsięwzięcia 2.1.2.	10ha	100	500 000,00	0ha	100	0,00	0ha	100	0,00	10ha	500 0100,00	PROW	Realizacja LSR
2.1.3. Urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków i innych miejsc wypoczynku	wp213_Liczba parków, w których urządzono i uporządkowano teren w ramach przedsięwzięcia 2.1.3.	1szt.	100	500 000,00	0szt.	100	0,00	0szt.	100	0,00	1szt.	500 000,00	PROW	Realizacja LSR
Cel szczegółowy 2.1 :				2 570 000,00			0,00			0,00		2 570 000,00		
Cel szczegółowy 2.2: Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej														
2.2.1. Modernizacja budynków wpisanych do ewidencji zabytków	wp221_Liczba zabytków poddanych renowacji w ramach przedsięwzięcia 2.2.1.	1szt.	100	50 000,00	0szt.	100	0,00	0szt.	100	0,00	1szt.	50 000,00	PROW	Realizacja LSR
2.2.2. Aktywizacja potencjalnych beneficjentów w postaci szkoleń i warsztatów przygotowujących do składania wniosków w ramach celu szczegółowego 2.1. i 2.2.	wp222_Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów zorganizowanych dla osób z grupy docelowej przedsięwzięcia 2.2.2.	1szt.	100	1 000,00	0szt.	100	0,00	0szt.	100	0,00	1szt.	1 000,00	PROW	Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 2.2:				51 000,00			0,00			0,00		51 000,00		
Razem cel ogólny 2				2 621 000,00			0,00			0,00		2 621 000,00		
Cel ogólny nr 3:	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			razem 2016-2023		P	Poddziałanie

Wzrost poczucia tożsamości lokalnej wśród mieszkańców obszaru LGD	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		/zakres Programu
Cel szczegółowy 3.1.: Wzrost wiedzy na temat walorów turystycznych, kulturowych i przyrodniczych obszaru LGD wśród mieszkańców obszaru LGD														
3.1.1. Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego wraz ze wzmocnieniem poczucia tożsamości lokalnej	wp311a_Liczba warsztatów dla lokalnej społeczności o tematyce zmierzającej do zachowania dziedzictwa kulturowego obszaru LGD zorganizowanych w ramach przedsięwzięcia 3.1.1.	30szt.	51,72	52 000,00	21 szt.	87,93	32 000,00	7 szt.	100	11 000,00	58szt.	95 000,00	PROW	Aktywizacja
	wp311b_Liczba wydarzeń / imprez zrealizowanych w ramach poddziałania 3.1.1. (wskaźnik 2.12)	8 szt.	57,14	74 426,00	6 szt.	100	58 262,00	0 szt.	100	0,00	14 szt.	132 688,00	PROW	Realizacja LSR
	wp311d_Liczba zrealizowanych operacji obejmujących wyposażenie mające na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego (nr...)	2 szt.	50	44 000,00	2 szt.	100	40 700,00	0 szt.	100	0,00	4 szt.	84 700,00	PROW	Realizacja LSR

	wp311f_Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym współpracy międzynarodowej	0 szt.	0	0,00	1 szt.	100	180 000,00	0 szt.	0	0,00	1 szt.	180 000,00	PROW	Projekt współpracy
	Wp311g_Liczba wystaw tematycznych zorganizowanych w ramach przedsięwzięcia 3.1.1.	0 szt.	0	0,00	1 szt.	100	5 000,00	0szt.	100	0	1szt.	5 000,00	PROW	Realizacja LSR
3.1.2. Podnoszenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie ekologii i przeciwdziałania zmianom klimatu	wp312_Liczba "akcji ekologicznych" angażujących społeczność lokalną (np. rozdawanie sadzonek drzew w zamian za makulaturę/twardy plastik, gry terenowe, wspólne sadzenie roślin w przestrzeni publicznej, akcja także w szkołach, konkursy plastyczne na plakat o zagrożeniach związanych z nielegalnym spalaniem odpadów) zorganizowanych w ramach przedsięwzięcia 3.2.1.	8szt.	80	4 680,00	0 szt.	80	0,00	2 szt.	100	2 400,00	10szt.	7 080,00	PROW	Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 3.1.				175 106,00			315 962,00			13 400,00		504 468,00		
Cel szczegółowy 3.2. Wzrost wiedzy na temat walorów turystycznych obszaru LGD wśród mieszkańców powiatu konińskiego i województwa wielkopolskiego														

3.2.1. Promocja terenów atrakcyjnych turystycznie oraz produktów i usług lokalnych	wp321a_Liczba imprez targowych, na których promowano tereny turystyczne z obszaru LGD w ramach przedsięwzięcia 3.2.1.	3szt.	37,5	12 500,00	3szt.	75	10 500,00	2szt.	100	7 000,00	8szt.	30 000,00	PROW	Aktywizacja
	wp321b_Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje (w ramach przedsięwzięcia 3.2.1.)	1szt.	33,3 3	0,00	1szt.	66,67	0,00	1szt.	100	0,00	3szt.	0,00	PROW	Aktywizacja
	wp321c_Liczba wydanych publikacji książkowych służących celom promocyjnym obszaru LGD w ramach przedsięwzięcia 3.2.1.	2szt.	40	21 000,00	2szt.	80	30 000,00	1szt.	100	10 000,00	5szt.	61 000,00	PROW	Aktywizacja
	wp321d_Liczba wydanych map turystycznych służących celom promocyjnym obszaru LGD w ramach przedsięwzięcia 3.2.1.	1szt.	100	9 000,00	0szt.	100	0,00	0szt.	100	0,00	1szt.	9 000,00	PROW	Aktywizacja

wp321e_Liczba wyjazdów studyjnych służących celom promocyjnym obszaru LGD oraz wymianie doświadczeń w zakresie promocji produktów turystycznych w ramach przedsięwzięcia 3.2.1.	1szt.	33,3 3	20 000,00	1szt.	66,67	20 000,00	1szt.	100	20 000,00	3szt.	60 000,00	PROW	Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 3			62 500,00			60 500,00			37 000,00		160 000,00		
Razem cel ogólny 3			237 606,00			376 462,00			50 400,00		664 468,00		
RAZEM LSR			3 810 905,00			2 403 875,00			950 400,00		7 165 180,00		
Razem Realizacja LSR (19.2)			3 569 275,00			2 130 725,00			900 000,00		6 600 000,00		
Razem aktywizacja (19.4)			121 330,00			93 150,00			50 400,00		265 180,00		
Razem projekty współpracy (19.3)			120 000,00			180 000,00			0,00		300 000,00		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW			943 002,00			2 026 763,00			900 000,00		3 869 765		
											58,63%		

Załącznik nr 4 Budżet LSR w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia tj. realizację operacji w ramach LSR, wdrażanie projektów współpracy, koszty bieżące i aktywizację, a w przypadku LSR współfinansowanych z EFRROW dodatkowo „Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020” - sporządzone na załączonych formularzach.

Formularz: Budżet

Zakres wsparcia	PROW	Razem EFSI
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	6 600 000,00	6 600 000,00
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	300 000,00	300 000,00
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	1 184 820,00	1 184 820,00
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	265 180,00	265 180,00
Razem	8 350 000,00	8 350 000,00

Formularz: Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	2 624 737,50	1 500 262,50	x	4 125 000,00
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	1 574 842,50	x	900 157,50	2 475 000,00
Razem	4 199 580,00	1 500 262,50	900 157,50	6 600 000,00

Realizacja budżetu będzie przebiegała według harmonogramu stanowiącego załącznik do umowy zawartej z Samorządem Województwa.

Załącznik nr 5 Plan komunikacji

**Plan komunikacji
LSR „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI”
na lata 2016-2023**

1. Główne cele działań komunikacyjnych wynikające z przeprowadzonej analizy potrzeb/problemów komunikacyjnych

W wyniku przeprowadzonej analizy potrzeb związanych z komunikacją w podejściu LEADER, a także po zidentyfikowaniu problemów komunikacyjnych, które występowały w poprzednich latach realizacji podejścia LEADER (2007-2013), a także na podstawie wniosków z konsultacji społecznych w ramach przygotowania LSR zdefiniowano cel główny planu komunikacji.

Cel główny Planu komunikacji to: Zapewnienie pewnej, aktualnej i przejrzystej informacji o realizacji LSR „MIĘDZY LUDŹMI I JEZIORAMI” na lata 2016-2023 dla wszystkich interesariuszy oraz promowanie LSR jako instrumentu wspierającego zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Cel główny Planu został uzupełniony określeniem celów szczegółowych, które precyzują działania, które mają

zmierzać do osiągnięcia celu głównego. Są to:

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie wiedzy szczegółowej i ogólnej dotyczącej LSR 2016-2023, w tym zapewnienie informacji na temat warunków i trybu przyznawania pomocy potencjalnym beneficjentom, w zakresie praktycznej wiedzy i umiejętności o sposobie przygotowania wniosków, biznesplanów, wniosków o płatność,

Cel szczegółowy 2: Zdobywanie wiedzy w zakresie oceny działań informacyjnych i oceny realizacji LSR przez potencjalnych beneficjentów oraz mieszkańców obszaru LGD,

Cel szczegółowy 3: Zbudowanie i utrzymanie wysokiej rozpoznawalności LSR jako programu realnie wpływającego na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze LGD.

Uzasadnienie doboru celów: Sformułowanie celów planu komunikacyjnego oparło się na wnioskach wskazujących przede wszystkim na brak dwustronnej komunikacji. Uczestnicy spotkań konsultacyjnych wspominali, że często sami, jako beneficjenci poszczególnych działań w poprzedniej strategii, nie interesowali się wynikami przeprowadzonych przedsięwzięć jako całości, a zainteresowani byli raczej swoim własnym projektem. Szczególnie przedstawiciele sektora społecznego i mieszkańcy docenili działania informacyjne przeprowadzone przez LGD, dzięki którym mogli dowiedzieć się o tym, jak składać wnioski, jakie są wymagania i obowiązki beneficjentów i wskazali potrzebę ich kontynuacji.

2. Działania komunikacyjne oraz środki przekazu dostosowane do odbiorców

Z uwzględnieniem uwag zdobytych w poprzednim okresie programowania oraz informacji zebranych na spotkaniach konsultacyjnych do najważniejszych działań komunikacyjnych należeć będą: spotkania/warsztaty/szkolenia przeprowadzone przez LGD informujące potencjalnych beneficjentów o warunkach, trybie przyznawania pomocy, obowiązkach z tym związanych, kampanie informacyjne skierowane do beneficjentów: ogłoszenia w prasie, na stronach internetowych, przygotowanie plakatów i ulotek informacyjnych, badanie satysfakcji beneficjentów działań komunikacyjnych – zbieranie ich uwag i komentarzy.

3. Główni odbiorcy poszczególnych działań komunikacyjnych – grupy docelowe

Do głównych odbiorców działań komunikacyjnych należeć będą: 1) potencjalni beneficjenci przedsięwzięć określonych w LSR – **mieszkańcy, sektor społeczny, sektor gospodarczy, sektor publiczny oraz grupy defaworyzowane: osoby niepełnosprawne, osoby bezrobotne** w odniesieniu do celu szczegółowego nr 1, 2) **beneficjenci przedsięwzięć LSR** w przypadku badania zadowolenia z działań informacyjnych odnośnie realizacji i przygotowania do realizacji LSR i mieszkańcy obszaru LGD w przypadku działań informacyjnych promujących ubieganie się o środki w ramach LSR w odniesieniu do celu szczegółowego nr 2 oraz 3) **mieszkańcy obszaru LGD** w odniesieniu do celu nr 3.

Udział w działaniach komunikacyjnych będzie możliwie szeroki i co do zasady otwarty.

4. Planowane efekty działań komunikacyjnych

Działania komunikacyjne powinny przynieść spodziewane efekty, dla których podjęto się tych działań. Przede wszystkim efekt oczekiwany w związku z realizacją celu szczegółowego 1 jest doskonałe rozpoznanie mechanizmów, wedle jakich działa oraz możliwości, jakie oferuje LSR dla beneficjentów swoich przedsięwzięć. Działania informacyjne przede wszystkim mają uzmysłowić potencjalnym beneficjentom zasady aplikowania o środki, obowiązki, jakie z tego wynikają, a także wskazać możliwe do realizacji kierunki działań. Natomiast osobom niezdecydowanym – podsunąć pomysł i pomoc w przekonaniu się o jego realizacji. Cel szczegółowy 2 realizuje efekty związane z opiniami i ocenami, które zostaną wystawione organizatorom działań komunikacyjnych. Szczególnie ważne dla planowania dalszych działań komunikacyjnych i działań zmierzających do ogłaszania naborów na realizację przedsięwzięć są głosy pozyskane od beneficjentów działań komunikacyjnych. Ich uwzględnienie jest konieczne w usprawnianiu skuteczności działań komunikacyjnych i wsłuchaniu się w potrzeby beneficjentów. Cel szczegółowy 3 jest z kolei ukierunkowany na upowszechnianie wśród beneficjentów przedsięwzięć i, co ważne, beneficjentów ostatecznych poszczególnych operacji, świadomości pochodzenia funduszy przeznaczonych na pomoc w realizacji działań rozwojowych na obszarze LGD.

5. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu oraz opis wniosków/opinii zebranych podczas działań komunikacyjnych i sposobu wykorzystania w procesie realizacji LSR

Wnioski, opinie, komentarze zebrane w trakcie jakichkolwiek form oceny działań komunikacyjnych (ankiety, rozmowy, wygłoszone opinie) są cennym źródłem informacji na temat spodziewanych reakcji beneficjentów, w tym także potencjalnych beneficjentów. Konieczność bieżącego zbierania materiału informacyjnego na temat działań komunikacyjnych wymusza cykliczność pewnych form omawianych działań. Zakłada się powtarzanie takich form jak np. ankieta, po każdym warsztacie/szkoleniu, aby poprawić skuteczność informacyjną przy kolejnym warsztacie/szkoleniu. Zebranie wniosków i opinii ma także na celu odpowiednie skorygowanie działań informacyjnych, według wskazówek zawartych w ankietach/opiniach, aby sprostać oczekiwaniom beneficjentów. Dostosowanie odpowiednich narzędzi i form

przekazu powinno następować z uwzględnieniem opinii osób, których pytaliśmy wcześniej o zdanie. Co więcej, wnioski, opinie, zebrane podczas procesu oceny działań komunikacyjnych, powinny być także wzięte pod uwagę w ewaluacji realizacji strategii, a jeśli tego wymaga powinny zostać uwzględnione w procesie aktualizowania LSR.

Wnioski, opinie, komentarze, raporty opisujące wyniki ankiet zostaną podane do publicznej wiadomości, a beneficjentom, którzy realizują operacje zostaną dodatkowo dostarczane w formie mailowej.

W przypadku zaistnienia istotnych problemów z wdrażaniem LSR, także potencjalnego pojawienia się sytuacji niesatysfakcjonującej akceptacji społecznej (np. metod wdrażania LSR albo konkretnych działań podejmowanych przez LGD) lub konieczności przeprowadzenia „rewizji” pewnych zamierzeń i planów LGD, których realizacja będzie dawała szansę na przywrócenie społecznego poparcia, zorganizowane zostaną ponowne spotkania konsultacyjne, które zweryfikują wnioski z poprzednich konsultacji społecznych mających miejsce w momencie tworzenia LSR, i wyeliminują bądź złagodzą elementy LSR, które zakłócają bądź utrudniają realizację LSR. Będzie to jeden z etapów wyjściowych, na bazie których będzie można dokonać procesu aktualizacji zapisów LSR.

6. Zapewnienie wysokiej jakości komunikacji

W celu zachowania jak najwyższej jakości informacji, jaka ma być komunikowana potencjalnym beneficjentom oraz mieszkańcom obszaru LGD, planuje się regularne uzupełnianie kompetencji osób - pracowników biura LGD oraz członków organów LGD. W związku z koniecznością uzupełniania wiedzy oraz doświadczenia planuje się uczestnictwo w/w osób w szkoleniach, warsztatach i spotkaniach konsultacyjnych organizowanych przez różne organizacje, np. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, ośrodki doradcze i inne. W związku z tym planuje się stałe sprawozdawanie procesu doksztalania się pracowników biura LGD oraz członków organów LGD. **Monitorowane wskaźniki (rozliczane w ramach kosztów bieżących)** wymieniono w poniższej tabeli.

Wskaźniki produktu	Wskaźnik rezultatu
wp_kb1_Liczba osobodni szkoleń dla pracowników biura LGD	wr_kb_Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD
wp_kb2_Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	
wp_kb3_Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	

Plan szkolenia zakłada przeprowadzenie co najmniej dwóch działań w roku podnoszących wiedzę i kwalifikacje dla wszystkich grup wskazanych w powyższej tabeli. Szkolenia każdorazowo zostaną zakończone testem wiedzy, którego zakończenie zostanie potwierdzone certyfikatem. Szczegółowy plan szkoleń znajduje się w dokumencie dodatkowym przyjętym Uchwałą Zarządu.

7. Budżet działań komunikacyjnych w okresie realizacji LSR, wskaźniki i efekty działań komunikacyjnych

	Termin	Cel komunikacji	Nazwa działania komunikacyjnego	Adresaci działania komunikacyjnego	Środki przekazu	Wydatek	Wskaźniki	Efekty działań
1	I połowa 2016, II połowa 2019	Cel szczegółowy 1	Aktywizacja osób bezrobotnych w postaci szkoleń i warsztatów przygotowujących do podejmowania działalności gospodarczej	grupa defaworyzowana osoby bezrobotne,	Szkolenie/warsztat	600,00	<p>Produktu: wp111_Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów dla osób z grupy docelowej przedsięwzięcia 1.1.1. (2 szt.)</p> <p>Rezultatu: wr11a_Liczba osób bezrobotnych, które skorzystały ze szkoleń i warsztatów w ramach przedsięwzięcia 1.1.1., wr11b_Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD w ramach przedsięwzięcia 1.1.1., wr11c_Liczba osób bezrobotnych, które podniosły swoje kompetencje dzięki szkoleniom/warsztatom przeprowadzonym w ramach przedsięwzięcia 1.1.1.</p>	Nabywanie wiedzy przez osoby bezrobotne o przygotowaniu do podjęcia działalności gospodarczej, zaznajomienie z wymogami przepisów prawnych, z zasadami udzielania pomocy w ramach przedsięwzięcia 1.1.2. w LSR
2	II połowa 2016; II połowa 2019	Cel szczegółowy 1	Aktywizacja przedsiębiorców w postaci szkoleń i warsztatów przygotowujących do rozwoju przedsiębiorczości	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, spółki cywilne	Szkolenie/warsztat	1 500,00	<p>Produktu: wp125_Liczba szkoleń/warsztatów zorganizowanych dla osób z grupy docelowej przedsięwzięcia 1.2.5. (2 szt.)</p> <p>Rezultatu: wr12i_Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych/warsztatach/szkoleniach w ramach przedsięwzięcia 1.2.5., wr12j_Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD w ramach przedsięwzięcia 1.2.5.</p>	Nabywanie wiedzy przez przedsiębiorców o możliwościach rozwoju działalności gospodarczej, zaznajomienie z wymogami przepisów prawnych, z zasadami udzielania pomocy w ramach przedsięwzięcia 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3., 1.2.4. w LSR

3	II połowa 2016 r.	Cel szczegółowy 1	Aktywizacja potencjalnych beneficjentów w postaci szkoleń i warsztatów przygotowujących do przygotowania i składania wniosków w ramach celu szczegółowego 2.1 i 2.2.	Beneficjenci celu szczegółowego 2.1. i 2.2.	Szkolenie/warsztat	1 000,00	Produktu: wp222 _Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów dla osób z grupy docelowej przedsięwzięcia 2.2.2. (1 szt.a) Rezultatu: wr22b _Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno- konsultacyjnych/szkoleniach w ramach przedsięwzięcia 2.2.2., wr22c _Liczba osób zadowolonych ze spotkań organizowanych przez LGD w ramach przedsięwzięcia 2.2.2.	Nabywanie wiedzy przez beneficjentów o możliwościach realizacji przedsięwzięć w ramach celów szczegółowych 2.1 i 2.2. w LSR
4	2016, 2019	Cel szczegółowy 2	Ocena działań komunikacyjnych, w szczególności informacyjnych, dotyczących celu szczegółowego nr 1 (pkt 1-3 w tej tabeli)	Adresaci działań komunikacyjnych wymienionych w wierszach 1-3 niniejszej tabeli	Ankieta elektroniczna, ankieta papierowa	Nie określono	Liczba zebranych ankiet od uczestników szkoleń/warsztatów (zależna od liczby uczestników spotkań ok – 50)	Ocena działań informacyjnych o możliwościach realizacji przedsięwzięć określonych w tabeli w wierszach 1-3
5	2018, 2020	Cel szczegółowy 2	Ocena działań komunikacyjnych, w trakcie realizacji LSR	Beneficjenci przedsięwzięć LSR w trakcie (w połowie) i po skończeniu realizacji operacji	Ankieta elektroniczna, ankieta papierowa	Nie określono	Liczba zebranych ankiet od beneficjentów operacji (ok. 70)	Ocena działań komunikacyjnych w trakcie realizacji przez beneficjentów przedsięwzięć w ramach LSR
6	2016- 2020	Cel szczegółowy nr 3	Promocja przedsięwzięć realizowanych w ramach LSR w trakcie realizacji przedsięwzięć realizowanych jako „aktywizacja”	Beneficjenci przedsięwzięć w ramach LSR, a także beneficjenci końcowi operacji realizowanych w ramach przedsięwzięć LSR	Spotkania, punkty promocyjne w trakcie imprez i „akcji ekologicznych”, promocja wizerunkowa, ankieta	Nie określono	Liczba operacji w ramach przedsięwzięć organizowanych w ramach LSR oznakowanych logami PROW, LGD, UE (ok. 120). Liczba odsłon strony internetowej LGD opisującej przedsięwzięcia, a także relacjonująca realizowane operacje (ok. 5000)	Ocena stopnia identyfikacji i rozpoznawalności operacji realizowanych w ramach LSR wśród mieszkańców obszaru LGD
					Razem:	3 100,00		

